

DUPLICATE

о. ПЕТРО БІЛОН

ПРО НАШІ ОБОВ'ЯЗКИ ДО БОГА
Й ДО БЛИЖНІХ

Діаспора

О. Білон

Donor: John Kandyshyn, Sr.

о. ПЕТРО БІЛОН

**ПРО НАШІ ОБСВЯЗКИ ДО БОГА
Й ДО БЛИЖНІХ**

WOONSCKET, R. I.

1946 р.

Присвячую моїм дорогим дітям
Юркові і Оксані.

о. Петро Білон.

Січень, 1946 Р. Б.
Вунсакет, Р. Ай.

о. ПЕТРО БІЛОН

ВСТУП.

Стомилися ми в дорозі життя, тяжка судилася нам стежка, заросла вона тернами, закидана камінням. Наші змагання до кращої долі народньої, вся праця, жертви і терпіння цілих поколінь, остання жорстока війна з нашими ворогами все це не вивело нас на рідний шлях. І не в одній душі повіває холодом безнадійности, байдужности, і смерти. Являється думка в де кого:

Для чого жити? І як його жити?....

Ці питання найгостріше стають над душею особливо в часи тяжкого безробіття, та в часи, коли наш нарід перебуває в неволі, коли ми не маємо своєї власної Держави.

Велике число нашого народу живе без усякої віри, без усякого ідеалу, такі люде, властиво, засмічують наше громадське життя своєю безпринципністю. Вони на все готові, вони до всього пристануть і усьому зрадять. В їхній душі нема нічого святого, окрім хіба жадоби втіх, забав та потрібної на те мамони.

Тяжко жити в щоденних дрібних клопотах, у нікчемній праці, без ясного світла, без високої цілі, без ідеї, та її смерть страшна, коли вона несе повне знищення нам.

Та вся причина отого занепаду є в тім, що ми, не звертаємось до своєї душі, ми не зазнаємось уважним іспитом над собою, щоби яснійше побачити, чи ми віддаляємось від довершеного християнського життя, чи наближаємось до нього.

Коли людина не гріхи як воду, ні разу не загляне до своєї душі, ні разу з увагою не прислухається до голосу своєї совісти, і не провірить свого духовного життя при світлі слова Божого, тій людині далеко ще до початку, до чауки морального навертання на віру.

Якщо людина прийшла раз на рік до св. сповіди, але не принесла з собою правдивого каяття, така сповідь не принесла жадної користі.

Лише один щирий сердечний іспит над собою при світлі слова Божого зможе людину від того страшного занепаду, тої байдужности, направити на правдиву дорогу.

Ось чому і слово Боже, св. отці і вчителі церкви, всі філософи та моралісти всі вони уперто говорять про необхідність іспиту над собою, після чого запевняють, що духовне життя чоловіка зможе покращати.

Цар і пророк Давид посвячував щодня де кілька годин іспиту над своєю совістю, бо що властиво значать слова його: "Я втомився від зітхання мого, кожну ніч умиваю ложе моє, сльозами моїми обмиваю постіль мою". (Псал: 6. 6.), або що виявляє бесіда його з самим Богом: "О півночі встаю щоб прославити Тебе за праведні суди Твої". (Псал: 118. 62.)

Духовні письменники і отці церкви предписують всім і кожному, робити іспит над собою щодня вранці і вечером. Св. Іоанн Золотоустий з приводу цього так повчає: "Є у тебе книга, куди ти щодня записуєш розходи твої, ось таким чином хай совість твоя буде у тебе такою книгою, в яку записуй щоденні гріхи твої. Коли ти лягаєш на ложе твоє, і ніхто не турбує тебе, то раніш ніж заснеш поклади перед собою книгу своїх записів, совість твою і пригадай всі гріхи твої. Ти в день не мав часу, був зайнятий тяжкою працею, семейними потребами, але лягаючи спати скажи до душі твоєї: "душе моя, розглянемо, що ми зробили доброго або злого в нинішній день".

Ми в дійсности цікавимось різними новинами, цікавимось, що робиться в чужих країнах, але що знаходиться в нашій душі, ми тим не цікавимось.

Наслідком цього ми і самі маємо і чуємо од других про байдужність, безнадійність життя, та про смерть.

Один світський письменник Джан Мессон з приводу

іспиту над собою, задає слідуєчі запитання:

“Читачу,” каже він, “зроби спробу, ввійди в себе, подивись, та загадай собі слідуєчі питання: Що я є? Для чого я народився, і для чого до свого часу мене Сотворитель охороняє? Яка користь людям, або мені самому, що я прожив на світі стільки років? До чого я намірюю всі мої вчинки, і чи я певний, що вони втримають іспит в майбутньому? Чи в такім я стані тепер, в яким я побажав би бути в час смерти? Чи маю надію на одержання в будучому вічного життя? Памятай, душе, все скоро зміниться; на щож тобі забувати, що ти безсмертна”?

Та найкращі поради відносно іспиту своєї душі ми знаходимо в творах духовного письменника Теофана Затворника. Тут ми наведемо де які його поради відносно пізнання своєї гріховности. Він каже: “кожний ввійди в себе самого та попрацюй, але раніш всього роздивись яке твоє життя, і що було в ньому невірною”.

Для цього ось рада: “поклади з одної сторони закон Божій, а з другої власне життя, і дивись в чім вони схожі, і в чім не схожі. Напр. тебе хтось образив, та ти пімстився за це, та чи так наказує закон християнський? Ти бачиш погрішности інших і осуджуєш їх, та чи це по заповідям Господа? Ти зробив комусь добре діло, та про це скрізь кричиш, хвалишся. Але чи можна так робити християнину? Закон наказує нам ходити до церкви, в церкві стояти пристойно, уважно молитись. Чи виповняєш ти це все? Закон наказує не гніватись, не бути заздрісним, не брати чужого і інше. Чи виповняєш ти це? Щоб виправити своє життя перебирай заповіді Божі одну за другою, і дивись, чи все ти так робиш, як того заповіді вимагають? Читай апостольські послання. Дивись на все це, як в дзеркало, і ти побачиш де у тебе є якась пляма. Відомо, що корінь всього зла є—самолюбство. Із самолюбства виходить: гордість, страсть до насолод, а від них вже й інші страсти. Вони є у кожного, хто грішить, але не у всіх в однаковій мірі. Так у кожного одна якась страсть

панує, а інші стоять ніби в затінку. Ось оцю пануючу страсть і необхідно побачити і визначити, щоби рішучо її удалити”.

Ми не будемо більш наводити інших вказівок, порад про іспит нашої душі. Ми обмежимося цим, що вже сказали.

Нашим завданням є виложити думки на цю поважну, болючу тему, на яку ми в більшості не звертаємо жадної уваги. І це, властиво, не наші думки, це виклад думок великих учителів, святителів і взагалі всіх тих, що щиро шукали стежки до виправлення свого життя. Вони залишили й нам свої думки, свої поради, щоб і ми йшли тою самою стежкою, та старалися більш пізнати себе, та виправити свій характер.

Думаймож над іспитом своєї душі, стараймося пізнати себе, свої блуди, гріхи і таким чином ми тоді зможемо наблизитись до самопізнання, до самоіспиту.

САМОІСПИТ.

В своїм вступі ми писали, на підставі слова Божого, Св. Отців і Вчителів церкви, — про необхідність іспиту над собою, і запевняли, що духовне життя чоловіка тоді зможе покращати.

Якщо ви не мали можливости цього зробити до цього часу, то ось підчас Великого посту, коли настають дні каяття, в ці дні ми мусимо конечно знайти хвилину, та подумати про себе, зайнятися своєю душею, як що хочемо зробитися ліпшими.

Від останнього Великого посту минув рік, а для багатьох із нас, які байдужі були й до посту, і до св. сповіди, минуло значно більше часу. Де ми не були за цей довший час?

Чого не перебачили, чого не перечули, не пережили за цей час. Попробуємо наскільки зможемо, згадати і перебрати в пам'яті нашій місця, де ми перебули; обставини, в які попадали, діла, які робили, мотиви, якими до різних чинів спонукалися, а також наслідки наших чинів. Перегляньмо, зважмо, оцінімо все. Наслідки тої праці не будуть марні для правди й добра!

Скільки необережностей, скільки свідомої злої ворожнечі, скільки вчинків проти власної користі?!

Грішні ми є. Не можемо ми не відчуту, що могли б ліпше вживати свій час, свої сили й засоби, моглиб менше зробити зла й більше добра, в тому моглиб відчуту більше найчистіших радостей, більше наблизитися до вічного щастя.

Чи ми часом не уподобалися нерозумним дівам? Ви пригадуєте цю науку про десять дів? Цю науку ми повинні всі знати на пам'ять.

“Тоді Царство Небесне уподобається десяти дівам,

що узявши світильники свої вийшли назустріч женихові”.
(Мат. 25. 1-13).

В цих словах наша судьба сучасна і будуча; тут наше спасіння, або наша осуда.

Що-ж вона змальовує? Змальовує стан душ, чекаючих приходу небесного Жениха, приготування їх до Його зустрічі, саму зустріч і не одинакове прийняття їх Женихом з причини браку у деякого шлюбних приналежностей. Таке змальовання очевидно все йде до того, щоби показати нам, як треба чекати Жениха Небесного, як виходити на зустріч Йому, що треба мати, щоби потім не залишитись за дверима брачної світлиці. Тепер відемо в самий склад причти.

«Скільки було дів? -десять. Всі вони були дівки, себто душі, що віддали себе Господу, і всі вони були допущені на шлюб Женихів;п'ятьом сказано: не знаю вас... Звідки така різниця? Чи не від того, що ці п'ять, недопущені, були нерозумні? Але вони нерозумні не з природи, а самі себе зробили такими.

Як би вони забажали, і вони могли зробити все те, що зробили мудрі дівчата. Причта називає їх нерозумними за їхні нерозсудливі вчинки, за те, що ідучи до цілі, не думали про ті засоби, без яких ніяк не можна досягти.

Щож перешкодило їм ввійти на шлюб Женихів?

Сон і брак оливи в світильниках. Заснувши, вони не так хутко пробудились;коли пробудились, то замість того, щоби зараз-же йти на зустріч Жениху, пішли шукати оливи. Таким чином пройшов час, а коли прийшли—двері були замкнені, і тому залишились за ними.

І розумні дівки не зовсім були вільні від сна; повільний прихід Жениха навів на них дрімоту: задрімали всі і поснули.

Але сон розумних дів був сон тонкий, серце їхне не спало і було з Женихом, душа їх завжди знаходилась там, де їх скарб.

Крім того у них були готові і світильники, а в сві-

тильників була й олива — і ось Жених іде, виходьте на зустріч йому,—вони встали і пішли на зустріч.

Чи треба пояснити, що значить цей небезпечний сон, і що значить брак оливи?

Сон цей є—забування нашої смерті і суда нас чекаючого, це є недбальство над власною душею та припинення добрих діл.

А брак оливи—це є брак чистої любові до Бога й до ближніх, яка одна зможе піддержати горіння в світильнику віри. Як душа поринає в цей сон? Від думки, як показує причта, що Жених не скоро прийде, а може й зовсім не прийде.

І ось з одної сторони люди бачуть, що смерть ще далеко, що ще буде час покаятись та зайнятися ділом спасіння, з другої—бачуть розкоші цього світа, спокуси на кожному кроці. З початку віддаються одній дрімоті, а потім потрохи зовсім засипають, далі гублять духовну свідомість і почуття, і робляться мертвими духом, і віддаються ділам тьми.

А що за причина, що не дбають своєчасно запастиись оливою?

Причина та сама.. Все думають, що ще буде час купити, або позичити у інших, бо так напевно думали і не розумні діви.

Багато, багато з нас до приходу Жениха, до самої смерті, навіть і не знають: чи є олива в його світильниках, чи нема?

Чи не так?

Ісус Христос при кінці цієї науки каже: “будьте ж на сторожі, бо не знаєте ні дня, ні години, коли Син Чоловічеський прийде”. Звернімо свою увагу на ці слова і будьмо завжди на сторожі.

Тому, коли ми ідемо спати,—кажім: Чи не ось ця ніч,— коли прийде Жених і треба буде вийти на зустріч Йому з світильником? Або коли встанемо в ранці,— ка-

жим: Чи не цей день, коли в останній раз буде світити мені сонце?

Подивіться навколо себе: скільки таких, з ким Ви жили разом, молились, разом радувались і плакали, тепер вже там, або в світлиці, або за дверима світлиці. І всіх нас чекає це. Смерть не розбирає, кожного року бере де кілька, візьме і всіх, всі ми ляжемо в могилу, покрийть нас землею і підемо на суд.

Тому потурбуйтесь заpastися оливою добрих діл, поки є час. Підем своєчасно до тих, що продають її: кого образили—перепросимо і одержимо оливу: мир, спокій і незлобу; підемо до бідних, жебраків і покажемо їм поміч, одержимо оливу милосердя; станемо постити і молитися і одержимо оливу чистоти і невинности; будемо якщо можливо, частійше мати перед очима всячого на хресті Спасителя нашого, і одержимо оливу терпіння і самовідданости волі Божій. Капля по каплі і буде повний світильник, і ми не будемо приневолені колись кричати: “дайте нам вашої оливи, бо наші світильники гаснуть.”

ЧИ БЛИЗЬКО Я ІСУСА ХРИСТА, ЧИ ДАЛЕКО ВІД НЬОГО?

Як пізнати, хто із нас близько біля Ісуса Христа?

Близький до Христа чоловік звертається до Нього з молитвою, і молиться з вірою і любовію, часто кличе Його на поміч, бо не може не звертатись до Нього, та не кликати Його, бо без Христа він немічний, нерадісний.

Близький до Христа часто читає, або слухає з діточою любовію слово Його.

Він шукає часто зеднання з Ним в Пречистих й Животворчих Його Тайнах, він задоволений тим, що має і що з ним трапляється, по силах своїх старається

виконувати заповіді Христові. Тому ми бачимо, що близькі до Христа люде не випускають Його з своїх думок і сердець. Він не сходить, так би мовити, з їхніх уст. Вони живуть Ним. Він для них: — дихання, страва, пиття, одежа, все.

Правда, не раз такі люде мають у своєму життю й і жалі, які надсилає на них любячий Владика, та все для того, щоби очистити їхні серця од іноді не помітної для них самих скверни гріховної. Тому хто хоче бути з Христом, той не повинен втікати й сумувати, але при радостях нести великий тягар — Хрест.

А як пізнати, що хтось із нас далеко від Христа?

Далекий серцем і душею від Христа чоловік рідко звертається думками до Христа, рідко молиться, а як і молиться, то без віри та щирої любови, рідко ходить до церкви Божої, а то як й ходить, то більше з обовязку, з примусу. В церкві він стоїть не уважно, думками своїми блукає десь поза церквою, а як і звертає свої думки до Бога, то молиться з якоюсь мертвою нечулістю.

Далекий серцем від Христа чоловік не читає слова Божого, і не слухає Його добрим серцем, він завжди незадоволений тим, що з ним буває, часто нарікає на всіх і на все, зневірюється, тратить віру до всього, журиться, і доходить до розпуки. Такий чоловік дозволяє собі на кожному кроці грішити. Для нього: неправда, шахрайство, лукавство, гордість, розпуство, пиянство, ненависть, заздрість, поговор, пімста, блюзнірство — то не є гріхи; він беззаконня не як воду, збираючи на свою голову гнів Божий. Такий чоловік не знає і знати не хоче заповідів Спасителя, не говорючи вже про те, що не турбується виповняти їх, так ніби для нього нема закону, а він сам собою закон, ніби він є якимсь винятком серед людей.

Ось властиво всі ознаки, як пізнати людину, чи вона знайшла Христа, чи ні, чи близько є до Нього, чи далеко від Нього?

Улюблений брате мій! Шукай Ісуса Христа сердечною вірою і любовію, не забувай, що Він віддав за нас душу Свою на хресті, аби визволити нас від гріхів і вічних мук, і аби оселитись в наших серцях для нашого ж щастя, не забувай що всі ми викуплені ціною крові Його, й повинні належати Йому, як Збавителю.

Поки є час поспішімо знайти Христа, аби Він оселився в наших серцях. Памятайте завжди слова Ісуса Христа який сказав: “Коли хто не буде в Мені, того відкинуть геть, як парость і всохне, і зберуть те і в огонь екинуть і воно згорить (Іоан. 15, 6).

ЧИ УДОСКОНАЛЮЄМОСЬ МИ В ПІЗНАННЮ СВЯТОЇ ВІРИ? ЖИДИ Й МИ.— ...

Кожний християнин повинен більшати, рости в пізнанню віри. Св. Апостол Павло навчав увірувавших у Христа істинам віри, і не переставав турбуватись про те, щоби християни удосконалювались в пізнанню тої науки, яку голосив їм. Турбуючись про це ап. Павло не перестає молити Бога за християн, що на веруались і просить, щоби вони росли в розумінню Бога (Кол. 1, 10), щоби Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець слави дав їм Духа премудрости й відкриття на пізнання Його (Єфес. 1, 17).

Чи певже, запитає де хто, й до нас православних християн 20 віку може відноситись це навчання? Невже покоління “кінця віку” потребує аби нагадувати та поучати його, та удосконалювати в пізнанню Бога й Христа Спасителя, що властиво було потрібно для християн першого віку?

Дійсно, гадалось би, що люде на протязі девятнадцяти християнських віків повинні міцно і досить засвоїти істини православної християнської віри і життя.

На ділі ж ми не те бачимо.

Більшість людей забули смак до всього духовного.

Нездужає душа, слабує вона. Життя збилося з дороги, яку вказав Бог, але щоби повернути на пряму дорогу, ставлять перешкоди. Люде ніби навмисно уникають того світоча, який міг би освітити сумну дорогу життя.

Віра, як бачимо, скрізь ослабла, недбальство до віри страшне. Молоде покоління в багатьох родинах до вступлення свого до школи, дуже рідко чує що небудь про Бога, про релігію, про церкву. Нині діти ідуть до школи, і так мало знають божественного, але так багато знають гріховного.

Ми всі добре знаємо, як впала за останні часи мораль. Не так давно американські газети подавали про злочинну молодь слідує: “кримінальна статистика вказує, що між молодю, чим далі, тим більше шириться злочинство. Одна пята всіх арештованих злочинців є у віці між 19 і 22 роком. В однім році арештовано 10,926 молодиків нижче 19 років. А 31.5 % вломників, це молодь нижче 20 років. Діти нижче 15 років допустилися понад 500 проступків.” Ось такі страшні відомости подають газети.—

А пригадуйте в краю, та ж ми не раз чули як проголошували скрізь небезпечне гасло: “все дозволено.”

І ось завдяки тому “ все дозволено”, бачимо тепер страшні наслідки: пропаганду безбожжя, далі масове закриття церков, а то і розрушення їх, страшне, жорстоке переслідування віруючих, і нарешті антирелігійна пятилітка, яка має завдання остаточно знищити релігію.

А як людство дивиться на всі ці жахливі страхіття, що большевики роблять на нашій землі? Таж за цей час замордовано наших селян, робітників і інтелігенції міліони, всі тюрми переповнені нашими українцями, а на Соловецьких островах і на Сибіру мучиться до десяти міліонів, з них уже добра половина відійшла на той світ.

І щож на це світ, — людство говорить?

Людство на всі ці страхіття спокійно дивиться...

Тай ми українці, що розпорошені по цілому світу,— теж спокійно дивимось, і майже не реагуємо на це...

Та ось візьмемо жидів, вони теж не мають держави, скрізь распорошені по цілому світу, але коли треба стати в обороні своїх рідних братів,— вони негайно і рішучо беруться захищати їх.

Недавно з Німеччини надійшли телеграфічні відомости, що Німці жорстоко переслідують німецьких Жидів. Ці відомости як виявилось пізніше, були перебільшені, але Жиди в Америці не провіривши, негайно скликали протестаційні мітінги, на яких винесли постанови та заклики бойкотувати німецькі товари, звернутись до президента, до конгресу, щоби взяли під свою оборону німецьких жидів, та крім того, призначили день суворого посту, з приводу терору проти жидів. На цих мітінгах зібрано велику суму грошей на поміч німецьким жидам.

Ось так жиди стали о обороні своїх братів.

Ми ж українці, чуємо які страхіття переживають наші рідні брати в Старім Краю і дивимось спокійно. Треба булоб прийняти якісь заходи, бодай надіслати протести, а ми в такий небезпечний час спимо спокійно.

Нам всім треба кричати на весь світ, що наш нарід не хоче підчинятись дияволу.

Ми переживаємо хвилину досить неспокійну. Мимоволі задаєш питання: щож буде далі?... деж вихід зі створеного убійчого становища?

Сумний вид має сучасне людство, і воно ніде не знаходить помочи і захисту.

Але поміч прийде і захист зявиться. Треба тільки роздобути в людях приспаний голос совісти. Треба тільки у грішників викликати розкаяння.

Ви придивіться на інтелігенцію, що в більшости заражена отруєю релігійної байдужности.

Чи ми боролись проти цієї зарази? О, ні! Ми спокійно дивились на це.

І ось тепер ми стоїмо перед страшною небезпекою.

Безбожжя заливає весь світ. Безбожники підняли свої голови і відкрито глузують з Христа.

Піднесімож прапор боротьби проти все ростучого безбожжя і диявольського поклоніння. Прикладімо всім іри, аби припинити цю страшну пропаганду, та й самі не приймаймо цієї згубної науки.

Підемо на всі, які тільки можливі жертви. Посвятимо себе на жертвенне служіння Христу і Його Святій Православній Церкві.

Чи є засоби, щоби ми могли удосконалитись в пізнанню св. віри?— Так, звичайно є.

Щоби нарід наш мав необхідні знання в релігії, і міг би удосконалитись в науці своєї віри, необхідно, щоби духовні провідники завжди світили для всіх приміром, і були суворо уважними як до себе, так і до своїх духовних дітей. Вони мусять конечно працювати для народу, бо цього вимагає хвиля часу, бо інакше нарід відвернеться від своїх духовних провідників.

Далі, отці і матері повинні потурбуватись про те, щоби їхні діти змалку знали головне з науки про спасіння. Родина має класти головні підвалини цілого виховання. Головним помічником у вихованню дітей повинна бути церква і школа, — себто священник і учитель. Даймож нашій молоді як найбільше святого і чистого змісту життя, зробім їй те життя радісним, але так, як цього вимагає св. віра і наш народний інтерес.

ЧИ ДУМАЮ Я НАЙТИ РАДІСТЬ В ЦЬОМУ СВІТІ В ЧОМУСЬ ІНШОМУ, — А НЕ В ГОСПОДІ?

“Світ цей”, каже наш Український Святитель Дмитрій Ростовський Туптало, “наповнений плачем, а не веселістю, скорботою і печаллю, а не радістю; горестями, а не утіхами. Нічого в ньому нема постійного незмінного. Радість його змішана зі скорботами, веселощі з печалю. Слава його змінчива, багатство скоро зникає, кра-

сота повертається в порох і потім, чуттєва насолода в сморід і гній. Нарешті все це спиняється і закінчується несподіваною смертю. В' цьому віці нема нічого достойного радості і веселости, ніщо не дає утіхи і спокою, життя,— то “суета сует”.

Чоловік народжується із тління, росте в слабостях, і все своє життя проводить в скорботах та турботах, в тривозі в невідомості. Зо всіх сторін у нього є вороги, і незичливі сусіди, обмовці, напасники; скрізь для нього боротьба, колотнеча, за все острах і боязнь. Ніде не знаходить він спокою.... Ввесь світ наповнений бідою. Куди не подивися, скрізь боротьба, бунт, колотнеча. З одної сторони приходить боротьба з ожирством, з другої з п'ятикою, там — з лютістю, а тут з нечулістю, то з користомовством. Скрізь острах, скрізь гріх і лиходійство, нема нігде безпечности в цьому многоскорбному життю, нема чим потішитись. А потім всеж таки прийде смерть, настане розлука зо всім, і нагло все зміниться: душа перейде до іншого життя і одержить відплату за тутешні діла, а тіло залишиться на страву червакам і переробиться в гній і сморід.

І щож тут є радісним? Тому не радуйся в цьому плачевім віці тими тимчасовими радощами, бо в них все нестійне, все в них фальшиве і зрадливе.

Як що ж ти хочеш утіхи — то шукай утіхи в однім Господі. Як хочеш радості,— радуйся в однім Господі. Радість тілесна скоро переходить, а радість в Господі перебуває завжди.

Земні утіхи нагло зникають і навертаються на горе, утіха ж Пресвятого Духа в Господі завжди утішає і вічно буде утішати невимовною утіхою. Тому не радуйся нічим іншим, а тільки Господом.

“Радуйтеся праведні в Господі” (Пс. 33,1), каже пророк Давід, а апостол Павло каже: “Всякого часу радуйтеся в Господі, без перестанку молитесь, за все дякуйте.” (1 Сол. 5, 16, 18). В цих трьох обов'язках і є наше

спасіння. Тому радуйтеся тільки в Господі, а іншим нічим не радуйтеся, бо всяка радість, як що не в Господі, є фальшива.

І так не радуйся ні стравою, ні багатством і славою світа цього, ні красою, та не розумними утіхами, але радуйся в Господі і в одному Богові шукай веселости.

В темряві нема світла, в смерті не найдеш життя, в брехні нема істини. Радість цього світа фальшива, утіха його нестала, веселість легко міняється. Деякий час утіха і радість продовжується, а потім несподівано наступає горе, де який час є веселість а вслід за нею сльози і ридання, ще не встигла пройти утіха, як несподівано наступає сум та печаль.

“Радуйтеся ж, радістю і веселіться в однім Господі”!

Зупинись над тим, що перечитав, та запитай себе, де ти знаходив до цього часу радість в своєму життю? Як що ти шукав веселости в цім світі, а про Господа й не думав, то сумне твоє життя в будучому. Але ще не пізно, зупинись, знайди час, та зроби іспит своєї душі і будь певний, що ти будеш далі шукати утіхи в Господі.

Св. Димитрій Ростовський, в миру Данило Туптало (1651-1709) вславив себе силою літературних творів, та відданих творів “Четьих Міней”.

...ЧИ НЕ СТРАДАЮ Я ДУХОМ СУМУВАННЯ?

“Господи і Владико життя нашого,
духові сумування не дай панувати над нами!”

Св. Єфрем Сирін.

Св. Єфрем, як відомо, жив в пустині, в безлюднім місці, на самоті, де дуже легко міг повстати нахил до сумування, тому й не дивно, що він молився про удалення від нього духа сумування.

Чи потрібно й нам молитись, що живемо в містах,

селах? Так, і нам потрібно молитися. І ми живемо в світі — пустині. Хіба світ цей, де ми живемо, не віддалений від нашого міста, небесного Єрусалиму? Якщо св. Єфрем в пустині молився про удалення від нього духа сумування, то й нам потрібно молитися словами св. подвижника: “Господи і Владико життя нашого, духові сумування не дай панувати над нами!”

В світі, як відомо, часто неправда перемагає над правдою. Церква наша св. православна терпить нечувані переслідування від жорстоких гнобителів большевиків. Чи можемо ми бути спокійними, чи не можемо ми прийти до стану жалю й сумування? Ми не в силах визволитися від цієї страшної слабости, нам потрібна поміч з високости. Ця поміч в Бозі захистнику! Він — Єдиний Утішитель душ сумуючих. Це вповні зрозумів св. Єфрем, і тому молитовно він просить Бога удалити від нього духа сумування.

В світі призначено нам, особливо провідникам, нести хрест, — по закону Євангелії. Наш нарід віками несе свій тяжкий хрест, і в цім тяжкім стані ми повинні зміцняти себе молитвою: “Господи і Владико життя нашого, духові сумування не дай панувати над нами”.

Але й в життю нашому, чи то в родинному, чи то в громадському, чи можемо ми удалитися від бід, нещасть, наруги, чи не можемо ми прийти до стану сумування?

Ми працюємо для нашої громади, ми не жалуємо сил, здоровля, здібностей, віддаємо цілком себе громаді, але суспільство не звертає на нас досить уваги, не вповні оцінює нашу тяжку працю, наші здібности, мало того, переслідує своїх провідників в жорстокий спосіб, наганяє, і то без причин, і шож, чуємо від провідників нарікання, а від нарікання недалеко й до сумування.

Ми живемо родинним життям: нас оточують милі ества, а чи не переживаємо ми часом журбу і чи не доходимо до сумування ?

І ось як бачите, багато є зовнішних і внутрішних

причин сумування. Ну і як же після цього не молитись словами молитви св. Єфрема: "Господи і Владико життя мого, духові сумування не дай панувати наді мною"!

Але є люди, яким потрібно побажати отого сумування. Ці люди користуються в цім світі лише задоволеннями, забавами світа. Вони забули, що світ, в котрім вони живуть,— є пустиня, вони повернули його в місто забав, задоволень, розкошів. Навіть в дні Великого посту, коли сама Церква кличе нас до покаяння в своїх гріхах, коли в ці дні ми повинні зупинитись та подумати над виправленням свого життя, — вони глухі, не хотять і чути, бо земні насолоди їх приваблюють.

Але таким людям потрібно побажати духа сумування, побажати для того, щоби цей дух сумування притримав їх на стежці задоволень і сказав би їм сильно і зрозуміло, що все земне — то є суєта і порох.

Але Господи, і Владико життя нашого! Не дай нам бачити таких людей.

Не дай і нам, щоби дух сумування захопив би нас. А тому завжди, поки ми живемо в цім світі, ми будемо молити і покірливо просити Тебе: "Господи і Владико життя нашого, духові сумування не дай панувати над нами!"

СИЛА ПОКАЯННЯ.

Нема гріха якого щиро каючийся грішник не міг би загладити покаянням. Скільки ми знаємо грішників, що через каяття одержали прощення. — Митар оправдав себе, більш ніж фарисей, — покаянням грішниця, що вмила ноги Спасителя, була помилувана; розбійнику, що висів на хресті, і покаявсь, — відкрились райські ворота, ап. Петро, який тричі відрікався від Господа, своїми гіркими сльозами, покаянням, був знова возведений в звання апостольське. Так преп. Марія Єгипетська 17 літ вела розпусне життя, але покаялась знайшла у Господа таку

благодать, що переходила річку Йордан, так ніби по сухому місцю.

Існує слідуочий переказ про одного розбійника. Перед своєю смертю розбійник гірко проливав сльози і каювся в своїх гріхах за вчинені їм підчас життя злочинства, і очі витирав хустиною, яку потім поклав під голову. По смерті його були положені на вагу всі його діла. Біси радувались, бачучи велике число його злочинств. Але, коли ангели поклали на вагу його хустину, яка була мокра від сліз його широкого покаюння, вага схилилась на ту сторону, на котрій були положені добрі діла помершого, — і ангели взрадувались, що грішник цей покаювся, і завдяки цьому спасся.

Яка велика, недовідома і незбагнена сила покаюння!

В дні Великого посту, кожний з нас повинен подумати про своє покаюння і покуту.

ЧИ ЛЮБЛЮ Я БЛИЖНЬОГО СВОГО?

Всі люди — дихання й сотворіння Єдиного Бога, Богом вони сотворені і до Бога повертаються. Як дихання Єдиного Бога і як походять від одного чоловіка, люди повинні, природно жити між собою по приятельськи, во взаємній любові і не повинні відріжнитися одні від других самолюбством, гордістю, злобою, заздрістю, скупістю й іншим.

Придивіться на муравлів, яка існує між ними дружба, погляньте на бжіл, яка приязнь в них є, або погляньте на гурток голубів, ворон, гусей, качок, лебедів, горобців, як живуть вони по приятельськи, придивіться на отару овець і взагалі всякої худоби і там знайдете дружбу. Чи бачили ви в річках і в морях як деякі риби люблять ходити все табунцями і як вони живуть приязно? Ви подумайте тільки як вони запопадливо охороняють один одного, допомагають один одному, люблять один другого.

На жаль, далеко не завжди ми любимо ближнього

свого брата, а ще рідше як себе самого. А між тим без любови до ближнього не можна любити й Бога, без любови до наших ближніх, яка повинна виявлятися в діяльній помочі їх в тих або інших ділах, неможливо надіятися на помилування од Бога і чекати од Нього царства небесного.

Дружба, приятельство зникає з кожним днем все більше й більше. Якось дивно стає коли чуємо, що хтось гарно говорить про своїх знайомих. Я знав одного провідника духовного, він між іншим коли давав характеристику про своїх близьких, або провідників, завжди говорив про них сердечно, з особливою якоюсь любовію до них, підносив їх, хоч були в них деякі хиби, він старався оминати або оправдати їх. І щож, на цього провідника дивились як на якогось дивака і не дуже прислуховувались до його слів. Бувало як почне про когось говорити добре, деякі спляють його і кажуть: досить, у вас всі добрі люди, нема злих. Мені приходилось бути свідком як цього самого провідника обвинувачували на однім парафіяльнім мітингу. Йому поставили в вину те, що він як духовний провідник нікого не ображає в парафії і зо всіма хоче добре жити.

Чи чуєте: цього духовного провідника обвинувачували за те, що він зо всіма громадянами хотів добре жити і нікого не ображав!...

В теперешні прикрі часи тяжко догодити кожному, як що всіх шануєш і хочеш жити зо всіма в дружбі — зле, а як що критикуєш, нападаєш — теж зле.

Мене зацікавила ця духовна особа й я якось набрався смілости та й запитав його: Отче! які є засоби, при помочи яких можна б зворушити в своїй душі любов до ближнього свого?

На це духовний провідник з якоюсь особливою любовію розпочав бесіду зі мною:

— “Тема ця,” розпочав бесідник, “ надзвичайно широка й цікава. Ще до світової війни люди жили якось по

братерськи, ще відчувалась любов до ближнього. Але світова війна понищила моральні закони і дала зверхність фізичній силі та перевернула все верх дном. Скрізь повсталала ненависть, ворожнеча, скрізь тепер готуються до страшної війни і витрачують на це мільярди. Та й в наші сучасні жахливі дні повинні ми вірити, що колись припиняться війни, що несправедливий загальний лад зміниться на кращий і що на землі запанує братерство людей, і що вселюдство перейметься християнським духом любови. Люди повинні вірити, що все це можливо і що воно так стане.

Пригадуєте, наш Тарас Швеченко передбачав наперед, що кріпацтво мусить зникнути. І так сталося. Ми повинні вірити що між народами знова запанує любов до ближнього свого, треба лише примушувати, приневолити себе. Уявімо собі, що ви не можете палахкотіти сердечною любовю до ближнього, але ви можете почитиво з ним поводитись, поважно говорити, вислухати його терпеливо й ввійти в його нужду, пропонувати йому пораду і побажати йому добра. Ось щоби полюбити ближнього треба з цього починати, треба присилувати себе до великодушного поводження з ближніми яких не любите, і ви трохи згодом побачите зміну в собі, і ваше жорстоке серце стане м'яке, і замість ненависти до ближнього, ви відчуєте якщо не любов, то на разі схильність до любови. І ось коли ви так будете працювати над собою, то будете захоплені такими приємними вражіннями і зможете зробитись вибачливим, ласкавим, привітним до ближнього, і тоді ви будете почувати здібним виконати святу заповідь Божу: **полоби ближнього свого, як себе самого.**

Як щож таке примушування не розбудить у вас любови до ближнього, то є інший засіб надзвичайно практичний, а це: читайте життя таких людей, які відзначились любовю до ближнього. Такі приклади мають силу на нашу душу, і в нас зявиться бажання наслідувати таких людей, що відзначились любовю до ближнього.

Корисно було б зближатися з тими людьми, які відзначаються таким гарними рисами як: чоловіколюбством, милосердям, взагалі любовю до ближнього. У таких чоловіколюбивих батьків не рідко бувають і діти чоловіколюбиві.

Нарешті як би ось такі примушування до любови, такі приклади чоловіколюбства не допомогли б, в таким разі необхідно молитись.

Просіть і дасться вам; як хочете щоб люди вам робили, так й ви робіть їм — говорив Ісус Христос. Бог наказує нам аби ми мали любов до ближнього, і тому нема сумніву, що всім тим хто просить у Нього любови, Він дасть любов.

ЧИ НЕ МАЮ Я ЗЛОБИ ДО БЛИЖНЬОГО?

Богато людей, маючи злобу до ближнього свого, мало звертають увагу на те, що злоба — злість шкодить ділу спасіння їхньої душі. Ті люди, що мають злобу проти своїх же братів, м.і. ходять до церкви, моляться Богу, одержують св. Тайни, оказують поміч бідним, й інші добрі діла роблять, що все так повинно бути; злоба мов злобою, а добро добром, і одно другому не пережкоджуює. Але вони помиляються.

Господь не приймає молитви від тих людей, що держать зло в своїм серці, і їхню поміч відкидає, і не прощає їм до того часу, поки серця свого не визволять від того зла, і з ближніми не примиряться.

Велике є зло, як хто піде до церкви, та має злобу проти ближнього свого, і стане фальшиво молитись: "і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим".

О, чоловіче, ти маєш отрую в своїм серці! Навіщо ти говориш ці слова, і нащо задаремно молишся, і для чого ти звертаєшся до Бога, коли в твоїх словах є фальш: "прости мені, як я простив". Чи ти молитись прийшов,

чи брехати, — чи одержати ласку, благодать, чи задоволити свій гнів; чи спасіння прийшов одержати, чи вічні муки? Невжеж ти не чуєш возгласу під час Божественної Служби: “Полюбимо один одного”, цеб-то, всяку неправду і зло відкладім. Подумай лише, як ти стоїш зі злобою в серці, коли ангели служать, багатооточії херувими на св. Престолі тіло Христове покривають і шостокрилаті серафими Трисвяту пісню співають, і всі зі страхом стоять, а священник молиться за всіх людей, а Дух Святий сходить до церкви. Як же ти не лякаєшся, і як ти просиш прощення, а сам не прощаєш?

Не забувай, якщо ти не простиш согрішившому проти тебе, то й сам не будеш прощений, і простить тобі Бог тільки тоді, коли сам помилуєш. Ти скажеж, що я багато разів прощав братові своєму, але він знова наніс мені багато зла, і тому я не можу простити. Але не кажи так, краще молись за тих, що тобі роблять зло, наслідуй Господа, що прийняв за нас смерть. Ти заспокоїся, потерпи, а Господь простить тобі гріхи твої.

Памятай, що всякий гріх минеться, а мстива, зла думка переходить в страсть, сушить твоє серце, бо злопамятний, і ходячи, і лежачи, і встаючи носить в собі зміїне трійло, і захоплений тою страстю він не наслідує царства Божого і прощення не одерже. Ніяке добродійство, ні піст не піде такому чоловікові на користь, бо злопамятність губить. І так коли принесеш дар свій до олтаря, і тут згадаєш, що брат твій що-небудь має проти тебе, зостав тут дар свій перед олтарем і піди, помирись перше з братом своїм, і тоді прийди й принеси дар свій (Мат. 5, 23—24).

І так памятаймо, “бо коли прощатимете людям провини їх, то простить і вам Отець наш Небесний. А коли не прощатимете людям їх провин, то й Отець наш Небесний не одпустить вам провин ваших”.

НЕ НАРІКАЙТЕ НА СВІЙ ХРЕСТ.

В наші часи ви з великими труднощами знайдете людину, яка б була задоволена своїм життям. Треба шукати такої щасливої людини зі свічкою.

Переважно ви почувете скрізь незадоволення життям, роботою, бізнесом, взагалі всім. Утішного ви не почувете ніде. Багато є таких, що проклинають навіть своє життя, і нарікають на свій хрест.

Та недивлячись на упадок моральності, ми не повинні падати на душі, не повинні нарікати на свій хрест, своє життя, а навпаки повинні шукати дороги до щастя.

Деж шукати того щастя?

Таж щастя в нас самих, а ми його шукаємо...

Якщо ми маємо здорову душу, ми вже щасливі.

Не думайте, що щастя знайдете ви в грошах, або в маєтках, або в автомобілі. Ні, там ви його не знайдете.

А знайдете щастя, як сказав один наш поет, "там де ви є".

Тут я наведу вам цікаве оповідання про одного бідного чоловіка який нарікав на своє життя і шукав щастя.

Ось цьому бідному чоловікові, який жалувався всім на свій хрест, на свою бідність, приснився сон, ніби він знаходився в великій кімнаті, яка вся була встановлена хрестами різної величини, і всі ці хрести були покриті покривалами. І ось бідний чоловік чує якийсь таємничий голос: "ти скаржешся на свій хрест, на свою бідність, та ось перед твоїми очима є багато різних хрестів, вибери із них, який тобі до вподоби".

Бідний чоловік почав вибирати. Взяв перший хрест, що був біля нього, але не міг його підняти, другий хрест хоч і підняв, та він був не по його силах, — затяжкий, третій хрест був ніби і не тяжкий, але кантами своїми болоче різав плечі. Таким чином він всі хрести перепробував і ні одного не знайшов по своїх силах. Залишився ще в кутику один хрест якого бідний чоловік не спробу-

вав тому, що йому гадалось, що той хрест найбільше і найтяжче інших. Взяв той хрест бідний чоловік на плечі і радісно заголосив: „ось цей хрест я візьму на себе, він хоч і великий, але легше інших”. Зняв він покривало з цього хреста, а на хресті напис була “бідність”...

І так бідний чоловік залишився знова при своєму хресті. Тепер він додумався, що хрест його, післанний йому Богом, самий легкий і зручний до несення.

Всі ми несемо тяжкий хрест, одні менше а другі більше. Цей хрест і нам післав Господь Бог. Несімо ж його спокійно, думаймо більше про будуче позагробове життя, де нема бідности, печалі, а де є вічне щастя, і безконечна радість.

Хрест бідности є самий вигідний і легкий для чоловіка.

БОЖИЙ ГІСТЬ

З дня на день, з року на рік діставав один чоловік від Господа одну буханку хліба, і ділив її зі своєю дружиною. Ні більш ні менш не давав йому Господь — одну буханку з року на рік, з дня на день.

Чоловік цей був задоволений і не жалувався на долю. Але одного разу його дружина сказала: — Глянь: в людей корови й овечки, в людей кози й осли, в людей кожного дня смачна їжа, м'ягка постіль для відпочинку. В людей усього багато, а в нас лише один хліб — із дня в день, з року в рік. Чому це так?

Чоловік відповів:

— Я не знаю. Так видно, хоче Бог.

Ішов час. Чоловік той все діставав від Бога одну буханку хліба — з дня на день, з року на рік. Він переділяв хліб зі своєю дружиною й не жалувався на долю.

Та одного разу знов сказала дружина:

— Ні, Бог несправедливий. Хіба ми гірші за людей? Хіба ми розбишаки, чи ошуканці? Чому в інших всього багато, а в нас все один хліб — з року на рік, з

дня на день. Ні, Бог несправедливий. Чому нам подає мало, а іншим багато?

— Я не знаю, відповів їй чоловік, коли хочеш, я піду до Бога попитаюся Його: чому іншим людям Він дає всього більше, ніж треба, а нам один хліб.

На те жінка відповіла:

— Піди до Бога; запитайся Його.

І чоловік цей став Божим гостем. Він пошив собі на спину торбу, вирізав ціпка й пустився в дорогу.

Довго йшов чоловік. Він переходив від хати до хати, від села до села. Він їв те, що давали йому добрі люде. Він ночував під дахом, коли добрі люде його впускали до хати; ночував під небом, коли ніхто не кликав його до себе.

Так ішов цей чоловік Божим гостем. Він ішов дні, і неділі та місяці.

Одного разу він прийшов до дому святого чоловіка. Дев'яносто дев'ять літ цей святий чоловік молився Богу й постив, а люде поважали його, падали в ноги перед ним при зустрічі та казали:

— Це святий! Його любить Бог!

До дому цього святого чоловіка підійшов наш подорожний. Він постукав, попросив їсти й попросив дати йому притулок на ніч.

Цього дня Господь подав побожному постникови два хліба: один хліб пшеничний, другий хліб ячний.

І побожний посник пустив чоловіка до себе в дім. Він дав йому ячний хліб, а сам зїв пшеничний. Він дав Божому гостеві притулок на ніч, але показав йому постіль на соломі в кутку, сам-же ліг на мягкому ложі.

На рано Божий гість подякував господаря й хотів іти. Побожний же посник затримав його:

— Скажи, куди ти ідеш, Божий госте?

— Я іду до Господа. Я іду спитати Господа, чому Він дає мені з дня на день, з року на рік один хліб, і чому іншим Він подає всього багато.

— Добре, Божий госте. Коли ти прийдеш до Господа, запитайся в Нього, яке місце Він призначив мені на небі за моє побожне життя, за мої молитви й пости.

— Гаразд, я запитаюся в Господа.

Пішов Божий гість далше. Він ішов дні, він ішов тижні й місяці.

Аж приходить він до дому одного чоловіка. Великим грішником був цей чоловік: він загубив дев'яносто дев'ять душ.

Постукав Божий гість у двері. Попросив нагодувати його та дати притулок на ніч.

Великий грішник впустив Божого гостя. Він заколов барана та наказав дружині зготовити мяса для Божого гостя. Він дав йому ліпші кавалки, а сам їм гірші.

На ніч господар поклав Божого гостя на свою мягку постіль, а сам ліг на соломі.

Рано Божий гість подякував господаря й хотів іти.

— Куди ідеш ти тепер, Божий госте?

— Я іду до Господа. Я іду запитатися в Нього, чому Він подає мені з дня на день один тільки хліб, і чому іншим подає всього багато.

Задумався великий грішник. Потім проказав:

— Коли ти прийдеш до Господа, нічого не кажи про мене. Я великий грішник, і Бог покинув мене. Коли ти скажеш, що їв мою їжу, що спав на моїй постелі, розгнівиш ти Господа і не захоче Він слухати тебе. Нічого не споминай про мене Господеві.

Пішов Божий гість далі. Ішов день, ішов тижні, ішов місяці — і прийшов Він до Господа.

Запитав його Господь:

— Чого тобі треба, Божий госте?

І Божий гість відказав:

— Господи, Ти подавав мені що-дня одну буханку хліба. Ти подавав мені хліб з дня на день, з року на рік. Я не жалувався, Господи, але бачив, що іншим Ти подаєш

багато й їжі, й одежі, й худоби, й всього, в чому є потреба людині. Чому так, Господи?

Господь оповів:

— Так, це правда. Я подавав тобі з дня на день лише одну буханку хліба, — і ти не нарікав на долю. Іншим я подавав багато всього, але вони незадоволені: хочуть все більшого.

Господь подумав і знов сказав:

— Може бути, Я був до тебе несправедливий. Вибирай: один хліб з дня на день і задоволення, або в усьому достаток — і постійне нарікання на долю.

Божий гість вибрав:

— Я хочу, Господи, один хліб і задоволення.

І потім сказав Божий гість:

— Я був у домі побожного посника. Він молився й постив дев'яносто дев'ять літ. Люде падають перед ним долу, та звуть його святим. Де приготував Ти, Господи, місце йому? А потім я був у домі великого грішника. Він загубив дев'яносто дев'ять душ. Він знає, що прогнівив Тебе, Господи, й що відвернув Ти від нього очі свої. Де приготував, Господи, місце цьому великому грішникові?

Господь відповів:

— Місце побожному посникові приготував я у пеклі. Він подав тобі ячий хліб, сам зів пшеничний. Він поклав тебе на шерстку солому, а сам ліг на м'яку постіль. Дев'яносто дев'ять літ він так робив зо всіма, хто просив у нього їжи чи притулку на ніч. В пеклі приготував Я місце побожному посникові.

— Місце великому грішникові Я приготував у раю. Він заколов для тебе барана й дав тобі найліпші кавалки. Він поклав тебе на свому м'якому ложі, а сам ліг на шерсткій соломі. Все життя своє він так робив зо всіма, хто просив у нього їжі й притулку на ніч. І великий грішник заборонив тобі згадувати про нього переді Мною: він боявся, що Мій гнів упаде на твою голову. Так усе життя

він оберігав інших людей од Мого гніву. В раю приготував Я місце великому грішникові.

І Божий гість пішов назад у дорогу, ввесь радісний і спокійний.

НЕЗАДОВОЛЕННЯ.

Одного разу зустрівся я з моїм приятелем, до речі релігійною людиною, з ним я часто мав розмови на наші пекучі церковні теми. Годинами сиділи ми на березі моря чи озера і розмовляли про наше парафіяльне та загальне церковне життя. Та краян мій не раз псував мені настрої, бо нераз висловлював незадоволення нашим рухом, нашим життям, нашим поступом, як в одному так і в другому.

Він каже: "Хоч 5-Собор пройшов надзвичайно діловито, винесені розумні резолюції, які ввійшли в життя, новий статут затвердили, та все ж не можна зложити руки і тішитися тими здобутками, які маємо. Цього замало. Ви, як бачу, то зі всього задоволені бо думаете, що ми все осягнули, і нічого далі не треба шукати. Але на мою думку, коли людина дійде до такого стану, то така людина духовно вмирає. Нам треба безперестанно працювати і вдень і вночі, бо ж поле наше не все зоране, багато є ще буряну. Ми цілком не звертаємо уваги на ту большевицьку заразу, яка заражує наші ряди, ми мало звертаємо уваги на наших противників, що підкопуються під нас, а що можемо сказати про нашу молодь, для якої ми мало уділямо часу. Ви не раз писали в "Дніпрі" про одноманітність відправ в наших церквах. І добре ви робили. Але чи багато ви осягнули? Я, як зачую, що є десь свято, беру машину й їду, і що ж я бачу, нема і по нині одноманітності у відправах. Або, чи ви звернули уваги, що в нашому часопису майже нема дописів з громад? Що за причина? Чи ви часом не знаєте? Після всього того чи ж можна бути задоволеним? Та ж якийсь там фі-

лософ сказав таке: Тікай від чоловіка, котрий є задоволений”.

— “Хоч я ніби і всім задоволений, відповідаю я, та все ж ми на цю тему побесідуємо. Ви придивіться зараз на природу. Як то гарно! Як сонечко красно світить, а море... яка краса! Ця неземна краса мене чарує, і я, дивлючись на природу, всім задоволений. Всі ж наші недомагання, хиби, то все пусте. Настане час, може і поліпшаться наші справи, а поки треба бути й тим задоволеним що маємо. Що ж торкається одноманітності в відправах, то маєте рацію, писав досить, але на великий жаль і до цього часу нема жадних наслідків. І я теж, як і ви, люблю їздити скрізь, бо й я люблю свою Церкву понад все, цікавлюсь її рухом і працею наскільки вистарчає вільного часу. Але й я є незадоволений, що до цього часу нема одноманітності у відправах. Питаєте, чому нема дописів з громад, та я сам цікавлюсь цим питанням ось вже 12-ий рік. Дехто, як бачимо, подає до інших газет, очевидно хотять слави, а в деяких громадах нема таких дописувачів, які змогли б подавати про своє парафіяльне життя. Відбуваються гарні свята, відчити та інше, але про це читачам невідомо, лише маленька частина подають про свій рух.

— “Нещастя наше, каже мій краян, що ми тішимось малими здобутками, і спинюємо нашу працю, так ніби ми постаріли, або втомлені. Ми ніби спинилися на тім, чого осягнули, і стали. Ні, треба йти вперед і вперед, і мольною працею здобувати славу нашій неньці Україні та нашій Церкві. Чи не повинні всі наші духовні і світські провідники та й взагалі всі ми вірні запалитись тим огнем святим, та стати всім на варті. Бо ж часи наші лукаві! Я завжди незадоволений своїми особистими досягненнями, я все шукаю щось нового, характерного, я по можливості виправляю свої хиби, помилки, та все ж відчуваю, що мені багато бракує аби стати тим ідейним християнином, якого

ми уявляємо. Тяжко мені іти за Христом серед житейських спокус.

— Добре робите, кажу я, що ви працюєте над різьбленням своєї душі. Кожна душа повинна стреміти до християнської досконалости. Це ж є наш обов'язок до Бога. Тепер я нарешті зрозумів ваше незадоволення і цілком погоджуюсь з вашою думкою, що в наші часи не можна дрібницями задовольтись.

На наших очах ведеться важка боротьба за будуче обличчя культурного життя людини на землі. Царство сатани, царство антихриста, як гнила загроза розповсюджується по всій землі, переноситься з одної землі в іншу. Все далі і далі тягнуться їх жадібні руки і на схід, і на захід, і на південь, і навіть на сувору північ. Весь світ хоче захопити під свою владу сатана. І мене страшно дивує, що людство слухає цих кровожадних агітаторів, що продали душу свою дияволу: — народи мовчать, не протестують, що наша Україна знаходиться в страшній, жахливій неволі. Їм байдуже.

Але на нашу думку минають щасливі роки антихриста, ось вже збираються на обрію й для них грізні хмари. Наближається буря Господня. Деякі великі народні вожді зрозуміли, яку страшну небезпеку несе большевизм і ось вони кричать на весь світ про цю небезпеку, кличуть і інші нації стати до бою проти большевизму. Читаємо як Церкви різних віроісповідань вносять протести проти гнобителів, що переслідують вірних християн. Та помимо тих большевиків в Америці є досить українців, які хоч і не є большевиками, але вони роблять Юдину роботу, підкопуються під нас, і так само як і большевики хотіли б нас знищити, тому на мою думку всі духовні провідники та й всі їх вірні повинні стати воїнами Христовими і тяжко працювати для розвитку нашої Рідної Церкви.

КВІТИ

Одного чудового дня, розговорились ми про смертні випадки парафіян в нашій громаді. За короткий час втрапили ми щось біля п'яти громадян. Всі ті померші були звичайно бідними робітниками, але що ми під час похоронів зауважили? Ми бачили велике число дорогих букетів квітів.

І ось мій незадоволений краян каже мені: "Таж в краю ми й не знали про те аби купувати квіти за 5-10 коп на могилу померлого, а тут, дивіться, і родина купує один а то й два букети, і то дорогі, по \$10.00 один, далі надсилають квіти організації, краєни, сусіди й інші. Гарна річ, що й казати! Але на мою думку і без квітів можна обійтись, а замість їх можна зробити пам'яті померших добрі діла. Належачи до запомогових товариств, я завжди буваю на похоронах, і не раз підраховував скільки то наші українці витрачують грошей на квіти, які на другий день по похороні обертаються в бур'ян, видати на добродійні цілі, напр.: замість вінка — гроші переслати на гуманітарні цілі. І добре діло зробили б, і пам'ятка залишилась би. А так, сотку доларів під час одного похорону викидаємо на одні квіти до кишені садовода. В нашій громаді було аж п'ять похоронів. Отже не менше \$500.00 витратили на одні квіти. Порахуйте скільки то на рік вмирає в Америці наших українців (таж напевно скрізь квіти несуть на домовину), і я не помилюсь, коли скажу, що яких \$15,000.00 витрачують наші українці на одні квіти. А на ці гроші, повторю, скільки то добра можна зробити для нашої справи...

Подобається мені ваша думка, відповідаю я, — але чи погодяться наші українці вносити жертви на добру народну ціль, замість квітів? Таж не раз і не два говорив я деяким вдовицям: не купуйте квітів на могилу, залишіть дітям, сиротам на убрання, та де там, і слухати не хотіли. Кажуть вдовиці, якщо не дамо квітів, і то дорогих то

нас люди осудять. А ми цього не хочемо.

— Так, каже мій приятель, але треба про це говорити в церквах, треба писати, треба стукати, і напевно за який рік два були б добрі наслідки.

В ЄДНОСТІ СИЛА.

Ці три слова “в єдності сила”, ми занадто багато чуємо і в церквах з проповідальниць, і підчас різних свят, відчитів, на мітингах, вічах та ін. І хто тільки не говорить ці слова? І вчений, і невчений, багатий і бідний. Бо вдійсності кожному із нас хочеться аби ми були сильні, зеднані.

Але чим більше ми добиваємось тої єдності, тим все менше і менше її маємо. Ми ніби на злість комусь розбиваємо її, навіть, тоді, коли вже до якої будь єдності, чи то злуки дійшли.

Ми не помилились, коли скажемо, що як би ми в даний мент одержали українську державу, то не змогли б її втримати, і то лише ізза браку єдності, бо кожда майже партія домагалась би свого уряду, і дійшло б до непорозумінь, боротьби і повалення держави.

Те саме бачимо і в Церкві. Одна думка, що я втрачу “джаб”, чи то якогось уряду, чи щось інше, отже треба валити ту єдність. І валять.

Тяжкою ціною добились тої єдності, і ось за короткий час вона знищена.

Тисячі літ тому назад писав старий грецький поет Гомер: “Злука малих сил поконає все”.

В давнину наш народ вмів більше цінити свої сили, чим тепер. І не був тоді ще великим, але великих діл він dokonав. Бо була єдність, була любов до свого краю.

Нині ми бачимо, що наші деякі партії дивляться на чужу силу, яка їх ніби зеднає та допоможе їм створити українську державу.

Ми бачимо, що деякі Церкви (ми не говоримо про

уніяцьку Церкву, яка існує завдяки підтримці Риму) шукають ласки у чужих і думають, що ці чужі зеднають нашу Церкву.

Отак опираючись на чужу силу, шукають наші деморалізовані українці ласки, допомоги у чужих, і запродають себе в неволю, стають рабами, невільниками.

І все це робиться лише ізза ненависти, заздрости до ближнього свого.

Велика заповідь Ісуса Христа “Люби ближнього свого як себе самого”, зникає серед нашого народу все більше і більше.

Правда, весь світ тепер піддався духові злоби, ненависти. В такий час необхідно піднести свій голос з проповіддю любови, всепрощення, вибачливості. Настав тепер час для проповіді братерської любови і зеднання наших сил. Коли ж про це і проповідувати як не тепер, коли люди дійшли до такої ненависти і злоби, до безпросвітної темряви.

І тепер якраз потрібна для людства, а для нашого народу особливо, проповідь про любов. Але проявіть... любов, коли навколо панує ненависть...

Сучасне життя яскраво показує нам, що разом з виснаженням любови виснажується і віра свята. Бо втрачуючи любов, ми водночас втрачаємо і звязок наш з Богом. Ось чому, коли майже весь світ втратив Бога, навколо царить ворожнеча, ненаситна злоба і безбожність.

Та нам нема чого дивитись на те, що робиться навколо нас. Нехай ці сучасні страхи не лякають нас. Ми, українці мусимо думати про себе.

Щоби спасти нашу Україну і нашу Церкву нам бракує любови, яку треба запалити в наших серцях. Тільки при цій умові зможемо поліпшити наше життя.

Тут необхідна саможертвенна любов. Тут треба показати, що існують українці, в яких ще жевріє хоч маленька іскра святої саможертвенної любови. Ось цю іс-

кру треба роздмухати в полум'я, щоб не вгасало ніколи. Так робили колись на світанку християнства св. Апостоли, так можемо і мусимо ми зробити.

Отже нашому українському народові бракує єдності й любови.

Один з найбільших державних промовців в Ірландії Едмунд Бирк, про єдність сказав таке: "якщо злі люди зеднаються, то добрі мусять згуртуватися, інакше вони пропадуть".

Хоч ми в своїй організації і зеднані, та все ж треба ще більше згуртуватися, ще більше полюбити один одного і сильно стати в боротьбі за нашу Рідну Церкву.

Бо часи лукаві...

Хто має вуха, хай слухає.

ЗЛОБА ЛЮДСЬКА.

Чи ви звертаєте увагу на те зло, яке розповсюджено по цілому світі, та й навколо нас є досить його? Напевно ви звернули увагу, і напевно сумуєте так, як оце й я сумую.

Тяжкі наші дні. Гірка наша доля, о, Боже, що живемо ось тепер в ці дні, коли в світі повно гріхів, злоби, ворожнечі, розподілу та роздорів. Таке вражіння, — що боротьба всіх проти всіх. Світ ніби на вулькані. Ізза тої людської злоби спиноється життя в організаціях, товариствах, парафіях, і тим наноситься шкода. Ізза розподілу, ворожнечі, ми сили свої зменшили, а вороги використали. Злоба людська, розподіли, ворожнеча — все це — вода на чужий млин. Але скільки б ми не доказували тим людям, спинити ту злобу людську, примиритись, — такі люди з піною в роті ще більше накидаються на своїх же братів, і то часто без причини.

Тут я наведу оповідання про двох християн, які гаряче любили один одного, але ізза злоби стали ворогами:

* * *

В перші віки християнства в Антіохії Сирійській жили двоє приятелів-християн: священник Саприкій і тесля Никифор. Вони любили один одного і то так палко, ніби мали одно серце й одну душу, і ніщо, гадалось, не могло їх розєднати, погасити вогонь побратимства святого.

Але цьому духовному єднанню лукавий позавидував, і почав своє чорне діло.

Тесля Никифор закохався в дівчину чисту, скромну, лагідну та трудолюбиву, і задумав змінити своє одиноке життя. Священник Саприкій був надзвичайно задоволений рішенням Никифора. Але диявол вкинув в серце Никифора чорну думку: Саприкій радується тому, що й в його серці спалахнув вогонь любови до цієї дівчини і думає він причарувати її, і тим нанесе йому тяжку образу й горе. Зла іскра розгоряється в велике полум'я. Буря гніву охоплює серце і докоряють вони один одному, і обмовляють один дурного, а батько злоби піднебесної — злорадствує.

Але не вгасала совість в душі тесля Никифора; незабаром охопило душу його глибоке розкаяння; іде він до свого бувшого приятеля і падає в ноги, і плаче гірко та благає ради Христа простити йому. Але... серце пресвитера залишилось холодним.

Наступили часи переслідувань за віру Христову. Схопили священника Саприкія й віддали його на тяжкі муки за Христа і скребли тіло його залізними кігтями, так, що все воно обливалось кровю, і виривали нігті з пальців його, палили його раненого, окривавленого, розпаленими залізними прутами. Але... він не відвернувся від віри святої, не відвернувся від Христа Господа. Засудили його на смерть, на прекрасний мученицький вінець.

Ось ведуть його на страту. А де ж приятель його? Він тут, він припадає до ніг страдальця й журливо кличе: "Мученику Христа! прости мені". Але серце Сапри-

кія холодне... І заливається сльозами Никифор, і повзає на колінах за ним, і бе в груди, і знеможений ридуючи благає: "Мученику Христів, прости мені! Не бери з собою в світлицю Христову гніву та ненависти. Не оплутуй й мене ворожнечою, від якої не можу звільнитися і в вічному житті. Прости мені, мученику Христовий!" Але серце священника запеклось і... не простив він другові своєму... І відступив від нього Господь, і всесильна ласка Божа залишила його, ослаб він і серце його наповнилось безмірним страхом перед смертю і... одвернувся він від Христа свого, за Якого прийняв найтяжчі муки.

А Никифор? Серце його обливається кровю з великого жалю до свого приятеля, і хоче він викинути свою вину, він падає до ніг мучителів, і благає покарати його, замість священника, він починає богів поганських поносити, і визнає Сина Божого, Господа Ісуса Христа розпязтого і... віддали його на кару ганебну. З великою радістю ішов він на смерть, серце його радовалось небесним щастям, і викупив він тяжку вину приятеля свого, якого без краю любив.

* * *

Приходиться й нам зустрічати подібних людей з холодним серцем, які на благання поважних осіб — примиритись, простити, забувати, — ніяк не погоджуються, і в серці своїм жорстокім, гордім мають все якусь амбітну уразу. На жаль деякі особи займають досить поважне становище й своєю поведінкою наносять руїну в громадах.

Господи! Навчи нас прощати довги наші та зм'ягчи наше жорстоке, холодне серце.

КОЖНЕ ДІЛО ПОВИННІ ПОЧИНАТИ З БЛАГОСЛОВІННЯМ.

Одного разу Великий Князь Український Ізяслав відвідав преподобного Теодосія ігумена Київсько-Печерської Лаври і залишився в нього на обід. На звичайнім простім столі прилагоджена була проста монастирська страва: пісний борщ та чорний хліб. Ця страва здавалась Великому Князеві такою смашною, що зачудований князь запитав преподобного Теодосія: “ось у мене всього багато: є їстовні дорогі запаси, є заморські приправи, є й вчені кухарі, — але я ніколи вдома не їв з таким смаком, як у вас: Чого це так?”

— Князю! відповів, прп. Теодосій, у нас в Лаврі, коли хочуть варити страву, або випікати хліб, — браття мають ось який устав: з початку беруть у настоятеля благословіння, потім кладуть три поклони під вівтарем, світять свічку із лямподи перед образом Спасителя, і тою свічкою розводять огонь в кухні і пекарні. Коли ж треба в котел вливати воду, чернець-прислужник каже до старця: “Благослови, отче!” А той скаже: “Бог, нехай благословить тебе, дитя моє!”

Таким робом, у нас все робиться з благословінням. Ось причина, чому у нас все смачне. Ваші ж слуги починають кожне діло з наріканням, з досадою один на другого. От-же грішать. А де є гріх там не може бути задоволення. Крім того ваші старші часто бють прислужників за маленьку несправність, а їхні сльози також добавляють багато гіркоти в страву, якіби вони не були дорогі.

Великий Князь погодився, що святий старець каже правду, прийняв від нього благословіння і повернувся до дому.

Часто й мені, приходилось бувати в Печерській Лаврі. Не раз я по Службі Божій обідав в Лаврській

гостинниці, та не раз їв там проскури. Але які були смашні ті страви! Що за чудові були проскури! Іли ми, і не раз задавали собі питання: чому в Лаврі такі смачні страви?

На жаль, тоді ми не могли відкрити тої тайни, а тайна для нас була та, що ті побожні ченці, які приступали до виготовлення проскур, або хліба, та приготування страв, — просили благословіння, клали поклони, молились, і під час тої роботи були спокійні, побожні.

Тепер перенесімся до свого господарства та запитаймо: що за причина, що у нас страви бувають іноді не такі смашні, як треба. Чому на Великдень, на Різдво, коли жінки наші мають досить багато роботи, — все якось не щастить, то паски підгоріли, то якесь нещастя стало з ковбасами, то з шинкою?

Відповідь на це слідує: жінки наші перед початком своєї роботи на кухні, — рідко коли просять благословіння, — але за то підчас виготовлення: чи то хліба, чи то обіду, сваряться. І то сваряться: з мисками, ножами, машинками, бураками, тістом та іншим. В запалі своїм вони згадують лише "чортів". Під ту хвилину небезпечно підходити до них.

Якіж наслідки тої сварки?

А наслідки ті, що хліб згорів, або сирий, та й страви не добрі.

Не може бути страва добра, коли під час роботи жінки проклинають, та кличуть на поміч чортів.

Те саме мусимо сказати й про мушин. І мушини приступаючи до своєї щоденної тяжкої праці, не просять благословіння у Бога. Зато під час своєї роботи, ви почувете проклони, почувете й про чортів і інші страшні річи. Чи тим робітникам, які ось так проклинали під час роботи стало легше, чи може робота пішла краще?

Ні, такі робітники ніяк не могли мати успіху в своїй праці.

Ми забули про наші милі обов'язки до Бога. Забули просити благословіння у Бога на кожне діло.

Спробуймо так зробити, стримуймо себе, стримуймо свій язик від недобрих навичок, побачимо гарні наслідки.

СТАНЬМО НА СТОРОЖІ ДУШ НАШИХ ДІТЕЙ.

В одному часопису ми читали: "аби ми всі пастирі, і миряни, і батьки, і вихователі зеднались для великого діла — спасіння дитячої душі. Зеднались, аби душу молоді зберегли для Христа і для Його св. Церкви, а далі читаємо ми на сторожі душі дітей, чи віддамо ворогові сіяти на ній усякий бур'ян?"

Признаймося щиро, що ми для нашої молоді майже нічого не зробили. Тих недільних шкіл, які ніби є при наших церквах, — того замало. Треба значно більшої опіки з нашої сторони для молоді.

Ви напевно читали, що в Ріднім Краю наш нарід уряджує щороку день Християнської Молоді. Подібні свята уряджують і інші народи. Церква призначає день, підготовлює, організує і провадить так, що по всій країні в один той же час тисячі молоді зі страхом Божим і любов'ю приступають до Св. Чаші.

Наша Українська Православа Церква заявила свої права до молоді, але ми всі, порівнюючи, мало робимо аби стати на сторожі душ нашої молоді.

На нашу думку і наша Українська Православна Церква повинна створити для нашої молоді — день Української Православної Молоді.

На такий день надавався б для нас — день Св. Рівноапостольного Українського князя Володимира. В той день, або найкраще в найблищу неділю по цьому святі, — в церквах наших відправились би урочисті Служби Божі. Вся молодь приступає до Св. Сповіді і до Св. Причастя. Виголошуються відповідні проповіді, в яких подаються

поради нашій молоді, уряджуються релігійно-моральні науки, аби молодь більш змінилась, бо вона входить в склад великої християнської родини, зеднаної єдиним Головою Сином Божим. Молодь приймає особливу участь в тім святі. Далі, уряджується святочні концерти, на яких молодь виголошує промови. Молодь одержує на памятку молитовники, або хрести. Перед нами стоїть велике завдання захопити нашу молодь (яка в більшості є байдужою) до Церкви.

Ми, православні українці, тоді тільки вирішимо завдання нашого життя, коли створимо правдиву православну атмосферу, не тільки в нашому приватному, але і в загальному житті.

Ми невиховаємо нашої молоді якщо ми, старші, самі не змінимо нашого життя.

Скрізь і завжди Церква заявляла свої права аби дати підростаючому поколінню релігійне виховання, бо підстави того виховання мають в собі тільки християнство, а дає ї пояснює це тільки єдина Церква.

Без такого виховання людина тратить багато цінних прикмет, які відрізняють не тільки вірного сина Церкви, але й діяльного і достойного громадянина, корисного члена суспільства.

Отже поки не пізно, станьмо на сторожі душ нашої молоді.

САМОЛЮБСТВО.

Ви напевно знаєте, що значить самолюбство. Того, що любить тільки себе, ми називаємо його самолюбом. Про це кожному із нас відомо. Зерно всякого морального зла є самолюбство. Воно лежить на самім дні серця. Людина по призначенню своєму повинна б жити тільки для Бога й людей. Але ми не помилились, коли скажемо, що люди на світі в більшості живуть тільки для себе. Ось

власне таких ми і називаємо самолюбамі, бо вони люблять тільки самих себе.

Коли людина думкою, серцем і бажанням одвертається від ближніх своїх, тим самим вона одвертається і від Бога, та природно вона зупиняється лише на своїй особі, себе ставить вище від всіх, і вона не щадить ані Божественних установ, ані добра ближніх.

Ось зерно всього морального зла! Воно глибоко криється в середині серця. Але розростаючись, зерно це виходить із серця в слідуючих трьох видах: в самопідношенні, пожадливості, або користолюбстві і в любові до насолод. Перше заставляє людину говорити в серці своєму: "Хто як я?" — друге: "всім хочу володіти"; третє: "хочу жити для свого задоволення".

Хто як я?

Яка душа не відчувала в собі подібного руху? Хто як я? Хіба небезпечно полюбуватись думкою, що я вище того, другого, третього? Хіба в дійсності самолюбні люди не говорять: "що кращого бесідника, а то й провідника — понад мене нема, що я один лише вчений, а решта — нездари. Ви дайте мені можливість захопити уряд, і ви будете мати другого Гітлера, я спасу організацію".

Але із таких думок скільки зла виходить! Людина, яка думкою й серцем підносить себе понад всіх, якщо і береться до чогось, то береться не ізза голосу совісти й розуму, не ізза поради мудрих і намови слова Божого, а із власних міркувань, — береться для того, бо їй цього хочеться: бо вона свавільна, самопевна, самонадійна; коли що виповнить, все відносить до себе, і від того стає зарозумілою, гордою, невдячною, така людина домагається нагород. Самолюбна людина до своїх приятелів є завистливою, і тому ворожо ставиться до них. З сусідами живе недобре, не буває у них і до себе не запрошує.

Недавно зустрів я одну з самолюбних одиниць, яка на протязі двох годин перебрала і всіх злобно скритикувала, нікого не пощадивши. Всі, мовляв, нездари, недобрі, один він добрий. А треба знати, що ця особа якраз має одні лише хиби і то найпоганші, та на жаль цього не помічає.

Самолюби сумують, коли громада робить поступ і тішаться коли громада підупадає, бо, мовляв, без нього все іде до руїни. Та наколи цю бундючу людину обійдуть і не покличуть до будь-якої праці, або не порадяться з нею, така людина робить бунт в громаді, підбурює громадян не ходити ані до церкви, ані на підприємства і перестає давати колекту, вкладки. Самолюб легко впливає на юрбу і вона за ним іде.

Ось в яких видах являється самопідношення.

Всім хочу володіти.

Своєкорисна людина думає: я хочу аби все належало мені, я хочу всім володіти. Це є друга галузь корінного морального зла. Тут відкривається дух самолюбства. Своєкорисна людина не скаже слова, не зробить кроку й руху, аби з того не було якоїсь користі. Так у неї все розраховано, так все упорядковано, аби забрати в свої руки а як неможливо, то самолюбна людина валить під собою все те, що тяжкою працею побудовано. Така людина шукає високих посад, нагород, чести й слави. І увявить собі, що самолюбна людина не дивлячись на те, що й говорити добре не вміє літературною українською мовою, не вміє й писати, бо в однім слові робить дві помилки, все ж таки самолюбна людина вживає всяких засобів, аби бути обібраною на конгреси, конвенції, та мало того, пнеться до всяких урядів, не думаючи про те, чи виконає ті обовязки. Всякими правдами й неправдами вибірають цю самолюбну, гонористу і бундючу лю-

дину, яка бажає захопити скрізь уряди, бо скрізь і всім хоче володіти.

Ось сила другої галузі злого зерна — самолюбства!

Хочу жити для свого задоволення.

Серед наших українців ви найбільше зустрінете громадян, які живуть виключно для свого задоволення, своїх забаганок. Таких людей ми зevamo самолюбамі. Вони люблять забавлятися, і в свята вони в розїздах. Частенько, навіть без жінок виїздять, і там розперезуються і дають волю своїм почуванням. Пиятика, неморальне товариство задовольє самолюбів.

* * *

Ось так з маленького зерна виростає в нас зло. Як ми завважили, то на дні серця лежить зерно зла — самолюбство; від нього йдуть: самопідношення, своєкорисність і похотливість, а ці три хиби народжують велику силу страстей і порочних нахилів. Ось такі самолюбів в житті стають демогами, і звичайно наносять велику шкоду громадам, організаціям.

Та коли люди розпізнають таких самолюбів, то звичайно женуть їх від себе на всі вітри. Але самолюбів кричать на всю губу: "які ж то люди, мовляв, невдячні, недобрі, не розуміють та не цінять їх, а вони так чесно працюють..."

Але самолюбів! В житті не роби того іншим, що тобі неміло. Тобі неміло, що так поводяться з тобою? А яке твое сумління? Чи твоя совість чиста? Чи на своїй варті ти завжди був чесним, чи не зраджував? Чи не вів завзяту непотрібну боротьбу на знищення, і чи не вів людей сліпо за собою? Отже, не виконував своїх обов'язків, то яке маєш право критикувати тих, що виступають проти тебе?...

Памятай! Не роби того іншим, що тобі неміло.

ЦАРСТВО ДИЯВОЛА.

В наші дні весь світ стоїть на краю прірви, яка немов страшить всіх нас. І це не є перебільшення, голосне речення. О, ні! Тут дійсна правда, гірка дійсність...

Зараз, власне на наших очах будується царство диявола, а нам і байдуже до того. Ми мовчимо, та приглядаємось, що з того буде?

Хіба ви не бачите, як яскраво обмальовуються риси цього диявольського творіння? Ясно для всіх, що в цім диявольськім царстві нема місця для побожності, любови, саможертви, покірности й ін. Всі ці християнські чесноти випихаються, а повстають: ворожнеча, ненависть, злоба, заздрість, кровожадність. Читачі напевно догадуються, що мова тут йде про безбожних, нечистивих большевиків, які стали занадто нахабні. Вони запевняють в своїй богопротивній побіді. Їм ніколи й не снилось, що прийдуть для них такі щасливі часи, коли вони будуть на очах всього світу так безкарно зневажати Бога і святі речі.

Зараз царство їхнє в повнім розцвіті. Коли пишуться ці рядки, якраз в цей день в Москві відбувається світовий конгрес безбожників, на яким, передбачають, буде 1600 делегатів з 46 держав! На цім конгресі думають заснувати Централю для світової пропаганди проти релігії.

Тісно стало цьому царству в такій великій країні як СССР. Все про нові й нові країни мріють осатанілі безбожники. Весь світ бажає захопити під свою владу сатана. Він добивається, аби весь людський рід підлягав йому, дияволу. В цім весь страх і жах! В цім все наше нещастя.

Назвіть хоч одну щасливу країну, де не працювали б дбайливі антихристи, і вони не сіяли б шкідливого бур'яну цієї страшної науки.

Вони сміло повстали на Господа Бога і на Його святу Церкву. Вони без страху й сорому проповідують

фальшиву і згубну науку, що Син Божий не приходив на землю, що треба відмовитись від Православної Церкви і т. д.

І всі народи бачуть, що большевики несуть руїну, та не всі хотять розуміти, і не бажають рятувати ситуацію.

Хто причиною того, що в світі не спокійно і кожна держава готується і витрачає мільярди доларів на кровопролитну війну? Таж всім відомо, що большевики.

Колись ці народи, що мають договори з большевиками, мають торгівлю і звязок з ними, будуть жалувати, будуть проклинати ті години, коли той договір відбувся, та буде пізно...

* * *

І тут, в Америці, в нашу похмуру добу багато наплодилось злих безбожників та різних нечесних людей, і то найбільше серед нашого народу. Ви підіть по наших хатах і майже скрізь побачите большевицьку літературу. Агітатори ходять і силою або обманом дають цю отрую, і люди читають і в більшості наша несвідома маса захоплюється тими фальшивими, а нездійсними обіцянками. Ви перечитайте ті часописі, де робітники складають великі гроші на пресовий фонд тих безбожницьких часописів, де кличуть і інших своїх товаришів, і ті рівно ж складають великі суми.

* * *

Що ж нам робити після всього того?

В цей грізний час царства антихриста, ми всі українці повинні спинити всяку боротьбу. Ми не повинні поборювати себе, свою Церкву, свою віру, навпаки ми всі повинні як один злучитись і стати на війну з дияволом, який хоче полонити українські душі. Ми, українська нація, повинні протестувати, кричати на весь світ та переконувати й інші нації, інші християнські Церкви про ту пекельну, диявольську роботу, яку несуть азіяти-большевики.

Спати в такий небезпечний час, коли вороги наші зруйнували нашу Рідну Церкву, коли духівництво і вірні намі мучаться на Соловках, коли мільйони людей майже позбавлені можливости вчашати до своїх церков, бо вони зруйновані і понижені, — спати в такий час — грішно...

ВОРОЖБА ТА ВОРОЖБИЦТВО.

Ось скоро миңає тисяча літ, як український нарід приняв християнство, а між тим ще скільки є серед нас, навіть тут в культурній країні в Америці, людей забобонних, людей, що живуть й досі в дусі поганських предків. Є багато таких, що вірять в дідьків, у відьм, в чарівництво. Ми маємо багато своїх ворожбитів та своїх чарівниць.

Підчас Різдвяних свят, я пригадую, як в Краю особливо молодь та й старші ворожили. Ворожбу починали правда жартом, але закінчували часто великою шкодою для своєї душі. Хіба ви не чули, якщо корова не добре доїться, — то сусіда чарівниця тому причиною? І як ви не переконуйте, що це неправда, вам нема віри, бо молоко забрала від корови чарівниця.

Забобонність у наших людей надзвичайно велика.

Як багато серед нас таких, що з нерозуму свого та легковажности, в різних випадках життя звертаються до ворожок і знахарів, маючи надію дізнатися від них чогось про свою майбутню долю. А з другого боку є й такі безумці, що не соромляться займатися цим ганебним ремеслом — ворожбицтвом та вгадуванням майбутнього.

Що ми маємо думати про перших і про других? Перших, себто тих, що звертаються до ворожбитів і знахарів, ще в той чи інший спосіб можна повернути до розуму, переконати, всовістити, але других — самих ворожбитів і знахарів, якщо вони самі не покаються щиро

й не перестануть займатися противним Богові ділом, — давно вже засудив св. ап. Павло, коли сказав, що “чародії (ворожбити, знахарі та вгадувателі) Царства Божого не наслідять”. (Гал. 5: 19, 20, 21.)

Скільки є випадків, що ворожки своєю ворожбою розбили супруже життя.

Знали ми таку ворожку і то досить інтелігентну особу, що любила ворожити. Вона зрання до пізнього вечора все сиділа за картами та ворожила собі та чоловікові. Бувало що присниться їм щось недоброго, на другий день вона вже знала, що станеться з ними, карти їм відкривали тайну... Деякі жінки приходили до неї, — вона й їм ворожила. Та ось тут сталася досить прикра пригода з тим ворожбицтвом. До цієї ворожки заходила частенько сусідка й ось коли ворожила їй, вона впевняла свою сусідку, що карти їй говорять, що чоловік її не любить і залишить. Бідна сусідка, яка не підозривала нічого злого в чоловікові, почала робити в хаті різні авантюри, дійшло до шкандаїв, нарешті жінка з жалем оповідає чоловікові, що він її кине, бо так виворожила на картах її знайома пані. Цього вже було забагато чоловікові. Як він дізнався — хто є причиною розбиття їхнього супружого життя, він збирається йти і пімститись на ворожці. Та тільки завдяки заходам своєї жінки не дійшло до скандалу. Супруги помирились, і до цього часу живуть в згоді, лише припинили ходження до тієї ворожки, що чуть була не розбила їхнє супруже життя.

Таких прикладів можна навести багато.

Ми тут згадували про сні. В дійсности, з нічого в нас стільки не ворожать, що зі снів. Щоб нам не приснилось, ми зараз же починаємо журитись, що станеться з нами, що той сон означає? І в більшості з нас, заклопотані, прибігаємо до послуг сонника, який ніби і відгадує кожний сон. Ви рідко де в хаті знайдете Кобзаря Шевченка, але майже в кожній хаті ви знайдете сонник.

Буваючи в українських книгарнях ми не раз запитували книгарів — яка книжка має найбільший кольпортаж? І скрізь ми чули, — сонник!

А скільки лиха наносить ця книжка! Начитавшись з того сонника, людина чекає з хвилини на хвилину сподіваного лиха. Вона починає тратити віру в успіх і нарешті ворожба сонника сповнюється.

Люди гадають і ворожать для того, щоб довідатись про свою долю, дізнатися: чи станеться зі мною так, чи інакше; чи дістанемо те, чого бажаємо, чи не дістанемо. Взагалі всі питання, здається пустих наших ворожб і гадань, торкається одного великого питання: про передбачення майбутнього, — а хто ж із людей знає майбутнє, кому його відчинено? Спаситель сказав своїм ученикам, що питали Його про майбутнє: “що станеться в майбутні часи, — це тайна, яку знає тільки єдиний всевідучий Бог”. Отже хто силкується довідатись про майбутню свою долю, той посягає на тайни, які дано знати лише всезнанню Божому. А хіба не гріх посягати на власть всевідання Божого?

Чого ви шукаєте у ворожбитів? Чого від них бажаєте? Хочете знати про ваше завтра? Та вони самі не знають того. Хочете довідатись яка чекає на вас доля? Та ж вона не залежить від ворожбита. Хочете чогось набути, дістати? Та ворожба нічого сама по собі окрім гріха не дає.

Що ж робити, спитаєте ви? Покинути раз назавжди звертатися до ворожбитів та перестати й самим витрачати час на таке непотрібне й ганебне діло, як ворожба.

ЧИ Я В ЖИТТІ Є ХРИСТІЯНИНОМ?

Невже ви думаєте, що є якась користь в тім, що ви називаєте себе християнином, коли в дійсності ви не є християнином? Таке питання задає Фарар в своїх духовних моральних бесідах.

В дійсности як багато є таких громадян, які носять ім'я християнина, а в житті поводяться не по християнському.

Якщо ви не є шляхетні, нечесні, фальшиві, якщо у вас повно різних упереджень до оточуючих вас людей, якщо ви хорі на уяву й навколо себе бачите тільки ніби ворогів, то невже ви думаєте, що вам хоч йоту допоможе заклик: “Господи, Господи”? Якщо ви вірите в це, то не кажіть мені, що ви вірите в Ісуса Христа. Бо Христос сказав: “Коли любите Мене, то заповіді Мої держіть” (Ів. 14: 15). “Коли хочеш увійти в життя вічне, держи заповіді” (Мв. 19, 17).

Що ж треба робити аби бути дійсним християнином?

Треба уперто працювати над собою. Якщо у вас є ворог, то відшукайте його, подайте йому руку, просіть прощення. А може кого ви образили, рівно ж просіть прощення. Якщо ви обмовили кого, або любите неправду говорити, або насолоджуєтесь злими виясненнями всього, то посороміться тих недобрих слів. Дайте обітницю відучитись говорити неправду. Ледачі ви? Не тратьте більш дорогоцінного часу. Маєте звичай клясти? Обіцяйте собі сьогодні ввечір підчас молитви, стаючи на коліна, що ви відучитесь від цієї поганої звички. Якщо граєте в карти, або в нумери, або в коні, то киньте це глупе і понижуюче задоволення. Чи може запиваєтесь, ви тим дурманом? Посороміть диявола і відучіться від пиятики.

Та все можливо, що до всього вище згаданого ви не належите, тоді може ви тільки старший брат “блудного сина”, ви можливо заздрісні, або маєте черстве серце, ви може тільки фарисей, думаєте, що ви найрозумніший від всіх, ви можливо любите осуджувати і насміхатись з кожного, вірячи в свою праведність, та ненавидите інших. Якщо ви належите до цих людей, то можливо митарі й розпусниці ближче неба, ніж ви, то-

му ви повинні ще навчитись, що без любови і покірливости ви не побачите царства небесного.

Ви повинні стати перед судищем вашої совісти і поставити себе перед самим собою.

Памятайте, що кожний чоловік має в самім собі судище; він сам собі і суддя й підсудний: якщо він пристрасно оправдує себе, то за то і тягне сумне своє життя.

НЕДБАЛЬСТВО.

Перебуваючи ще в Старім Краю, я вчитав в однім банку оголошення, яке було вивішене на видному місці: слідуючого змісту:

“Сильнійша я від усіх військ цілого світа. — Більше людей я знищила, як усі війни в історії світа. — Лекше вбиваю ніж кулі з карабінів. — В державах краду мільони. — Не опускаю нікого, ані вбогих, ані слабих, ані сильних. — І молоді й старі — всі стають моїми жертвами. — Вдови й сироти добре мене знають. — Моя тінь паде всюди в природі і й у всякій чоловічій діяльності. — Мій погляд досягне й скриті місця. Я все роблю. — Тебе впізнали, одначе не хочеш послухати. — Я немилосердна. — Я всюди: в обійстю, на дорозі, по фабриках, на залізницях, на морях, а особливо в товариствах. Я несу недугу й смерть, все таки небагато таких, що пробують визволитись від мене. — Я нічого не даю за те все забираю.

Я найбільший твій ворог:

Я недбалість!”

Перечитав я це оголошення раз, другий і третій раз, переписав і подумав собі: якби я мав власть, то оце оголошення я видрукувавби великими літерами в тисячах примірників, розіслав би до всіх наших товариств, парафій, народних домів, брацтв, союзів, провідників як

світських так духовних, та до поодиноких громадян, і наказав: щоби це оголошення було вивішене скрізь на виднім місці і щоби скрізь, де тільки можливо, і то як найчастіше, наші провідники й урядники нагадувалиб всім нам про наше недбальство й його страшні наслідки. Так ми всі прийнялись би до цієї важкої роботи й напевно добру частину нашого народу можна булоб урятувати та вилікувати від нашого недбальства.

Ось такі були в мене думки. Недбальство бачили ми в Старім Краю, недбальство бачимо й тут в Америці, властиво скрізь, де тільки наші живуть.

А недбальство наше — то є великий злочин.

Ви придивіться як наші українці сходяться на мітинги, на проби, або й на саме представлення? Таж мітинги ніколи не розпочинаються на означену годину, а то й на дві; а проби представлення, чи вони відбуваються на час? Ні, аматори й співаки теж спізнюються. А як заховуються співаки, аматори під час проб, чи уважно слухають свого диригента. Та де там, і тут помічаємо повне недбальство.

Ніколи у нас представлення чи то концерт не розпочинається на означену годину, бо, або хористи чи аматори, не прийшли, або в більшості приходиться чекати на публику.

Яка ж причина цьому?

А причина — наше **недбальство**.

Чи бачили ви, заповнену людьми церкву на початку Богослуження? Ні, не бачили, люди спізняються й на Богослуження, деякі приходять аж на казання! Підчас сужби Божої деякі старші громадяне виходять не раз із церкви, а за ними й молодь, і цим вносять хаос.

Ну, а тут яка причина?

Теж через **недбальство** наше.

Історія нам оповідає, що лише через недбальство наше ми заходили та й заходимо не раз у такий “глу-

хий кут", або у сліпу вулицю", що годі вийти.

Через недбальство наше мільйони наших українців не захотіли стати в обороні нашої України й порівнюючи дуже мале число наших стрільців боронило Рідний Край.

Через недбальство й світ про нас та про Україну нічого не знав.

Не дивлячись на те, що ми живемо в Америці, бачимо тут гарні приклади як інші народи сходяться завжди на час чи до церкви, чи то на мітинги, ми, українці, ніяк не можемо цим перейнятись.

І правда, є в нас щирі українці й українки, які завжди на час приходять і до церкви й на мітинги, на проби й на представлення. Та чи багато таких?

Скільки про те писалось, говорилося, але жадних наслідків ми не помічаємо.

Було у нас ще і раніше недбальство, а тепер з безробіттям воно значно побільшилось. Через недбальство деякі парохіяни й колекту не дають на церкву, через недбальство деякі уряди не вносять дієцезіяльного фонду. А чи може парохія та Духовна Консисторія існувати без цих фондів?

Кожна парохія, товариство коли хоче розвиватись, зробити поступ, мусить усунути те недбальство.

Ви придивіться як на залізних дорогах все робиться на час, на мінуту, але якби там повстало недбальство, то була би завжди катастрофа.

Отак через наше недбальство повстають і в громадах катастрофи.

Оповідують про Президента Вашингтона, що він був знаний зі своєї точности. Обідав у Білому Домі все о чвертій годині по полудні, й звичаєм було запрошувати нових конгресменів на обід, колиж котрий з них спізнився й застав президента вже при столі то президент приймав їх звичайно такими словами: "Мій кухар пі-

коли не питає, чи гості вже прийшли, але питає, чи година вже прийшла.”

Точністю відзначалися все великі мужі й народи. Треба й нам нарешті відзначитися точністю.

Ми переживаємо час, коли ми, українці, мусимо усунути назавжди наше недбальство з наших парохій, товариств і ин. Постановім раз назавжди в себе точність: “на час” з'являться на Богослуження, на мітинги, проби, представлення й ін. Всі ми повинні й в родиннім життю усунути наше недбальство, бо й там воно є.

І ось, коли кожний з нас привчиться до виповнення своїх ріжних обов'язків, додержання слова, стане робити все на час, тоді зникне у нас недбальство й розпічнеться щасливе родинне й суспільне життя в наших громадах, тоді й ми станемо великим народом.

БУДЬ ВІДВАЖНИМ!

Коли Ісус Христос мав діло з слабими, грішниками і взагалі з нещасними людьми, то завжди повторював кожному: “Будь відважний!”

Перед своїми стражданнями на Тайній Вечері, Ісус Христос в саму напружену хвилину Його суму, звернувся до своїх учеників і сказав: “Будьте сміливі! Я побідив світ!”

І навіть, коли Христос залишив землю, св. ап. Павло у сні почув теж слово Учителя: “Бодристь, Павле!” (Діян. 23. 11).

В життю кожного з нас, рано чи пізно, буває зміна судьби, тому нікому не вдасться цілком уникнути від яких би то не було нещастя.

І коли ти дійшов до якоїсь розпуки, то не віддавайся занадто, лиши свою гризоту вдома, нікому не кажи що біля тебе біда. Ти вижди на світ з піднесеним чолом. Будь відважним! Бодристь! Нові дні щастя ждуть на тебе, шукай їх, про них думай.

Та за хмарами розпуки, ти побачиш золоте про-

міння сонця Надії. Почуєш¹ милий спів нового життя, коли не ліпшого, як вчора, то певно і не гіршого.

Подумай собі, що це не перша й не остання твоя турбота з тими жахливими стражданнями, що переживають наші рідні брати на Україні. Таж там мільйони людей померли з голоду, мільйони голодують, і твоя журба тут до не порівняння.

Всі люди те саме переходять, що й ти.

Памятай, що в тебе є сила і енергія, та все це замкнене, але ти мусиш сам ту силу і енергію з себе викресати.

Ісус Христос в своєму життю багато терпів.

Подумаймо про те як треба й нам в нашому власному життю мати багато мужности й терпіння.

Всі ми переносимо ті чи інші труднощі. Напр., у кого замало, або й нема грошей на життя, у кого слабе здоровля, у кого якісь злидні, або нещасна дідичність.

Та, на жаль, бачимо, що ми не гідні переносити всі ці злидні, і нарікаємо і гриземось.

Пригадаймо, як св. ап. Павло серед своїх нещастій і злиднів говорив: "Нині радуєсь в моїх стражданнях."

Чи ми радуємось підчас своїх страждань? Переважно проклинаємо і життя своє і свої обовязки. Ми тоді гніваємось, наше лице стає злобним, недобрим. Ми перестаємо любити всіх.

Оповідують про великого шотландського поета Роберта Стівенсона, (який м. ін. визначався дивним терпінням і мужністю), слідуюче: коли його відправили до м. Самона, і він був певний, що там пімре, Стівенсон молиться там так: "Боже, допоможи мені пробуджуватись з усмішкою на устах і працювати з радістю; подібно тому, як сонце освітлює Вселенну, дай і мені, Боже можливість любовю і добротою освітлювати наше життя.

Ось подібно люди приносять радість в людство, бо вони мають бадьорий життєрадісний дух і впливають на оточення, а ті люди, котрі весь час нарікають — не мають жадного впливу.

Всі ми призначені до життя, яке вимагає від нас терпіння, мужности, упертої віри й відваги.

Чи ти маєш таке джерело радості, якого від тебе ніхто відняти не зможе, ні люди, ні горе? Чи ти маєш терпіння, уперту віру і відвагу?

Як маєш, то щасливий ти. Як ні, то працюй над собою, а про гризоту мовчи, не кричи про неї.

Будь відважним!

ДРІБНИЦІ.

Як часто чуємо, що то, або інше, — то є дрібниця, і на ці дрібниці в більшості ми не звертаємо жадної уваги, хоча між іншим вони багато значать в життю.

Як що у тебе бракує сили і терпіння перебороти себе в дрібницях, то чи зможеш перебороти себе в більш важнім ділі?

Не раз робимо ми дрібні помилки, часто уступаємо собі і думаємо — не біда, та ж то є “дрібниця”... Але коли ті дрібниці далеко заведуть, тоді хочеться перебороти себе і не робити тих дрібних помилок, та вже зтяжко.

Дивишся, дрібниця починає перемагати над тобою, і чи ти тоді не є винний перед судом власної совісті, що понижаєш себе, власне ізза дрібниць?

Ну що з себе уявляє іскра? Та ж то є дрібниця. Але як іноді від іскри повстає пожеар, з яким не так легко боротись і який так немилосердно нищить все, що було зібрано роками і зберігалось з великою увагою.

Або ось напр. ти необережно випустив слово про ближнього твого.

Слово!

Ну що такого значить одно нерозважне слово, випадково кинене? Але те слово, яке ти можливо й забув вже, як вийшов з дому, де його необдумано сказав, те слово залишило прикрий жаль в душах, в які ти кинув так легко, і честь твого ближнього ображена, ти пошкодив його доброту, бо ти обмовив його, в очах людей, які можливо раніш і поважали його, ти тепер маєш ворога, ти викликав прокляття.

Ось ніби і дрібниця, але якої шкоди вона наробила.

Не піти до церкви, та ж то є дрібниця, але як буває часто, що людина не йде і в другу і в третю неділю, а потім і відкидає, і перестає цілком ходити. А наслідки тої дрібниці: — людина міняється і в характеру, і в поведженню, стає іноді неморальною.

Ось так в життю ми скрізь і завжди робимо дрібні помилки, не звертаємо на це уваги, бо то, мовляв, все є дрібниці, легковажимо ними, але як часто буває, що за цими ось дрібними нашими вчинками бувають жакливі наслідки.

Не легковажмо цих "дрібниць"!

ОБЛЕСЛИВІСТЬ.

Ви, напевно, знаєте, що то значить облесливий? Облесливий це той, що на словах хоче всім лукаво догодити. Щоби догодити кому, облесливий старається говорити йому самому, або про нього іншим, але так, щоб він чув, і говорить тільки те, що приємно для його самолюбства, та й говорить це звичайно не щиро. Облесливий розсипається перед тим до кого підлизується, приписує йому високі заслуги, яких він не має, підносить його вчинки, діла, які не є важні; недобрі його діла називає добрими, погоджується з його думкою, часто фальшивою і шкідливою.

Облесливий старається понизити людину, достойну поваги, але йому не люблю. В життю ми бачимо як бідні

стараються найти прихильність у богатих, або підлегли у свого начальства. І як що знаходять ту прихильність, то тільки своєю облесливістю. Але буває й таке, що богаті, начальники, провідники стараються своєю облесливістю знайти прихильність до себе у своїх підлеглих, бідних, і ін.

Ви придивіться до чого дійшла облесливість у большевиків перед Сталіном. Та ж всі большевики хоч в душі ненавидять Сталіна, але в очі всі вони облесливі і до Сталіна моляться як до божка. Або це не є облесливість наша, коли ми зійдемося бодай з одним поляком, ми українці аби догодить полякові, зараз переходимо на польську мову.

Затуманений облесливістю дурний числить себе розумним, купець, що нажив неправдою грубі гроші, числить себе героєм чести, більшменш розумний і добрий, бесідник мріє, що він геніяльний, що ліпшого як він нема, звичайний собі диригент, якому сказали на жарт, що він гарний диригент, уявляє себе нарівні з Кошицем, або другим після нього. І так облесливий грішить перед Богом і перед ближніми, бо захоплюється нечистими спонуканнями.

Стараймося в життю поводитись один з другим щиро, сердечно, бо ми всі є члени одного тіла Христового.

НІДЕРЛЯНДІЯ Й МИ.

На півночі Європи є малесенька держава — Нідерляндія. Країна ця хоч і густо заселена, — але там немає депресії, панує там добробут. Та добробут цей видерли горожане цього краю невсипучою працею великому та могучому ворогові — морю. Сама назва цієї країни Нідерляндія, вказує, що це є низова країна, країна трясовиць, вона лежить нижче позему моря, що море є вище від нього. Де тепер урожайні поля, — було колись морське дно, з якого мешканці цього краю важкою спільною працею виперли воду, а на границі між морем

та краєм побудували великанські греблі, щоб вода знову не вдерлась та не залила краю. При цих тамах поставили вони сталих вартівників, які вдень і вночі вартують, щоб могутні морські хвилі не перервали їх.

Та не раз зриваються великі бурі та гурагани, які спіненими, могучими хвилями ударяють раз-ураз об ці греблі і під їх впливом, починають вони тріщати та подаватись. Самі вартівники, помимо їх невсипущої праці, не всіли бувають їх поконати. Тоді на заклик їх несеться голос тривоги по цілім краю і все, що жие: старі і молоді, муштини та жінки біжать до zagrożених запорів і спільною працею обороняють свій край від загибелі.

* * *

Ось, малесенька країна Нідерляндія, менша ніж Галичина, тяжкими зусиллями врятувала свою Батьківщину, здобула собі життя, та й тепер не раз в часі небезпеки рятує її.

Нашу Батьківщину ми не можемо рівняти з Нідерляндією, бо Нідерляндія країна бідна, а наш край дуже багатий. Нема ніде такої чудової землі, такого багатства, як на нашій Батьківщині. Та сусіди близькі й далекі з давних давен знали про це, і нападали досить часто на наш пребагатий край та завдавали багато горя. Ще за княжої доби, коли була сильна Українська Держава, на заклик князів народ йшов обороняти свою Батьківщину і було добре. Та згодом, коли між братами князями почались непорозуміння, війни, тоді народ неохоче йшов рятувати, бо бачив між провідниками сварки, і сам став заражатись. Наслідком цього Рідний Край опинився в неволі.

Підчас гетьманської доби — те саме сталось. На заклик напр. великого Гетьмана Івана Мазепи, що край в небезпеці, рятуйте! — малесенька частина пішла обороняти, а решта придивлялась, або й ворогам допомагала, і Україна опинилась знова в неволі.

* * *

Вже за наших часів в 1917 р. коли Батьківщина була в огні, в страшній небезпеці, коли була тривога по цілім краю, і чути були заклики: "Вставай Український Народе! Рятуй від навали свою Батьківщину", то на грізний заклик замість мільонів, пішли тисячі вояків, і Рідний Край став знова поневолений.

Та ось по упадку держави час від часу доносяться з краю не раз грізні застереження: "Українці в Америці! Край в небезпеці, віра zagrożена, Церква зруйнована, рідні школи замикають. Ми в голоді та холоді, вороги переслідують нас! Рятуйте, кричіть на весь світ про безпеку, допоможіть морально й матеріально!"

Та й тут властиво ми не так допомагаємо як того треба. Правда бувають свята, віча, іноді всі товариства злучаються, вносять протести, грозять ворогам і тільки.

Кажемо і тільки... бо на тих вічах ми лише провізорично злучуємось на яких 2-3 години, а потім знова ті ж товариства поборюють, воюють між собою, а справа як терпіла так і далі терпить, а Рідний Край як сумував, так і тепер сумує, бо помочи замало, бо ми все воюємо, бо ми все розбиваємо свої сили, бо як тільки дізнаємось про яку будь злуку товариств, чи то церков, чи інше, ми йдемо, поширюємо різні пльотки і розбиваємо ту злуку, ми стаємо героями, великими патріотами, ми тішимося, що злука не вдалась.

Що з того, що ми надішлемо трохи гроша на краєві ціли, і себе цим заспокоюємо, мовляв, ми все зробили. Та цього замало. Жертвенности треба і то не такої яку ото ми бачили.

Треба всього себе віддати для української справи. Ось як ми розуміємо жертвенність.

Ми переживаємо грізні часи, відчуваємо ті срашні гурагани в нашім поневоленім краю, бо хіба ж ви не чуєте дзвону тривоги і тих кличів: "Браття! Якщо у

вашім серці не вигасла любов до свого поневоленого народу, то спішіть до рятунку, допоможіть”.

Чи ж не повинні ми, і старі і молоді, стати до варті, бути вартівниками.

В національні наші свята ми повинні припинити розбивати нашу єдність, бо наносимо собі шкоду, а всіма силами стараймось обєднатись під нашим прапором і тоді лише знайдемо дорогу до кращого життя.

ПРО НАШУ БАЙДУЖНІСТЬ.

Спостерігаючи наше громадське та церковне життя в Америці, бачимо, що ми стали байдужими до праці. Не видко того оживлення, нема руху, мало зацікавленности. Вражіння таке, що ми ніби спимо, або перемучені тяжкою працею — відпочиваємо, і не можемо рухатись, або замало маємо в собі життєвої сили.

Куди б ви не заглянули, ви побачите на кожній ділянці нашого життя — скрізь мертвечину. Не дивлячись на різні добрі заклики, громадяни в більшості стали глухі, так ніби не до них це пишеться. Кожний зайнятий собою, своєю роботою, і йому байдуже до загальної праці. “Моя хата з краю, я нічого не знаю”. Або, ви, мовляв, працюєте, то працюйте й надалі, якщо бажаєте, а ми будемо придивлятись збоку, як то воно йде?

Ось так наші громадяни в більшості придивляються збоку, що воно з того вийде, а одиниці працюють. Явище ненормальне, бо з якої речі одинці повинні нести великий тягар, тяжко працювати, а до того здобувати і гроші на утримання організації, а решта спить, відпочиває?

Ми добре знаємо, що підчас конвенцій, зїздів ухвалюють гарні резолюції, але в більшості всі вони залишаються на папері. Нам треба переглянути всі наші рекордові протоколи, чи все ми в точности виконали? Один з церковних достойників звертаючись до духів-

ництва і мирян сказав таке: “Чи ми подібні до перших Християн, чи готові й здібні на “вогненні спокуси” особливо тепер, коли йде війна, і вимагається від нас те, що властиве потрібно підчас війни... Тепер, як і від перших Християн, вимагається від нас дух і життя, віра і палка ревність, переймання духом Христовим, навик до життя по Христу, справжнє досвідне пізнання християнства; тепер мало писати чорнилом, а потрібна кров з наших власних грудей для цього писання”.

Чи ж ми готові й здібні на вогненні спокуси?

Я питаю, — де та наша віра і палка щирість, переймання духом Христовим?

Де вона? Завмерла...

Але нам треба оживити, воскресити себе. Нам треба всім без винятку від старших до наймолодших стати на варту, бо часи лукаві.

Коли ми любимо не на словах, а на ділі свою Рідну Українську Автокефальну Православну Церкву, коли ми любимо свою Україну, то не спімо, не стіймо на боці, а ставаймо всі в ряди до церковно-громадської праці, зацікавмось нашою рідною справою, полюбімо її цілим серцем, бо справа наша своя та, зробімо скрізь рух, заговорім про себе. Сповняймо точно всі свої обов'язки, які наложені церквою, і настане добробут.

Один з поетів писав до байдужих таке:

Ви на землі проживете,
Як черви сліпії живуть,
Ні казок про вас не розкажуть,
Ні пісні про вас не складуть.

Працюймо ж для нашої рідної справи, рідної Церкви, для нашої безталанної України з такою любов'ю, з таким запалом, щоб про нас в будучому і в казках розповідали і в піснях співали.

ПРО ЛАТИНСЬКУ “МШУ” Й ІНШІ КАТОЛИЦЬКІ “АКСЕССУАРИ”

Проїджаючи з Нью-Йорку до своєї місцевости, я зупинився в одному місті і зайшов до пароха нашої дієцезії по своїм особистим справам. Була субота. Парох тільки що прийшов з церкви, відправляв Службу Божу для дітей молодечої парафії.

Поговоривши про свої справи, я звертаюсь до пароха і запитую його: “Отче! Ось ви мали Службу Божу для дітей. Як ви її відправляли?”

— Я не розумію вас, — відповідає парох, — якже як, звичайно відправляв так як і інші священники. Читав голосно, а всі діти приймали живу участь в Службі Божій, самі без дяка співали на самолівку по молитовнику “Провідник до Бога”.

— А чому ж ви не відправляєте для дітей “мшу”, себто тиху службу, це скорше було б і для вас, та й дітей не тримали б довго в церкві.

— Яка ж користь буде з цього дітям? — відповів мені парох. Я буду тихо про себе читати, а діти що будуть робити? Та ж повинні дітей привчати до співу, коли ж ми їх навчимо? Але найголовніше, хіба ж ви не знаєте, що “мша” — тиха служба — то є латинський обряд. І ми, православні українці, не повинні переймати від римо-католиків цього обряду. Уніяти, правда, прийняли від католиків так називаему літургію читану (тиха мша), до котрої перенесли до подробиць із латинських перекладів все те, чого не змогли перенести раніш в інші літургії. Чин цієї літургії, по своєму обряду, стільки наблизився до чину латинського, що коли уніяти відправляють “тиху мшу”, то тяжко зрозуміти чи відправляється літургія православна, чи “месса” латинська.

— А якіж мотиви, отче, примусили уніятів прийняти від римо-католиків “тиху мшу?” — питаю я, бо призна-

юсь, що я цього незнаю.

— Я вам зараз поясню. Відомий оборонець латинських обрядів в уніятській церкві Касян Сакович, в своїй “Перспективі” наводить м. ін. такий доказ: під час переслідувань християн неможливо було відправляти голосно літургію, тому церковна влада дозволила тоді відправляти тиху службу. Але на ці докази Митрополит Петро Могила, дає характерну відповідь в своїм “Ліфосі”. Ось я вам зараз її перечитаю. “Ти, К. Сакович, каже П. Могила, говориш, що під час переслідувань тяжко було відправляти голосну Службу Божу, а я кажу, що інакше годі було, але тепер, коль дякуючи Богові, нема переслідувань, то навіщо відправляти тиху службу?.”

Ось таку критику подає П. Могила. Наша православна Церква не прийняла цього обряду, і наші українські священники ніколи не відправляли тихої служби, і на будуче не повинні відправляти, бо це не наше, чуже, римське. Римокатолицька церква встановила у себе чин “тихої мши”, а уніяти, як вам відомо, поволеньки прийняли від римлян всі “аксесуари”: і “тиху мшу”, і статуї, і дзвінки, і виставлення Св. Євхаристії й ін.

— Але прошу вас, отче, таж і у нашій Українській Православній Церкві всі ці римські аксесуари, як ви кажете, маються.

— Правда, і ми бувші уніяти, тут в Америці прийняли православну віру, та на жаль залишили у себе майже всі римські аксесуари, і ми маємо дзвінки, і статуї, і виставлення Св. Євхаристії і багато іншого. Ми православні, але в церквах наших ми не маємо іконостасів. Ми будуємо церкви. У нас вистарчає енергії і гроша. будуємо перкрасні галі, сценерію і хату для пароха, витрачаємо великі гроші, але в церкві нема найголовнішого, — нема іконостаса. А без іконостаса Православна церква не може обійтись. Мусимо признатись, що ми мало думали про заведення в нашій церкві тих

форм, обрядів і ритуалів, що встановила з давних да-
вен наша Східна Православна Церква. Ми поволи усу-
ваємо наші старовинні звичаї, а приймаємо католицькі.
Ви зайдіть до якої будь православної церкви іншої на-
родности, чи ви зустрінете там ось ті всі католицькі
аксесуари. Ні, не знайдете, бо всі ті православні вони
суворо тримаються свого рідного. Мало того, я наве-
ду вам приклад, і то з певних джерел. В Канаді є та-
кож, як вам відомо, Укр. Православна Автокефальна
Церква, рідна сестра наша. Але уявіть собі, що вони
теж тримаються суворо свого рідного, і не мають у
своїх церквах ані дзвінків, ані виставлення Св. Євхари-
стії. Мають скрізь іконостаси, мають православні обла-
чення, престоли та ін. І треба нам знати, що канадійські
українці переважно бувши католики і звикли до като-
лицьких обрядів. Але перейшовши на віру православну,
вірні домагались виключно православного обряду.

— Так, отче, і я пригадую як в Старім Краю я
скрізь бачив в церквах іконостаси, і як то мило було мо-
литись. Але ось тут в Америці все якось перекручено.

МОЛИТВА Й Ї ЗНАЧЕННЯ.

Зацікавлення до молитви було в старі часи, та й
нині спостерігаємо по всьому світі є зацікавлення до неї.

Коли ми заглянемо до нашої української поезії, лі-
тератури то й там спостерігаємо, що наші найкращі по-
ети, письменники, і навіть публіцисти, як минулої так
і сучасної доби, були й є релігійні. Вони молились, без
молитви вони не могли творити своїх натхненних по-
езій і літературних творів; без молитви вони не бра-
лись до праці. Візьмемо ми найбільшого генія — **Т.
Шевченка**. Таж кождий майже вірш його, то молитва
до Бога. Шевченко був для нашої української поезії так
ніби упавша з неба зірка поетичного вогню, від котрої
і запалилися душі інших поетів, письменників, які го-

ріли своїм особистим полум'ям. Приятелі Шевченка були переважно люди знатні, учені, поети, письменники, діячі, і всі вони були релігійні, всі вони молились, бо ж з листів цих діячів до Шевченка видно, що вони молились. Т. Шевченко, будучи на заслання, звертався до них з проханням “моліться за мене”. І вони молились. Сучасники Шевченка оповідають, що він знав Біблію мало не цілу напам'ять.

Візьмемо ми тепер **П. Куліша**, найбільшого приятеля Т. Шевченка. Всі його прекрасні переклади псалмів, молитви, його релігійні думки, загалом в усіх його творах весь час червоною ниткою проходять релігійні мотиви. Куліш писав: “Треба угоджати тільки Богові, а Бог говорить нам через наше серце”... Або “...дозвольте нам селянську філософію проповідати, взявши її прямишенько із Євангелія, з цієї вічної книги”. Чи можна ясніше сказати? Оповідують і про П. Куліша, що й він знав Біблію, більшу її частину напам'ять. Сам Куліш переклав на українську мову майже всю Біблію Старого і Нового Завіту, і то двічі, бо в перший раз, коли він переклав, стався вогонь в його помешканні і всі рукописи, переклади також, все згоріло. Отже він взявся до цієї велитенської роботи другий раз і з Божою поміччю закінчив її. Молитва для нього, так як і для Шевченка, була завжди дорогою і він ставився до неї з глибокою повагою.

М. Костомарів, приятель Т. Шевченка і П. Куліша, рівно ж був глибоко релігійним. І він досконало знав Св. Письмо, і коли бував у релігійно-поетичному піднесенні, то міг деклямувати з пам'яті цілі голови з Св. Письма. Він завжди молився, і то довго, бо помимо молитов щоденних, він читав у себе дома ранню й вечірню службу Божу. Навіть перебуваючи у приятелів, він виконував те, до того прагнула його душа, до молитви, до зеднання з Богом. Він між іншим написав “Книгу Битія” українського народу так як Св. Письмо.

Або візьмемо славного поета **І. Воробкевича**, відомого в нашій літературі під іменем **Данила Млаки**, далі пригадаймо **М. Шашкевича**, безсмертного будителя духівної України, і вони в своїх поезіях склали моливи. Як один так і другий не раз звертаються в поезіях, аби ми якнайчастіше звертали до Бога Творця й Його звучно величали.

А **Осип Федькович**, “буковинський соловей”, що під впливом творів Т. Шевченка теж писав вірші, в яких молився до Бога. Навіть в драмі “Юрко Довбуш”, він вкладає герою псеи, Ю. Довбушеві, молитву “О, тяжка Твоя правиця, Боже, але праведна. Іду сам до Твого суду. Зваж на важниці Своїй мою щирість і мою буйну волю та пробач мені те, що Твоя Справедлива ласка пробачить здолає. Молюєь Тобі, Всевишний, і заклинаюсь, що я невинен. Забери мене під Твій суд і нехай я оправдаюсь перед Тобою, великим судією неба і землі”.

Та й сучасні поети, як **Олесь**, **Е. Маланюк**, **Б. Лепкий**, **М. Підгірняка**, **У. Кравченка** й ін., всі вони віруючі, і у деяких своїх творах моляться до Творця світу.

Ми не маємо можливости зупинитись над кожним поетом і подати деякі уступи з їхніх творів.

Та помимо поетів, які проявили і проявляють потребу в еднанні з Богом при помочі молитви, можно також сказати і про великих наших українських філософів та письменників. Найбільший наш український філософ **Григорій Сковорода** ніколи не розлучався з Біблією, куди б він не ішов, він завжди брав її з собою; він щодня читав її. Під голову, коли спав, завжди клав Біблію. В своїх філософських працях, в своїх щоденних розмовах з нашим народом він одводить важне місце молитві, він визнавав, що молитва є засіб еднання нашої волі з вищою волею, цебто з Богом. Він вночі, коли все спало, віддавав молитві та роздумуванню про Бога.

М. Гоголь хоч і писав свої твори російською мовою, але в творчості його грали найвизначнішу роль українські елементи. В своїх творах він переважно картинно описував Україну. Його українські герої, це його приятелі; коли ж описує московських героїв, то описує їх з призи́рством та висміює їх. Гоголь зачитувався і захоплювався творчістю Сковороди. Сам М. Гоголь був глибоко релігійним, молився завжди і в молитві знаходив підмогу. Він навіть їздив до святого міста Єрусалиму помолитись. В своїй передсмертній "Сповіді" він м. і. пише: "Одною з головних причин моєї подорожі до Єрусалиму, було бажання щиро помолитись, і випрохати благословіння на чесне виконання праці, бо то Він відкрив нам тайну життя. Я був на тім самім місці, де колись проходив сам Христос; я подякував Йому за все, що не трапилось в моєму житті... Я прохав про мене й інших молитись, бо не знав, чия молитва приємніша Тому, до кого всі ми моли́мось?"

Так думав Гоголь про молитву. Для його душі вона була необхідною, і він не соромився признатись про це, хоч його деякі приятелі і скритикували за це.

Коли ми переглянемо нашу літературу старих письменників та й нових, то не помили́мось, коли скажемо, що більшість їх з побожністю ставились до Єдиного Всемогучого Творця і вірили у силу молитви.

Що-ж є молитва?

Молитва є прохання до Бога, яке ми виявляємо з горячою вірою і надією, аби одержати просиме з Його волі, або, молитва є підняття ума і волі нашої до Бога, в якій ми хвалимо Бога, або просимо, або дякуємо Йому за Його добродійство.

Апостол Павло свідчить, що всі народи шукають Бога і всі відчувають Його присутність.

І справді, в глибині своєї душі кожда людина прагне помолитись, вона вірить, вона шукає, і любить Його.

І чи це не є сама найкраща щира вдача людини?

В старі часи предки наші щиро молилися а молилися тому, бо вся природа людська вимагає того. Це подібне до того, як ото природа вимагає, щоб людина дихала та їла.

Перша світова війна та революція сильно підірвала довіря до молитви. Та все ж у годину народнього нещастя, навіть, самі невіруючі та й ті, що сумніваються, всеж вони прагнуть молитися.

Підчас блокади Єрусалиму, пророк Єзекеїл щиро молився і з глибини його душі ішло голосіння: “Господи Боже наш, спаси нас від рук Асирійців, і всі царства землі, визнавати муть, що Ти, Господь, Єдиний і Всемогучий Бог”. (Кн. Цар. 19: 19).

Подібно цьому, в першу світову війну прагнули до молитви душі людські, як на всіх фронтах, так і в різних країнах.

Один американський військовий священник запитав жовніра: “чи молитесь ви колибудь на фронті?” “Іноді буває, відповів жовнір. А ось в минулу суботу в ночі підчас бою не тільки я молився, але всі молились”.

Мимоволі й я пригадую світову війну, в якій і мені прийшлося приймати участь. Спостерігаючи старшин та жовнірів на фронті підчас війни, я завжди завважав, що як одні так і другі молились. Особливо коли гарматний огонь розпочинався, і коли навколо падали гранати та всякі німецькі “Берти”, то майже кожний вояк хрестився. А треба знати, що великий відсоток старшин до війни то були люде цілком невіруючі, атеїсти, і ідучи на війну, жінки або матері, силою передавали їм нашійний хрестик, або образочки. Кожний майже старшина та жовнір носили на собі хрестик, або образочки Спасителя, або Божої Матері, або св. Миколи Чудотворця. І бували іноді, навіть, дивні явища, коли куля попадала в образок, що висів на грудях у вояка, і спасала його.

го від смерті. Кожна мати, жінка та й близькі вояків щиро молились за них.

Бо й справді, в минуту небезпеки, всяка душа помимо своєї волі, прагне до молитви.

Нещасні наші брати, що живуть під большевицьким раєм, майже позбавлені змоги ходити до церкви, бо майже всі церкви замкнені, а як і є в деяких місцевостях, то зі страху бояться ходити: та всеж майже кожний один з українців на нашій, не своїй землі, тайно молиться. Релігійний настрій серед нашого народу надзвичайно високий, він є більший, ніж раніш. Народ наш серед того страшного горя щиро молиться, глибоко відчуває, що за гріхи так жорстоко карається. Ми маємо відомости, що люди там, у тім жорстокім пеклі, до ходять до фанатизму, вони спокутують гріхи свої, моляться і діляться останнім кавалком хліба. — В листах своїх пишуть до нас не раз: "Моліться, згадуйте нас в своїх молитвах." —

В останню тяжку минуту
За неї Господа молить.

Всі люде так або інакше моляться, хоч і без успіху. Причина проста: ми молимося, бо ми не можемо не молитись. Є на світі віроісповідання, що не визнають Бога. Так напр. віра Будійська, яка сильно розповсюджена в Індії та в Китаю. Але будісти, хоч не вірять ні в якого Бога, а все й вони моляться. Є на світі ще одна віра дуже розповсюджена, особливо в Китаю. Підвалину цієї віри поклав китайський мудрець Конфуцій, — ще за яких 500 — 600 років до Різдва Христового. Конфуцій радив своїм ученикам як найменше мати діло з богами. Але минуло дві тисячі літ, і ось сьогодні цілі сотні мільонів китайців числять Конфуція за свого Бога.

З особистою щирістю моляться всі магометани. По

своєму закону вони повинні молитись обов'язково п'ять разів на день.

Люди, що не звикли постійно молитись звертаються до Бога тільки під час крайньої біди. Народня приповідка каже: "Хто на морі не бував, той Богу не молився".

В хвилину морального занепаду люди також кличуть до Бога. Вмираючи люди також думають про Бога, вони контролюють свої недобрі вчинки, і перед смертю часто вдачуть і вимовляють свої гріхи. Я не раз чув як большевики під час операцій в шпиталях голосили: "Боже! ратуй мене!" Та є люди, які згадують Бога лише тоді, коли загляне до їхньої хати біда. Чи розумно вони роблять, коли до Бога звертаються тоді, як їм треба? Такі люди думають про Бога випадково.

Як хочеш знати, в чім полягає вага молитви, подивись, як щиро моляться віруючі люди.

А чи забули ви, як лишаючи старий край переїздили кораблем через Океан? Скільки то страху було, коли страшна буря кидала кораблем, коли морські хвилі одна за другою погрузали корабель, і страшні думки ішли до голови. Ось, ось корабель піде на дно моря, і ти загинеш. Пригадуйте ті теплі щирі молитви до Бога, які кожний з нас промовляв?

Бувший президент Злучених Держав Авраам Линкольн, він м. и. боровся за визволення з неволі негрів, ось що в щоденнику він писав "Часто в молитовнім запалу я падав на коліна, коли мені з незвичайною ясністю гадалось, що більше нема до кого звернутись, і що ані мої власні знання, ані знання оточуючих мене людей не в силі допомогти мені, — в цю хвилину я просив у Бога помічі".

А наш останній славний вождь, С. Петлюра, сам молився і нас просив молитись за борців — мучеників України. Перед Великоднем 1926 р., незадовго до своєї

передчасної трагічної смерті С. Петлюра писав: “Як будете в церкві на 12 євангеліях, слухатимете Слово Боже про Страсти Христові, — як будуть носити святу Плащеницю кругом Церкви, — як співатимуть радісне “Христос Воскрес”, — згадайте про мучеників України, згадайте про всіх, кого розстріляли большевики; згадайте й про тих, хто зброєю боронив нашу бідну землю від московських катів і своїх юдо-запроданців! — Згадайте й молитесь за них!

Не за горами кари час! Воскресне наша Україна, скине з себе московсько-большевицьке ярмо. Не забувайте про мучеників праведників наших. Не забувайте про невинну кров і готуйтеся до помсти над ворогами, що не дають жити нам по людському!”

А невмерущий наш Кобзар Тарас Шевченко все в кождім майже вірші молитесь і нас кличе до молитви:

А як же ти, читачу, відносишся до цього самого дорогоцінного дару нашої душі? Чи ти молишся?

Щоб наша молитва мала успіх, необхідно раніш всього жити і думати праведно. Але іноді і цього буває замало. Крім того необхідна особлива підготовка. Трапляється не раз що душа наша не так настроєна як треба. А іноді характер людини гнівливий та нетерпеливий стоїть на перешкоді. Буває й таке, що ми на стільки журиємось своїми особистими справами, що підчас молитви не віддаємось їй всім своїм еством. Багато є ще інших причин, що мішають нам щиро молитись. Ось чому до молитви треба готуватись задалегідь.

А як же ми молиємось? Ми якось на алярм звертаємось до Бога, і в той час наші думки заняті чимсь іншим. Іноді ми й не думаємо про власне поведіння під час молитви. То кидаємось до Бога, то від Бога.

Хто не жие в згоді зі своїми ближнім, той не може бути в згоді і з Богом. Хто криє в своїй душі дурні думки і бажає зла своєму ближньому, хто пестить

зависть в серці своїм, хто має на думці пімститись на своєму братові, хто любить себе самого, той повинен знати, що такий стан його душі утворює між ним і Богом непереможні перешкоди. Є люди, що ніби і вмійють молитись, але маючи такі дурні нахили, про які оце ми згадували, такі люди не здібні відчувати Бога. І нехай вони знають, що вони самі є головною перешкодою єднання їх з Богом.

Деякі люди кажуть, що не мають настрою, тому й не моляться. Ні, людина повинна завжди молитись в яким би воно не було настрою. Звичайно, не завжди вдається людині відчутти близькість Бога, іноді вчузається це ясно і умилено, а іноді поволи.

Один знаменитий духовний мислитель 3-го віку Плотин каже про самого себе, що він молився під час свого життя, по справжньому лише чотири рази. І в дійсності, рідко, рідко вдається людині дійти до самих величних відносин з Богом. Хтось правдиво сказав: "Коли тобі не так молитись як хочеться, то молись так, як зможеш."

Є люди побожні від самого свого народження і по самій своїй істоті. Такі люди відразу починають відчувати присутність Невидимого, бо вони розуміють Його, і на Його заклик вони є добрі. Нерідко такі люди висловлюють свої почуття віршами. Наш геніяльний поет Тарас Шевченко, він ясно відчував скрізь присутність Бога, і в своїх поезіях він щиро молився. Та їх прохання Бог ухиляє. І ось вони падають на дусі, втрачують бадьорість, сумують і перестають молитись. Чи добре вони роблять? Ні, не добре. Перестаючи молитись, вони перестають спостережати ті вказівки, які Бог дає нам для досягнення нами того, чого бажано. Люди іноді просять у Бога дати то або інше; а Бог замість того, дає людям мудрість і необхідне розуміння

для добування того, що їм потрібно. Часто молилось ми не щиро.

А Христос особливо вимагав щоб молитва була завжди щирою. Він говорив: “Піди раніш, та прими-рись з братом своїм”. Молитва це є найкращий спосіб очищати відносили між ближніми. Раніш, ніж присту-пати до загальної молитви, люди повинні відноситись один до другого дійсно чесно. Щоб молитва наша бу-ла користливою, необхідно молитись за ближніх своїх. Сам Христос молився. Св. Євангелія оповідає нам, що Христос молився за людей, постійно, і не раз багато.

Ми повинні молитись і за тих, що нам кривду роблять. Можливо не один буде здивований, як так мо-литись за тих, хто обмовляє нас, хто виступає проти нас, хто ганьбить нас? І тут нема нічого дивного. Та ж сам Христос дає і тут нам приклад. Висячи на хре-сті Він молився за тих, що його розпяли: “Отче, про-сти їм, вони не знають, що роблять.”

Та мусимо признатись, що ми українці забуваємо за Бога тільки через те, що не маємо ніби часу для молитви.

Але подумаймо хвилину та підрахуймо, як не ба-гато часу вимагає від нас Бог.. Проговорити щодня бо-дай дві молитви “Отче наш” і “Богородице Діво” за-бере на рік приблизно сім годин. А в році маємо 5840 годин, не для сну. Отже для нас самих залишається 5883 годин на рік. Невжеж ми не можемо уділити сім годин на рік для бесіди з Богом? ... Постараймось за всяку ціну уділити тих сім годин на рік для єднання з Богом, який того так бажає. Молилось за себе, за своїх ближніх, за св. Церкву нашу Православну, та за нашу безталанну Матір Україну. Але молячись, ми повинні обовязково взяти в свою власть серце, і навернути йо-го до Бога.

ДЕВ'ЯТЬ ЗАПОВІДІВ ЦЕРКОВНИХ.

Помимо десяти заповідей Божих, які дав Господь Бог через прор. Мойсея, є ще дев'ять церковних заповідей, які в більшості нам невідомі.

Перша церковна заповідь.

Перша заповідь наказує кожному з нас, аби ми молились до Бога з чистим серцем і виконували церковні устави в недільні й святочні дні, цебто слухали ранню Службу Божу і вечірню. Треба пам'ятати, що молитва для християнської душі те саме, що страва для тіла, що вода для дерева й тіла.

Чи ти молишся до Бога з жалем? Чи дякуєш Йому за Його великі нечислимі добра для тебе? Чи ти просиш у Нього всесильної й спасительної помочи, без якої ти й одної хвилини не міг існувати?

Друга церковна заповідь.

Друга заповідь наказує аби ми постили на протязі чотирьох постів, далі, аби ми постили кожної середи і п'ятниці. Знай, що піст є найкращий засіб побороти уразливий запал нашої гріховної натури і стримати страсти.

Тяжко виконати довгі пости в Америці, коли наші вірні так тяжко працюють, та все ж в середу і в п'ятницю треба конче додержуватись посту.

Чи ти виповняєш пости?

Третя церковна заповідь.

Ця заповідь наказує, щоб ми виявляли свою необхідну увагу до своїх пастирів, як служителів Божих і посередників, які клопочуться за нас перед Богом.

Не забувай, що сам Дух Святий поставив духовних пастирів бути доглядачами над ними. Знай, коли ти слухаєш пастирів Церкви, ти коришся Самому Ісусу Христу. "Хто слухає вас, Мене слухає, і хто відкидає вас, — Мене відкидає" (Лк. 10, 16). Де нема поваги

до священничого стану, там нема поваги і до релігії. Ненормальні люди, вороги суспільства, сучасні комуністи, ні про що так не турбуються як про те, аби понизити той стан, очернити і взагалі все те роблять, щоб не шанували.

Як ти ставишся до свого душпастиря? Чи не робиш йому кривди якої? Чи не обмовляєш його?

Четверта церковна заповідь.

Ця заповідь наказує нам бодай раз на рік приступати до Св. Сповіді. Кров Ісуса Христа очищує нас від усякого гріха. Памятай, що Господь каже: "Хто їсть Мое тіло, і пє Мою кров, той в Мені перебуває і Я в ньому". (Ів. 6, 56-ий).

Якщо у христіянина нема бажання користуватися цими спасительними тайнами, то це вірна ознака, що він байдужий до вічного свого спасіння, що він не помічає своєї загибелі, яка наближається, що він не цінить дару безконечної милости Божої, що він не цінить жертви за себе за свого Спасителя, і хоч він знаходиться серед віруючих, але він неналежить до того товариства, бо він подібний до засохлої вітки, що належить більше до дерева, хоч і залишається на нім до часу, поки не буде стята і кинена в огонь.

Чи ти приступаєш до Св. Сповіді і Св Причастя?

Пята заповідь церковна.

Ся заповідь вимагає від христіянина твердо охороняти свою віру православну, яку відкрив Господь Ісус Христос, проповідували апостоли і пояснили Вселенські Собори й Св. Отці Церкви.

Та в Америці є багато спокус, є багато різних сект; є напр. уніяцька секта, є протестанти, є церкви під чужою зверхністю, та під Римом. Та ці секти повстали недавно, вони і пімруть незабаром. Були між нами навіть духовні провідники, які не раз зраджували своїй батьківській вірі, були такі, що пробували і в ка-

толиків, і в москалів, і в протестантів, і в нас, а тепер в чужім ярмі.

Нам, православним українцям, прийдеться багато пережити різних перешкод в своєму житті, бо часи лихі. Та не падаймо на душі. Пам'ятаймо, що щасливий чоловік, що не ходить на раду безбожних і на дорозі грішних не стає (Пс. 1, 1).

Чи ти міцно тримаєшся віри православної? Чи не тягне тебе під зверхність Риму?

Шеста заповідь церковна.

Шеста заповідь наказує аби ми молились за всіх православних християн, живих і померших.

Ніколи не забувай, що це пряма воля Божа, аби християни творили молитви, моління, прохання, подяку за всіх людей.

Що ж торкається твоєї молитви за померших, то знай, що ти цим свідчиш те, що виконуєш пряму заповідь слова Божого: "моліться один за другого", що молячись за померших ти висловлюєш і зміцняєш свою віру в воскресіння мертвих і життя будучого віку. Конче молись і за всіх воїнів, що життя своє поклали за Україну і за Америку.

Чи ж ти молишся за всіх українських православних християн, як живих так і мертвих? Чи молишся за воїнів?

Сема заповідь церковна. . .

Ця заповідь молитись і постити, коли призначає єпископ в своїй єпархії (дієцезії) підчас загального нещастя.

Загальна однодушна молитва має велику силу. Ось приклад:

Колись вороги Христової науки замкнули ап. Петра до в'язниці й хотіли забити його. Тоді все суспільство віруючих стало широм молитись за нього і прохати Господа Бога помочи, — і ось ангел Господній

був післаний від Бога звільнити Петра і повернути його віруючим (Діян. 1, 2).

Був і в нас випадок, коли наш Архієпископ Іоанн Теодорович дав розпорядження в 1933 р. постити і молитись за наш церковний провід і вірних, яких жорстока, кровожадна большевицька влада винищила голодом.

Щасливий той чоловік, хто має тверду віру і може молитись гарячо, йому на дорозі безпечно, молитва охоронить його, захистить, втішить, зміцнить. Він подібний до скали, якій ніякі морські бурі не можуть нанести шкоди.

Наш нарід на наших землях не живе, а мучиться в кайданах. Весь світ мовчить, він звертає тільки свою увагу на еспанців і хінців, а про наш нещасний нарід не дбає. Тому нашим обов'язком є молитись, постити, благати Милосердного Господа прийти на поміч нам і визволити з неволі наш нарід.

Чи ж ти не приймеш сердечну участь в молитвах Церкви, а то і вдома, — коли Україна наша і нарід наш заллятий кровю?

Осьма заповідь церковна.

Ця заповідь наказує, щоб ніхто не крав і не брав на свої потреби церковного майна.

Пам'ятай, що кожна крадіж є злочинство, що вона позбавляє царства Божого, але в скільки разів більше прийдеться нести кару за крадіж церковних річей.

Церковні правила суворо осуджують цей тяжкий гріх, відлучаючи від церковних зносин на 15 років.

Як часто чуємо, що там фелон, хрест, церковні книжки вкрали, а там колекту або офіру присвоїли до своєї кишені. Є світські люди, що хочуть жити з парадії, і беруть, що лежить під рукою. І зауважите, що всі ті, що крадуть, всі вони нещасні, вічно бідують.

Чи ти не згрішив проти цієї заповіді?

Дев'ята заповідь церковна.

Вона забороняє давати шлюби в дні, коли не дозволено церквою, вона забороняє уряджувати забави перед святами.

Св. Церква дбало охороняє дітей своїх від спокус і забороняє відвідувати нескромні забави.

ПРО СВЯЩЕНСТВО.

Нема на світі такого духовного журналу, церковного часопису, де час від часу не писали б про пастирів, як служителів Вівтарів Господніх і будівничих Тайн Божих. В тих часописах завжди ми знаходимо чудові, повчаючі поради, як треба нам, пастирям, жити, проповідувати, молитись та працювати.

Не свої думки я піддаю, а віддаю переважно думки великих наших святителів, вчителів церкви та духовних діячів, і до цих думок постараймось прислухатись.

Св. архієп. Іван Золотоустий написав твір "Про Священство" в оправдання своєї втечі від рукоположення. В цьому творі Св. Іван зібрав і пояснив місця зі Св. Письма, які говорять про величність гідности пастиря (священника й єпископа), про його обовязки і про його велику відповідальність. Як тепер так і в старі часи є проповідники і добрі й ледачі. Отже про цих ледачих пастирів св. Іван пише: "великого злочину допускаються ті, що зле виконують свої обовязки, вони приносять шкоду не тільки собі, але передовсім Церкві. Допускаються до провин і ті, що признають та рукополягають людей невідповідних. **Перед рукоположенням вони повинні пізнати, — як каже Золотоустий, — вартости кандидата, його знання, моральність його життя — тоді лише повинні рукоположати**".

І справді, велику відповідальність ми, пастирі, беремо на себе. Ісус Христос сказав: "Кому відпустите

гріхи, відпустяться їм; на кому залишите, залишаться (Ів. 20, 23). Ці слова відносяться до нас, пастирів. Отже завдяки священникові вірні одержують спасіння.

Яку ж велику владу ми маємо, але ж яку і відповідь несемо перед Богом не тільки за себе, а повинні здати справоздання на останнім суді за свою паству.

В моральному відношенні пастир повинен бути настільки вище своїх парафіян, щоб не тільки словом, але ділом вказував їм спасительну дорогу. Бо парафіяне тоді тільки підуть за своїм пастирем, коли слово його не буде розходитись з його життям, коли він в своєму житті буде втілювати той християнський ідеал, який проповідує. Пастир повинен об'єднати свою парафію тільки любов'ю. Треба "душу свою положити за вівці" — а вірні завжди відповідать взаємною любов'ю. Не без того, що деякі вірні вносять багато заколоту в парафіяльне життя, пастирі зазнають багато несправедливостей, образ, понижень й ін., але ми, священники, повинні терпеливо нести свій тяжкий хрест і спокійно працювати.

Щоб своїх парафіян віри і побожності вчити, пастир повинен багато читати, бути палким віруючим християном, в житті своїм глибоко побожним і бути великим молитвенником.

Нарід наш завжди приглядається не тільки до нашого зовнішнього вигляду, але до кожного нашого кроку, руху, кожного слова. Нещирість, чванливість, гордість, честолюбство, зарозумілість, пиха, езуїтство, фарисейство, проявлені бодай в однім незначнім випадку, пастир втрачує в очах своїх парафіян пастирський авторитет.

Ідеал життя пастиря це — самоудосконалення.

Св. Григорій Богослов пише: "велике і страшне діло доручено пастирям Богом. Правити чоловіком є мистецтво із мистецтва і наука із наук. Уста ж священника повинні хоронити знання і закона шукають від уст його, бо він вістник Господа Саваофта".

Не раз пастир відчуває брак своїх власних сил для свого подвигу і необхідність зміцнення благодаттю Св. Духа, і в таких випадках тільки щира побожна молитва може допомогти. Бо ж молитва пастиря, то є джерело моральних його сил, які йому завжди необхідні.

Один церковний діяч пише, що “образ доброго пастиря можна бачити в символах 4-ох Євангелістів (лев, віл, чоловік і орел). Пастир повинен бути сильним і смілим, як лев, працьовитим, як віл, милостивим і жалостливим, як чоловік, і високим в Богомислі, як орел, Якщо цих прикмет в ньому нема, то він подібний до недбалого лікаря, і скорше пошкодить хорому, ніж вилікує його”.

Ось чому багато Святих ухилялись від священства.

А в наші лукаві часи помічаємо цілком відмінне явище. Хто б не приїхав зі Старого Краю і має бодай яку освіту, зараз же подає прохання надати йому стан священника. Навіть подають такі особи, що й до церкви не вчашали, до парафії не належали, не читають нашого церковного органу, взагалі, нічим не прислужилися нашій Церкві, а домагаються прийняти їх в стан духівництва. Один з таких “кандидатів” звернувся до мене і просив, аби єпископ наш негайно висвятив його в священника. Чоловіче, кажу йому, таж негайно висвятити вас в стан священника ніяк не можна, бо ж ви не підготовлені до цього. треба скінчити семінар. Ось я сам, додаю, підготовлявся до прийняття цього високого стану 20 років, думав я багато над тим, чи зможу я бути гідним пастирем, а ви хочете аби вас за яких 20 годин висвятити в стан священника!...

В наші часи пастир повинен конче бути освіченим, а до того повинен мати чисте величне серце. Без такого серця пастир “мідь дзінка і бубон гудячий” (1 Кор. 13, 1).

Хай же Милосердний Господь допоможе в ці непевні часи нам, патирям, нести гідно той великий обо-

в'язок з чистим серцем, та щоб своїм подвигом ми змогли зворушити наших вірних до надбання чистоти серця, а з нею віри й любови.

ПРОПОВІДНИЦТВО.

Завдання церковних проповідей — це вияснювати слово Боже, навчати цього слова громадян згідно заповітом Спасителя та всебічно впливати на душу й розум слухачів до морального життя.

Завданія дуже велике й складне і слово проповідника тут в Америці повинно впливати на всю душу віруючого, як старшого так і молодшого покоління. В Америці український проповідник мусить горіти, він мусить запалювати своєю наукою серця віруючих, і до проповіді треба великої підготовки, треба праці.

На чужині Рідна Церква для нас українців є школою. Тут в церкві нашій народній ми повинні одержати більшу науку, ніж в краю. На мою думку проповідник повинен в своїх проповідях час від часу помимо євангельської теми ознайомити віруючих про ті світові події, що тепер відбуваються, повинен нагадувати час від часу і про Матір - Україну. Як багато є євангельських наук, які легко можна порівняти до українського життя, нашої нації, нашої минувшини. І лише нагадуванням в церкві про Україну, — ми нарешті позбудемось різних назв, як то: русин, галичанин, малорос і ін. Зная одного священика, який в своїх науках часто нагадував вірним хто вони, і тим громаду підніс, і під час перепису виявилось, що всі парафіяни записались як українці. А це є перемога!

Якщо польські ксьонзди говорять в своїх костелах про Польщу то чому українські священики не можуть говорити про Україну? Не треба звертати увагу, що кому не до вподоби, а треба впертою розумною працею вчити наш нарід і вести його до світлої нашої будучини.

Що торкається нашої підростаючої молоді, то для неї проповіді треба виголошувати виключно в рідній мові. На що ж нам братися тепер до асиміляції молоді? Рятуймо молодь, але рятуймо свідомо. Говорімо і в церкві до молоді по-українському і вдома. Полюбимо всім серцем своїм нашу мову і не цурайтесь її

ПРО ЧУДОТВОРНІ ОБРАЗИ.

Ми часто чули про чудотворні образи, а дехто під час подорожі по святих містах до Києва, Почаєва і в інші монастирі не раз бачив такі образи. Чим же чудотворний образ відрізняється від звичайного образу?

В православних церквах взагалі, а особливо в нашій Українській православній Церкві є дуже багато чудотворних образів. Є в нас чудотворні образи Христа Спасителя, святих угодників Божих, особливо святителя Христового Миколая, а найбільше у нас чудотворних образів Божої Матері: є і чудотворний образ Почаївської Пресвятої Богородиці і Києво-Печерської, і Братської, і Купятицької, і Козельшанської і багато інших. Нижче подаємо випис назв чудотворних образів у Соборній Україні. Історія цих образів надзвичайно цікава і повчаюча.

Майже всі ці чудотворні образи відрізняються глибоко стариною із непамятних часів і користуються особливим вшануванням серед нашого побожного народу. Сотні тисяч людей приїждять із далеких місцевостей й з інших країв приложитись до цих чудотворних образів та широ помолитись. Тисячі вірних, тяжко хорих, одержують скілення. Ця особлива благодатна сила Божя дарується цим образам і виказує ласку тим слабим, які відходять уздоровленими. Але іноді Господь виявляє в цих образах Свою чудодійну силу для Своєї святої слави.

Тут наведемо повчаюче оповідання про відкриття чудотворного образу Христа Спасителя у місті Барі.

Св. Атанасій, отець IV віку, оповідає нам про прославлення цього образу таке. В місті Вариті жив у своїй власній хаті один християнин, що мав у себе образ Спасителя. Сталося так, що цей християнин продав свою хату жидові. Виносячи майно з хати, він забув зіймити зі стіни той образ. Так сталося, додає св. Атанасій Великий, по особливому догляду Божому. Жид входив до своєї уже власної хати, жив і не помічав на стіні образу. За деякий час він кличе до себе на обід свого приятеля жида. Гість прийшовши до хати, відразу зауважив християнський образ. І ось він питає господаря: "Як це так, ти бувши жидом, тримаєш у своїй хаті образ Ісуса Назарянина?" Господар клянеється, що до цього часу не помічав у себе ніякого образу, і сам здивувався цьому відкриттю. Другого дня до цієї хати зійшлися майже всі місцеві жиди, скинули з стіни образ і стали радитись, якби найбільше поглумитись з цього образу. Вони постановили зробити з образом те, що колись робили їхні предки з розп'ятим на нім Христом. І ось жиди почали плювати на св. образ; били його палицею, вбивали цвяхи в змальовані Пречисті руки й ноги Христові.

Але, як тільки один жид ударив коп'єм в образ Христовий, так несподівано з нього потекла кров і вода. Бачучи таке незвичайне явище, жиди від страху остовпіли. Деякі з них, коли опам'ятались од переляку, то пропонували спробувати образ іншим способом. Привели декілька сліпих, калік та тяжко хорих та помазали їхні рани кровю, що виходила з образу. І, о чудо! Слабі відразу одержували цілення і славили Бога. Чутка про ці чудеса від образу християнського рознеслася і все місто прийшло до замішання. Багато жидів падали на коліна, і тут же перед образом, цілуючи його, давали обітницю охреститись із своїми родинами. Так майже всі жиди міста Варита тоді були охрещені християнським єпископом Варита на славу Господа.

Іноді чудотворні образи відкривались віруючим в сні, іноді деякі були знайдені на річках, у лісі на деревах, у дивних сяйвах і т. д. Але найбільше чудотворна благодатна сила св. образів відкривалась завдяки щирої молитви віруючих. Так, щира молитва наша перед тим або ішнім святим образом, наша побожність, безумовно притягає до нас всемогутню благодатну силу Божу. Плаче безпомічна дитина, кличе маму на поміч. І чи ж не явиться до неї мати? Ось так моляться християни під час своїх нещасть перед святим образом молиться широко, побожно, кличуть на поміч в молитвах силу Божу, і ця сила з'являється чудодійно, і самий святий образ становиться чудотворним.

Я наведу тут одно чудо, яке сталося в нашій родині.

Моя мати тяжко заслабла, вмирала. Місцеві доктори відмовились лікувати. Тоді батько закликав із Києва найкращого доктора професора. Після докторського консіліюм, професор на прощання сказав батькові коротко: "Ваша жінка незабаром помре, будьте готові до цього". Така страшна вістка нас, дітей, надзвичайно збентежила, але батько, бачивши наше хвилювання, каже до нас: "Діти! Надійтесь на Бога!... Моліться за маму!"

Саме в ті дні в Чернігові урочисто весь край святочно відкривав мощі Українського святого, архієпископа Теодосія Чернігівського. Ми відправили до Чернігова телеграму й просили відслужити біля мощів святителя молебень та надіслати образок того святителя. В найблищу неділю ми пішли до нашої парафіяльної церкви і перед образом св. Теодосія наш парох відправив молебень до святителя за здоровля хорої нашої матері. Під час молебня ми гаряче молились, просили зі сльозами святого чудотворця Теодосія, щоб виблагав у Господа Бога полегшення для нашої матері. Ми склали приречення, що по уздоровленню мами поїдемо

в Чернігів до мощів святителя і подякуємо за його молитви. По молебні ми привесли образ святителя до нашої хати. Хора мати наша помолилася перед ним, поцілувала, а далі поклала його собі на груди. І тут сталося чудо. Після довгої, тяжкої, незлічимої хорости, мати незабаром одужала. Доктори мусили признати чудо й сказати: “Так, то сталося неможливе, — чудо!”

Добре тим, що мали можливість вилити душу свою перед чудотворними образами, але можна щиро молитись і перед тими образами, що маємо в себе. Благодатна сила Бога для кожного з нас і в наших образах може бути так само чудодійна, як од чудотворних образів, бо все ж так чи інакше, а “все скажеться по вірі вашій”...

І НА ЗЕМЛІ СПОКІЙ.

“Слава на небі Богові і на землі спокій, над людсь-
ми Боже змилювання”.

Такою святою піснею як відомо оспівували нашу бідну і грішну землю святі ангели в перші хвили народження Ісуса Христа, і цією святою піснею вони оповіщали світу про прихід на землю Спасителя світа, в цій пісні вони оповіщали світу спокій для землі.

Але з приходом Христа на землю, чи прийшов на землю спокій?

Спокій?!

Але ж де той спокій, коли з 1914 р. до 1922 р. йшли страшні кровопролиття, страшні війни, небували до цього часу в історії людства, трохи чи не у всьому світі. Та й тепер скрізь по світу йде таке страшне напруження, що треба сподіватись і в цій році знова страшної війни.

Спокій!!

Але пройшло 1934 роки з того часу, як сповістили Його світу небожителі, але де ж цей спокій?

Чи знає історія людства на протязі цього часу, коли не було б кровопролиття.

Де ж той спокій коли в кожній країні є мільйони страйкуючих а то і голодуючих людей, а на нашій рідній Батьківщині на протязі одного року десять мільйонів померло з голоду. Де ж спокій, коли большевики проголосили на нашій землі боротьбу з Богом, коли з наших братів ніхто не є певний за своє існування, коли ніхто з них не має спокою, і всі почувають себе під гнетом постійної небезпеки і вічної боротьби. На земській кулі нема більше страдаючого, більш нещасного народу, як українського, де люди десятками тисяч гинуть з голоду і злиднів.

Спокій!!

Але чого така страшна ворожнеча, мстивість поміж людей, чого вони не прислуховуються до голосу неба?

Чого виникає ворожнеча серед християн, навіть між рідними, приятелями? Чого виникає така ворожнеча між нами? Чого виникає в деяких громадах непотрібна ворожнеча, чи то поміж собою, чи то до своїх добрих провідників?

Якщо Ісус Христос приніс на землю мир, спокій, прощення, то чого ж люди ворогують поміж собою, чого війни не кінчаються, і чи настане час, коли на землі запанує скрізь бажаний спокій, і коли люди розкують мечи свої на орала і копія свої на серпи?

На це можна дати таку відповідь: вся незгода лише в людях. Всяка ворожнеча, злоба, ненависть, війни й інше, все це не від Бога, не від Його святої та благої волі а від самих людей, від їх злої волі.

О, якби всі люди жили так, як вчить наш Спаситель в Євангелії, як би всі виконували заповіді Божі, тоді безумовно не було б і війни, не було б і тієї ворожнечи в людях, і тих невдач, які помічаються тепер у нас, а жили б як діти одного Отця небесного.

Християнство закликає кожного з нас до взаємної любови, до взаємної поваги один до одного.

Все наше нещастя в тім, що не всі хочуть вірити навчанням Ісуса Христа, є багато невіруючих по жорстокости, а то й просто по несвідомости. Таких невіруючих було завжди й у всі часи немало, тому, звичайно, не всі спасуться. Багато, дуже багато не ввійдуть до царства Божого. Таких людей докінця світу буде навіть більше чим віруючих, а коли другий раз явиться Спаситель на землю, то чи знайде віру на землі? (Лук. 18, 8)

Отже лише спокій в душах і серцях окремих яудей може забезпечити спокій-мир нашому суспільству і всьому людству. Якщо ж цього не буде, якщо недобрі почуття будуть панувати в людських умах, то даремні всякі злуки, мирові договори, пакти, союзи, тощо. Якщо в серці людським панують злі думки, то така людина зможе нанести зло і своєму ближньому.

Необхідно, аби людина не бажала б цього зла та не нанесла б шкоди своєму ближньому. Необхідно поступати в життю по закону Христовому, тоді безперечно досягнемо хоч відносного спокою. І тільки таким шляхом ми повинні прагнути до безумовного абсолютного спокою.

ВИФЛЕЄМ

Ми знаємо, що Господь наш Ісус Христос народився в місті Вифліємі. Коли народився Христос, то в той час місто Вифлеєм було маленьке. Та властиво й нині Вифлеєм невеличке місто. Алеж яке воно дороге для нас! На тім місці де народився Спаситель - побудований монастир, посередині монастиря є чудова церква, під головним вівтарем цієї церкви є печера. Там й народився й лежав в яслах Той, котрого не може вмістити весь світ. Печера ця має біля 20 метрів в довжину, - 6 в ширину і 4 в висоту і засклен печери прикрашений старинною товстою мозаїкою. В стіні є заглибина, яка викладена мармуром. Це місце показує народження Спасителя, в цій заглибині раніш була срібна зізда, навколо якої була така напись:

“тут від Діви Марії народився Ісус Христос”. В двох кроках від цієї заглибини знаходиться друге місце з висіченими у скелі яслами, куди Божа Мати поклала Немовлятко Христа.

Стіни і підлога печери виложені мармуром і сама печера обтягнута шовковою, червоною золотом сяючою матерією. День і ніч цю печеру освічують 32 золотих і срібних лямпади. Ці лямпади є дарунки різних побожних царів, королів та гетьманів. Так прекрасно прикрасили місце народження Спасителя люди, які мали добре серце.

Є звичай гарний в празник Різдва Христового: ми даємо дітям дарунки. Коли ви одержите на Різдво свої дарунки, пригадайте при тим про ті дорожні дари Отця Небесного, які Він нам дав в народженім Ісусі Христі, а разом з тим й про ті дари, що одержали від Ісуса Христа.

Він дає нам все і не вимагає від нас нічого, крім нашої любові і розкаяння в наших гріхах.

Ми передаємо вам чудову розмову яку вів в душі своїй блаженний Ієроним з Немовлятком Ісусом. Бл. Ієроним жив в Вифлеємі і стояв біля ясел Господних.

“Скількиб разів я не дивився”, говорив Ієроним, “на місце, де народився мій Спаситель, завжди мав з Ним солодку в душі розмову. Господи Ісусе! Казав я, як твердо було Тобі лежати там в яслах Твоїх за ради мого спасіння! Чим я зміг би Тобі віддячитись? І мені гадалось, неначеб то Немовлятко відповіло мені: Нічого Я не бажаю, співай тільки; Слава Богу в висоті!... Ще гірше буде мені в Гетсиманським саду й на хресті”.

А я кажу: О, улюблене Дитятко! Щож я дам Тобі? Я віддав би все, що маю...

На те Він відповів: і небо Мое, і земля Моя: ні в чим немаю недостатку, віддай краще все те бідним людям, і Я прийму, неначеб все це зроблено було для Мене.

Я подорожував: з охотою я все це зроблю, але що я дав би Тобі властиво? -

Тоді Дитятко відповіло Мені: як що ти такий щедрий, то Я тобі скажу, що ти повинен дати Мені: віддай Мені твої гріхи, знівечену совість і твою осуджену душу.

‘Щож Ти з ними зробиш?’ Запитав я.

‘Я візьму їх на Свої рамена, це буде Моїм достатком і тим великим ділом, про яке пророкував Ісаїя’: ‘Той гріхи наші носить і про нас боліє’.

Тоді я почав плакати і сказав: ‘Божественне Дитятко! Візьми, що є у мене і дай мені Твое! Через Тебе я звільнився від гріхів і вірую в життя вічне’.

Дорогий читачу! Ось діждались й ми дякуючи Богові, дня народження Ісуса Христа. В цей день Різдва Христового згідно зі звичаями й ми обдаровуємо наших дітей дарунками, обдаровуємо дарунками навіть своїх близьких, приятелів, складаємо в той день дар любови на церкву, а в яких громадах складають щедрий дар любови на Рідну Школу в Краю, та на інші добродійні цілі.

Прекрасний цей звичай, але цього замало! Помимо тих офір й дарунків, ми повинні в день Різдва Христового думками своїми наблизитись до Вифлеєма, стати біля ясел, де колись лежав Божественний Спаситель і скласти там всі свої гріхи і свою знівечену совість. Ми повинні принести до Вифлеємського Вертепу золото своєї любови до Сина Божого, Ізбавителя, і до тих які позбавлені радості свята Різдва Христового. А позбавлених цього найбільшого свята є мільони наших братів, яких жорстоко переслідує на нашій рідній землі найлютіший ворог віруючого в Бога людства безвірний большевизм.

Ми не можемо спокійно відчутти радість цього свята, бо відчуваємо мучіння наших братів, пастирів нашої Рідної Церкви, наших вірних, що за ідею, за любов до своєї нужди перебувають тепер на Соловецьких островах. Ми чуємо крики нещасних дітей і зойки батьків матерів, яких позбавляють життя на нашій рідній землі за Імя Христове.

Нарід наш побожний не має можливості в ці дні радісні славити в церкві Христа, бо церкви майже всі замкнені.

Не почує наш нарід своїх улюблених побожних колядок....

Скільки то сліз буде проллято на Святий вечір та в дні Різдва Христового там, на нашій поневоленій землі.

Ой, як би ті сльози захотіли ми бачити на одним місці, - то побачилиб напевно - озеро.

Та всеж смуток наш відродімо в віру, що не завжди так буде, бо не даремно прийшов на землю Син Божий. Прийде час і зникне невірство, одчиняться Божі Храми і залунає знов свята ангельська пісня "Слава Богу на небі".

НОВИЙ РІК

Новий Рік!!

Скільки то надій у кожного із нас, що ось цей Новий рік напевно принесе нам щастя. По новім році підуть роботи, зникне безробіття, життя зміниться на краще, а у багатьох є думка, що в цім році й Україна Воскресне!

Такі думки виникають майже у кожного з нас в день Нового року.

В цей день, по традиції, всі ми висловлюємо оден другому найкращі побажання.

Та на жаль, помимо цих надій та побожань в день Нового року, ми забуваємо головне: здати справоздання: що ми доброго зробили в минулім році?

Ми знаємо, що розумний господар (фармер), купець в кінці року роблять справоздання, як ішло господарство, як ішла торгівля, скільки було прибутку, які були видатки та скільки було чистого доходу, або втрат.

Ми знаємо, що кожна держава, кожна установа також здає справоздання за минулий рік. Газети на початку Нового року подають справоздання, які важні події відбулися в кожній державі в минулім році.

І Свята Православна Церква, Наша Мати, яка дбає

про свої діти, в день Нового року кличе всіх нас розмірковувати над всім тим, що з нами виявилось на протязі минулого року не тільки з зовнішнього боку, але й з боку внутрішнього, духовного нашого життя. Св. Церква кличе нас всіх, аби ми, так мовити, також дали справоздання за минулий рік, щоб ми отак сказали до душі своєї: “душе моя, розглянемо, що ми зробили добре або зле в минулому році. Чи думаємо ми виправити своє життя на ліпше? Чи стали ми дійсними щирими робітниками на нашій рідній ниві, чи все по старому будемо руйнувати, нищити”?

Нам, в дійсности треба оглянутись, чи не маємо ми часом на собі моральних довгів? Чи не образили ми Отця нашого Небесного? Чи не нанесли якоїсь шкоди або образи своїм ближнім братам? Чи не користуємось чужим добром? Чи добре поведимось в родиннім життю, а як зле, то чи маємо на думці виправитись на ліпше? Чи ворогуємо ми зі своїми братами по старому, і чи не час припинити цю непотрібну ворожнечу?...

І ось коли ми оглянемося та переглянемо наше поведження за минулий рік, то побачимо, що у нас є чимало несплачених довгів себто гріхів.

І ось тепер запитаємо себе: чи може бути якась зміна в нашому життю на ліпше?

Зміна на ліпше піде лише тоді, коли кожний із нас внутрішньо, духовно зміниться, і стане правдивим християнином, і щирим чесним народним робітником.

Зміна на ліпше піде тоді, коли ми будемо більше дбати про свою власну душу.

Отож здавши такий іспит, таке справоздання на порозі Нового року, подумаймо поліпшити своє життя в наступаючому році.

Вже сьогодні, на порозі Нового року зробімо постанову, даймо слово: кожний день починати добрим заміром, закінчити рахунком сумління. Вже сьогодні по-

порівнювати зиски й страти, наприкінці кожного місяця підводитимемо білянс, щоби під кінець життя спокійно могли ми йти на Суд Божий, на суд Державця нашого життя.

Отож здавши такий іспит, таке справоздання на порозі Нового року, подумаймо поліпшити своє життя в наступаючому році.

Витаючи наших з Новим роком, ми бажаємо всім їм всякого добра, а головно сили, енергії до праці, та любови між собою. Пам'ятаймо завжди, коли запанує любов між нами, а зникне ворожнеча, тоді зможемо сказати, що ми любимо Україну і лише тоді ми зможемо Україні вибороти крашу долю.

СИЛА ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВОГО.

Сила воскресіння Ісуса Христа над мертвими виявилась вже в самі дні смерти й воскресіння Його. По переказу Євангелистів в день смерти Спасителя "многі тіла померших встали, і по воскресенні Його ввійшли в місто Єрусалим і зявилися багатьом".

Лише силою воскресіння Христа апостоли творили чуда і мертвих воскрешали; напр. ап. Павло воскресив у Криті помершого сина проконсула Рустика, ап. Пилип воскресив помершу дитину на руках одної плачучої мами. Воскрешали мертвих й інші Божі, так напр. влкмч. Пантелеймон, іменем Христовим воскресив помершого хлопця. Багато було випадків, як апостоли і святі люди воскрешали померших. Для віруючих досить і цих відомих прикладів.

А ось одного разу в Києво-Печерській Лаврі священослужитель в день Паски звертаючись до святих угодників, що поховані в Лаврі, — викликнув: "Святі отці! Нині Великдень! Христос Воскрес!" і всі святі, що нетлінно спочивають там, радісно й голосно відповіли: "Воістину Воскрес!"

Силу воскресіння Христового ми відчули, перебува-

ючи в польських таборах за ґратами. Я розповів вам про одну подію, яка сталась підчас нашого інтернування — на Великдень.

Це було в 1922 році.

Невесело жилось нам за ґратами. Та все ж і з великою приємністю згадуєш ті дні, які вже записані в історію нашої визвольної боротьби.

Ми за ґратами відчували, що з нами перебуває Дух Святий, який нам в тяжку хвилину допомагав, і старались скрасити своє сіреньке злиденне життя де тільки можна. Від ранку до пізньої ночі в таборах ішла велика культурно-просвітна й релігійна праця.

До кожного великого свята таборова церква урочисто підготовлялась, але до Великодних Свят — стрілецтво особливо підготовлялось, прикрашувано нашу убогу церковцю, співаки розучували найкращі церковні пісні, а жіноцтво, що разом з нами ділило нашу долю, вишивало прекрасну національну ризу на Великдень. Ця історична риза (знаходиться тепер у Львові в Музею ім. Т. Шевченка), яка виконана по прекрасному проєкту художника О. Костюченка. була художньо і майстерно закінчена жіноцтвом нашим та старшинами. Яке вражіння вона зробила на таборян можна судити зі слів поета Євг. Маланюка, що писав з того приводу в "Реліг. Науковім Вістнику" про вишивану ризу слідує: "Вишиване облачення переносить нас до сивої давнини нашої трагічної історії, до часів, коли церква українська творила одне ціле з нацією, будучи не тільки поважним чинником національного життя, але й міцною моральною підвалиною в величних змаганнях української визвольної боротьби. І поява цього облачення тепер, в страшний час апокаліптичної національної боротьби нашої, воскресення цього прекрасного, ароматом давнини напоєного закутка нашої церковної історії — вишиваної ризи священицької, хай буде великим символом! Символом — відродження!

Символом віри в майбутнє”.

У Великодну Суботу зустрівся я в таборі з одною вдовою М. Чоловік її займав високе становище в Генеральнім штабі, та при відступі з Проскурова. Денікинці забили цього героя.

Нам рідко приходилось бачити в життю людину, що би так щиро молилась за впокій душі свого любимого чоловіка, як молилась вдова М. Не було такої відправи щоб я не згадував підчас служби Божої імя покійного.

Ця вдова звертаючись до мене сказала: “панотче, я знаю, що вірите в позагробове життя, і я вірю, не відмовте в мойому проханню: коли будете завтра, на Великдень, відправляти Проскомидію, то помоліться за мого покійного мужа Євгена і скажіть йому “Христос Воскрес!”

З великою приємністю виконаю ваше прохання, — відповів я.

Пасхальна Утреня. Велика Церква, холодна, без підлоги, але повна, набита стрільцтвом. Я відправляв в роскішних ризах. Співали два хори. Що за чудові Великодні співи, який вони дали настрої всім нам. Забули ми й горе й злидні. Скінчилась Утреня, всі вітають один одного, христосуються, обіймаються, а я приступив до Проскомидії. Коли я виймав з пятої проскури частиці за померших, то на початку згадав мого покійного батька. В ту хвилину я не міг себе стримати і плакав. Серце моє переповнене любовю до своїх любих померших батьків побіда — сили воскресіння Христового, і я з захопленням викликнув: “Христос Воскрес, тату!”

І дивна незабутня подія сталась!... Я бачу перед своїми очима живого батька, сивого, в чорнім сурдуті. Появився він на хвилину й зник...

“Христос Воскрес, мамо!”

Являється передо мною покійна мати в тим убранню в яким була похована, і зараз же зникає... “Христос Воскрес

Євгене!" (муж удови, — з покійним я не був знайомий, бачив його в Києві в 1918 р. декілька разів). З'являється на хвилину в генеральському строю знайоме обличчя — Євген М. і зникає...

Не можу описати моєї радості. Який тоді я був щасливий, що душі покійників моїх дорогих батьків з'явилися і привітали мене в одну з найгірших хвилин нашого поневолення.

Дехто з читачів скаже: та ж це мана!...

Ні, це не мана, а дійсна правда. Та ж і наука признає, що існують зносини з позагробовим світом. Та напевно в життю кожного з вас, були випадки, які свідчили, що є стосунки з потустороннім світом.

Життя душі не знає нищення, — душа по своїй нематеріальній природі, — є безсмертна.

В це ми повинні вірити.

ПРЕПОДОБНИЙ ТЕОДОСІЙ ПЕЧЕРСЬКИЙ.

"Добре слово — срібло, а добре діло — золото", каже народня мудрість.

Це стверджується і в життю на кожнім кроці. В життю нашому приходиться багато чути прекрасних, добрих, розумних слів, але чи багато побачимо прекрасних, добрих діл?... Багато людей в життю подають нам розумні поради, але чи багато від них ми маємо користі?... Вислухаєш від кого будь добру пораду, сподобається вона тобі, подякуєш за добре слово, а всеж таки слово залишається словом, і рідко коли воно перейде в діло, в твоє життя. Зовсім інакше — добре діло, добрий примір інших. Коли ти бачиш добре діло в людині, яку ти поважаєш, то в тебе являється бажання наслідувати його і негайно виконати те добре діло. Добре діло все одно, як ото паросток, що виростає із насіння. З охотою ви пересаджуєте його на вашу землю, легко він приймається і хутко росте. А добрі красні слова все рівно, що розсіяне насіння, котре

на ґрунті приймається, та навіть і те насіння, котре приймається розвивається поволі. Цим я не хочу сказати, що наші добрі слова, наші поради не мають ціни. Якщо наші слова зогріті серцем, якщо наші слова взяті з власного досвіду, якщо наші слова подібні дотих вповні зрілих важких зерен пшениці, то треба ради Бога, сіяти їх на ниві Божій, скільки можемо. Ми мусимо їх розсівати особливо на м'яккі ніжні діточі серця. Треба їх сіяти скрізь, де тільки є для них придатний куточок. Всеж таки треба пам'ятати, що наше діло, наш добрий примір був би для інших значно користнійший від тих наших слів, хочби навіть самих розумних, пожиточних.

Преподобний отець наш Теодосій Печерський багато навчив своїх братів ченців в св. Лаврі, навчав все доброму.

Слова його не були безплідні; але помимо слів навчав також життям своїм. Добрим прикладом він просто завоював собі серця всіх, хто тільки знав його.

Прп. Теодосій народився в місті Василькові, недалеко Київа. Опісля родичі його перенеслись до Курска, де батько помер, коли Теодосієві було 14 років.

Вже з дитинства Теодосій відзначався великою побожністю, через що часто терпів від мами. Коли ж йому було 24 роки, він рішив віддатися чернечому життю й пустився до Київа. Почувши про прп. Антонія, Теодосій пішов до його печери і просив його щоби дозволив йому жити при нім, де вже було тоді 12 ченців. Прп. Антоній погодився й Теодосій був прийнятий в чернечий чин в році 1051. Мати довго шукала за Теодосієм, а коли відшукала його, вже як ченця, серце її змякло і вона сама пізніш постриглася в черниці.

Прп. Теодосій відзначався такою побожністю, що прп. Антоній зробив його ігуменом над печерськими ченцями. Під проводом прп. Теодосія зібралося в печерах понад 100 ченців, а він був для них примірним отцем і учителем. Коли в печерах не стало вже місця, прп. Антоній

і Теодосій упросили Київського князя Ізяслава, щоби відпустив їм на монастир цілу гору і тут вони побудували монастир з келіями й деревляною церквою Успення Пресвятої Богородиці (около 1060 р.) В тім часі прибув до монастиря чернець Михаїл з Греції й привіз з собою списане правило студійського монастиря. Це правило прп. Теодосій завів і в своїм монастирі. Так прп. Теодосій був перший, що завів на Україні правильне чернече життя. Прп. Теодосій завідував монастирем, писав науки для звичайних людей і навіть для князів.

Чернече життя в ті часи було дуже суворе. Ченці Печерські які пройшли сувору школу під доглядом свого ігумена, щиро ставились до лужби церковної, бо їх ігумен прп. Теодосій завжди давав їм приклад. Він перший приходив до церкви, і після всіх виходив. Де він тільки не з'являвся в монастирі, він скрізь брався за роботу, і цим давав приклад черцям. Чи то з'являвся на кухні, він починав місити тісто, чи то приходив до ченців, що переписували книжки, і тут він приймався до праці. Його приклади завжди сильно заохочували братів до святої праці.

Прп. Нестор Літописець оповідає: якось під храм Успення Пресвятої Богородиці не було на кухні води, приходив чернець до прп. Теодосія і каже: "отче, нема кому нанести води на кухню". Прп. Теодосій нічого не кажучи, взяв збанок, пішов до криниці почав носити воду. Хтось із братів побачив свого ігумена за такою роботою сказав одному, той другому, а той третьому, і всі ченці почали носити воду, і наносили її з достатком. А ось ще був випадок. Приходить до Прп. ігумена чернець і просить призначити когось з ченців нарубати дров для кухні. "Я, брате, піду, бо я зараз вільний", відповів преподобний, і зараз же пішов на роботу, наказавши між іншим, аби всі брати ішли до трапези, бо якраз був час братської тра-

пези. Але коли ценці виходили з трапези і побачили свого ігумена за тяжкою роботою, всі вони взялися з великим усердям за цю роботу і нарубали дров на багато днів. Взагалі все життя преподобного ігумена печерського Теодосія було одно із невпинних впливових прикладів побожності та добрих діл для ценців.

Прп. Теодосій побудував при Лаврі приют для убогих і калік, і для прочан, а при приюті церкву Св. Стефана. Прп. Теодосій помер 16 Травня 1074 р. і був похований в печері, в якій завжди перебував через великий піст. Вісімнадцять років пізніше мощі його були перенесені до мурованої церкви, де вони і нині спочивають. Ось так коротко розповіли ми про життя найбільшого нашого угодника Божого Преподобного отця Теодосія Печерського.

Якщо хочеш ти, навчити кого небуть добру, або якого непутячого довести до розуму, то не витрачай надаремно багато слів, особливо коли помічаєш, що слова твої не мають сили, а вчи його ділом, добрими прикладами. Ти хочеш відучити дітей своїх і близьких твоїх щоби не були ледачі, працюй сам, перший берись за роботу, або напр., хочеш навчити їх бути тверезими, то сам ніколи не пий понад міру. Якщо хочеш відчуті своїх близьких, щоби поганих слів не говорили, даремно не клялись та не проклинали нікого, сам ніколи не кажи поганих слів і ніколи не уживай надаремно імени Божого. Хочеш ти, щоби твої діти щиро молились і ходилиб до церкви та до Св. Сповіді і Св. Причастя приступилиб, молись і ти сам вранці і ввечером, ходи й ти з ними до Божого дому, приступай і ти до Св. Сповіді й Св. Причастя, подавай скрізь і завжди приклад своїм дітям. Роби ось так, та менше говори про це, або краще, не хвались тим, що сам ти то й то робиш, бо інакше твої слова будуть самохвальством, а твої діла будуть діла на показ, будуть неправдивими добрими ділами, неважним і недобрим прикладом. Тільки справжні добрі діла можуть бути добрими, могутніми примірами.

Навчай інших не стільки словами, скільки добрими ділами.
“Добре слово — срібло, а добре діло — золото”.

СТРАДАЛЬНИКИ ЗА СВЯТУ ПРАВДУ.

11 Вересня згадується у нас пам'ять самого найвеличавшого з праведників нашої християнської Церкви, св. Предтечи і Хрестителя Господнього Івана. Св. Іван Предтеча після ангелів і преблагословенної Богородиці Марії є один з найвеличайших пророків і святителів. Наша православна Церква особливо почитає його, і на протязі року уряджує свято пам'яті його п'ять разів. І зауважте, що зі всіх празничних днів в честь св. Івана — це свято Голово-сіка — саме важне.

Празнуємо подію незвичайно зворушливу і повчаючу. Св. Іван як останній пророк і Предтеча мав приготувати нарід до приходу Спасителя. Голосним кличем: “Покайтеся, наблизилось бо Царство Боже”, св. Іван розпочав свою науку і кликав людей до покаяння. Як тільки св. Іван дізнався, що цар Ирод живе протизаконно з жінкою свого брата, пішов до Ирода і сказав йому, що так не годиться жити з жінкою свого брата.

І щож, Ирод за цю висловлену правду кинув св. Івана до в'язниці. Та ось, з приводу свого народження, Ирод уряджує бенкет. В приступі пристрасти серед забави він дає Соломії, донці Иродіяди, легкодушну обітницю сповнити всі її забаганки. І коли Соломія, за намовою своєї грішної матері, зажадала голову св. Івана Хрестителя, Ирод звелів стягти голову.

Які вражаючі протиставлення в цій події. На одній стороні Ирод володар, убійця, нечестивий, потомок того ж нечестивого Ирода, що убив 14 тисяч немовлят у Вифлеємі, коли народився Ісус Христос, а на другій стороні смиренний, праведний Іван, про якого пророки сказали, що він буде великим пророком, що він приготує шлях Христу.

З одної сторони нестриманий ласощолоб Ирод, який бенкетує в своїх палатах серед товпи улесливих і безсо-

ромних танцюристок, а з другої сторони великий подвижник, суворий постник, ревний поборник правди, і ось за це і був посаджений він до в'язниці.

Там, в ясно освічених палатах, іде бенкет в повному розгарі пристрастей, з танцями, крикливими побажаннями довгих років нечестивому Иродові, який святкує день свого народження, а тут у в'язниці сидить один святий в'язень, який засуджений на смерть і молиться за своїх ворогів і за весь світ.

Там ллється вино бенкетуючих, а тут проливається кров праведника. На веселому царському бенкеті не вистарчало ще голови св. Івана, якої так забажала нечестива Иродіяда зі своєю безсоромною донькою, і ось вона приноситься на блюді в угоду їм, виконуючи легкодумну обітницю, яку Ирод дав під впливом випитого вина.

Так огидно зневажена свята правда людською розпустою. Так хитро, злобно, зрадливо виконав своє діло злішій ворог людський через відданих йому прислужників. Сумно, жалісно!...

Ось чому св. Церква наша з приводу мученичої смерті св. Івана Предтечи пропонує празнувати його пам'ять і постити разом.

Щож сталося з Иродом і Соломією? Історія оповідає слідуєче. Божа кара не довго казала на себе ждати. Звалений страшною недугою, Ирод скінчив своє нужденне життя сточений хробаками, як син темряви, пророкоубійник. А про Соломію історик Никифор оповідає таке: Соломія знаходилась разом з родичами своїми в іспанському місті Лериді на засланнях. Яюсь в зимі захотіла вона перейти через замерзлу річку Сікору. Несподівано під нею заломився лід. Але вона не втопилась в ту хвилину, а впала у воду по шию, так що ноги її робили рухи у воді, між тим як голова залишалась поверх льоду. Так мучилась довший час, доки ледові криги частими ударами не відорвали зовсім голови від тіла. Тіло впало у воду і не могли його

знайти, а голову принесли до Ирода й Иродіади, так само, як колись була принесена до них голова Предтечи.

Видима кара!

Та й в наші часи чи не те саме діється? Так само гинуть провідники, борці за святу правду, їх переслідують, мучать, зневажають, а то навіть і вбивають. Правди і нині не можна сказати в очі. За правду — карають.

І як тоді, в часі убійства св. Предтеча, так і нині світ людський уряджує гучні бенкети, з танками ще більш розпалюючими пристрасти, ніж танок Соломії.

Весь світ знаходиться під впливом цього зловісного танку. А в цей час навколо нас діються страшні річі, в колі яких ці танці і забави “бенкет в часі чуми”.

Земля ще не висохла від крові пролятої підчас страшної, небувалої, всесвітньої війни. Ще ллється кров в середині країн, де без перестанку відбуваються революції, перевороти. Тече кров на полях Манджурії, Китаю. На родючій, багатій землі України нарід гине з голоду, дійшов до людожерства.

Але що до всього того!...

Світ крутиться в цьому диявольському танку, бавиться, гадіє. Танцюють в столицях, великих містах, місточках, в селах.

Це в дійсности якийсь жах!

Ось до чого дійшла нечесть людей 20-го віку.

Перед цією нечестю бліднуть самі страшні нечестивці старого часу. Кроваві Ироди — в порівнянні з сучасними чекістами — та тож невинні немовлята.

Чи ж можна бенкетувати в часі гніву Божого?

Навіть нечестивий Ирод і той сумував, що не повинен був пролляти невинну кров. А наші сучасні Ироди не здригнувшись, власно ручно проливають кров людську на наших землях та й кажуть, що все спокійно, що голоду жадного нема.

Великий наш нещасний поневолений нарід голодний,

обірваний, босий простягає до нас свої руки і просить нас: допоможіть нам та разом з нами благайте Милосердного Господа Бога, щоби гнів свій відвернув од нашого народу.

Госпішаймо з помічю до них. Віддаймо все, що можемо, бо так буде віддано “Боже — Богові”. Занесімо також і свої жалі та молитви до Отця небесного, а з гнобителями станеться те, що сталося з Иродом та Соломією.

БРАТСЬКА ЛЮБОВ.

Св. ап. і євангелист Іван Богослов був переважно проповідником любови християнської. Є дуже давні звістки в церкві Христовій, що цей Апостол часто повторював слово про любов християнську, любов братерську: “Діти! любіть один одного!” І коли його запитували, на що він так часто повторює одно і теж, він казав: “це заповідь Господа нашого, вона одна може замінити інші”.

Любіть один одного!

Вже 19 віків роздається на землі слово братерської християнської любови, але та любов братерська на землі зникає все більш і більш.

Чи можемо щось іншого сказати про сучасне життя нас, українців?

Де тепер між нами те братерське єднання, та теплота взаємин, які так яскраво помічались в першій християнській суспільстві і яким ще так недавно визначались наші діди і прадіди?

Чи часто ми чуємо поміж нас теплі назвиська: дружино, чоловіче, батьку мій, брате, сестро, які назви завжди зустрічаємо у наших предків?

Якось сумно нам тепер чути возгласи священника в церкві: “брати мої любі!” Ми цім словам неначебто не віримо, або не надаємо того теплого значіння, яке вони мають.

Ми іноді соромимось привітати свого найменшого

брата по Христу, подивитись на нього та сказати привітне слово.

Ми часто соромимось назвати свою законну дружину, або законного мужа іменем, яке вони носять, і кажемо: слухай-но ти, або даємо яку небуть образливу назву і та назва входить в життя. Ізза цього рідні діти не знають назви своїх рідних батьків. Питаєш дитину “як ім'я твоєї матері?” — “Не знаю”. “А як тато кличе маму?” І тут дитина оповідає ту образливу низьку назву, яка на устах у тата майже завжди відношено до мами.

Між нами зустрічається якийсь підозріння і взаємне недовіря, один в одному бачить неначе-то свого ворога, помічається холодність самолюбна відокремленість, глуха заздрість і ворожнеча, яка прикривається лише зовнішньою пристойністю.

Ми голосимо скрізь що нас 45 мільонів. Та що з того, що нас аж 45 мільонів. Коли між нами нема любови, порозуміння, а є ворожнеча, розподіли.

Ото є наддніпрянці, чуємо ми, хоч вони є і брати наші, але вони “москалі”, “не свої”, чужі...

А ось є наддністрянці, вони, правда, рідні брати наші, але теж чужі “не наші”...

А он Буковинці, — вони теж чужі...

Ось такі нерозумні слова чуємо в 20 віці серед нашого народу, навіть серед інтелігенції, серед провідників.

Всі ми добре знаємо, що ми український нарід (45 міль.) одної крові, одної кости, що ми всі є рідні брати, і не повинні ворогувати. Та на жаль ніякі добрі кличі поради не допомагають і по старому наш нарід між собою ворогує.

Ми переживаємо тепер найгірші часи, які були за часів нашої історії. Вороги наші Ляхи та москалі хочуть за всяку ціну знищити Українську Націю. І ось ми в теперішній грізний час повинні би одуматись та жити між собою в згоді та любові. Ми повинні прислухатись до голосу наших братів з Старого Краю які кличуть нас до згоди, до

самопожертви та любови.

Таж нам з історії відомо, що за старих часів наші предки були більш уступчиві, великодушно прощали образи один одному. Де-ж тепер та християнська уступчивість?

Правда, і в наші часи зустрічаються громадяне, які своїм добрим поведженням, своєю теплою братерською любов'ю вносять світло в наше життя, і цих людей будуть згадувати майбутні покоління. І в наші часи в різних кутках української землі і взагалі там де розпорошені наші брати знаходяться люди які виконують скромні й великі вчинки християнської саможертви на користь ближнього, на користь нашої поневоленої Батьківщини.

Та признаймося щиро, чи багато у нас є таких самовідданих одиниць, патріотів, які віддали би себе цій важній праці?

На жаль, — занадто мало...

О, як до речі, і в наші часи висока проповідь — любімо один одного!

Як часто слід і нам повторювати заповідь Христову і апостольську: "Возлюблені! Полюбімо один одного!"

Чого це у інших з нас лице таке сумне, понуре і непривітливие? Чого це постійна туга давить серце їх і не дає їм спокою ні в день ні в ночі? Чого це у багатьох із нас є незадоволення життям своїм, постійне незадоволення на інших і навіть на самого себе? А причина та, що у багатьох із нас нема братерської любови, яка відтіняє лице людське якоюсь невиясненою красою, яка так чудово впливає на все життя його і приковує до нього серця інших, яка полекшує страждання його на смертнім ложі. І яке сумне становище людей, які не мають тої християнської, братерської любови, — вони ніби сидять у в'язниці, для їхньої душі нема свята, таких людей і Бог і люди цураються.

Минуле їх не радує, сучасним життям вони не кло-

почуться, та й будуче їх не турбує. Підуть вони в могилу — Церква проспівала їм вічну пам'ять, і імена тих людей не будуть згадувати в тім товаристві, і добре ще як тільки імена їх не будуть згадувати. Але що буде з ними там за гробом?... Сумно, дуже сумно думати, ми добре знаємо які то страшні наслідки чекають тих людей, що не мають братерської любови.

Возлюблені! полюбімо один одного!

До нас взиває ученик Христовий Іван Богослов. “Не заповідь нову пишу вам, але заповідь стару, яку ви мали зпочатку. Бо таке благовісткування, яке ви чули зпочатку, це щоб ми любили один одного. Станемо-ж любити не словом, або язиком, але ділом і істиною”. (1 Ів. 2: 7; 3: 11 і 18).

СВ. АПОСТОЛ АНДРІЙ — АПОСТОЛ УКРАЇНИ

Існує старий переказ, що святі апостоли, після того як Дух Святий зійшов на них, перед відправленням на всевітну проповідь, зібрались в одній печері Єлеонської гори і молились, там щиро та просили Господа, щоби Він вказав кожному з них, куди йти на проповідь, а далі кинули жереби. Жереб і вказав кожному куди йти. Апостоли проповідували там, де було їм вказано. Тому кожна країна і почитає особливо свого апостола. Так римські і західні християне здавна почитають особливо св. ап. Петра, як свого апостола, а грецькі християне крім інших апостолів здавна почитають своїм апостолом Первозванного ап. Андрія, що вчив у грецько-східних краях і в самій Візантії, пізніше столиці Грецького Православного Царства.

Чи може наша Україна вказати на якого будь з апостолів, як на свого апостола? На нашу втіху, і ми можемо сказати, що маємо такого апостола. Апостолом, першим благовісником на нашій українській землі був той же св. ап. Андрій, якого почитає і Грецька Церква, духовна мати нашої Української Церкви, від котрої як відомо, ми укра-

їнці прийняли віру православну.

Про життя ап. Андрія Первозванного, як нашого апостола, на жаль мало говорить в св. Євангелії, та й в апостольських посланнях. Церковні перекази, або старинні писання св. Отців Церкви на цей раз служать для нас більш щедрим джерелом. Із Св. Євангелія ми знаємо про ап. Андрія тільки те, що він був рідним братом ап. Петра і був рибалкою з міста Вифсаїди, і що Андрій був зпочатку учеником проп. Івана Хрестителя, а потім на заклик Ісуса Христа пішов за ним, тому і він називався Первозваним. До Ісуса Христа він прикликав і свого брата Симона-Петра. “Ідіть за Мною”, сказав одного разу Божественний Учитель, зустрівши їх при озері Генисаретськім, коли ловили рибу, “ідіть, і Я зроблю, що ви будете ловцями людей”. (Мр. 1: 17-19). З того часу ці два брати назавжди залишили свої мережі і пішли за своїм Учителем і Господом; до Нього вони привязались всім серцем, у Нього вчилися, і дійсно в будучому зробились ловцями людей.

По переказу, св. ап. Андрій по вознесенню Господа, і після того як Дух Святий зійшов на апостолів, по жеребу обібрав для своєї проповідницької діяльності розлегли країни берегів Чорного моря. На протязі своїх трьох подорожів він відвідав з проповіддю апостольською, зпочатку південні береги Чорного моря від Трапезунта до Візантії. У Візантії, нинішнім Константинополі, він заснував християнську громаду і призначив на ту громаду єпископом свого товариша подорожі Стахія. Далі ап. Андрій відвідав східні і північні прибережні країни Чорного моря: Арменію, Грузію, Абхазію, Осетію й Кримський півострів. З Криму св. ап. Андрій, по тому ж переказу, прийшов по Дніпру в країну Скитів, себто поміж народи що заселявали в ті часи нашу українську землю, аж до Київських гір. На одній із них ап. Андрій поставив Хрест, поблагословив і сказав своїм ученикам слідуючі знаменні слова: “бачите ці гори? На цих горах возсія благодать Божа і”

буде тут велике місто, і тут Бог захоче збудувати багато церков і просвітити святим хрещенням цю землю.

Підчас своєї третьої апостольської подорожі ап. Андрій відвідав країни: Епір, Фесалію, Македонію і Ахайю, де в м. Патрах, нинішнім Патрасі, і закінчив своє много-страдальне життя мученицькою смертю. По переказу, проконсуль м. Ахайї Егеат вимагав від ап. Андрія, щоби він залишив свою проповідь про Христа і приніс би офіру ідолам, а за невиконання цього грозив йому смертю. Але ап. Андрій на ці погрози сказав: “Вигадуй самі жорстокі муки, вони дадуть мені лише нагороду від Всевишнього. Я є слугитель Ісуса Христа і почуття остраху у мене таке нікчемне в порівнянні з бажанням вмерти задля слави Його Імени”. Розгніваний Егеат наказав зпочатку катувати ап. Андрія, а потім розіпнати на хресті (особливої форми на взір букви Х), який пізніше між християнами став відомим під іменем Андріївського хреста. Підходячи до хреста ап. Андрій сказав: “Без страху і з радістю іду я до тебе, прийми ж і ти мене ученика розпязого на тобі Господа! Нехай від тебе одержить мене Той, хто через тебе викупив мене”. Говорячи це ап. Андрій скинув з себе одягу і передав катам. Далі піднесли його на хрест і привязали шнурами. Два дні висів на хресті Апостол і страшно мучився, і в цей час страждань він не переставав умовляти оточуючих його бути твердими в Вірі, і бути спокійними до тих, які розпязали його за Христа. Однак юрба не витримала і з криком кинулась до палати Егеата з вимогою зняти з хреста невинного страдальця. Егеат був наляканий юрбою і сам навіть прибіг до місця кари і наказав зняти його з хреста. Та коли почали розв'язувати шнури, апостол Андрій спокійно віддав душу свою Богові. Ось таке було життя і такий кінець славного апостола грецької, а разом з тим і нашої Україн. Православної Церкви св. ап. Андрія Первозванного.

Пророцтво ап. Андрія справдилось. На тому місці де

був поставлений ап. Андрієм хрест — стоїть Київ.

Київ, то наша столиця. Київ був великим і славним ще за старих часів. Таким він залишивсь і тепер. Безперечно, що в Києві зайнялась зоря християнства в особі блаженної св. Ольги, і особливо в особі св. Рівноапостольного князя Володимира.

Із Києва розповсюдилось християнство і на Московщину.

В Києві є багато чудових історичних старинних церков, напр. Спаса на Берестові, бувша двірська церква св. кн. Володимира. Особливо величава і надзвичайно красна церква св. Софії зі своєю мозаїчною нерушимою стіною. Ця церква була збудована кн. Ярославом Мудрим. На одній з Київських гір стоїть величава церква, надзвичайно цікава і цінна як архітектурний твір, іменн св. ап. Андрія. Багато в Києві є історичних монастирів, напр. Брацкий монастир. При Брацким монастирі була Духовна Академія (тепер знищена большевиками). Основоположником цієї Академії був митрополит Петро Могила. Є Михайловський монастир, в яким знаходяться моши св. Влкмч. Варвари. Цей історичний монастир теж знищений большевиками. На Печерську є Миколаївський монастир, який веде початок від Аскольда й Дира, перших князів українських. Недалеко від цього монастиря стоїть величавий Миколаївський собор, побудований Гетьманом Мазепою. Але важніше всього є Києво-Печерська Лавра, яка має багато святих і, можна сміло сказати, що на всьому світі православному, за винятком Єрусалиму, нема ніде такої цінної і величавої святині як в нашій славній Києві.

Красний Київ, дуже красний! Київ, це святе місто! Це наш Український Єрусалим! Пророцтво св. ап. Андрія спочиває на ньому.

Зерна, які він кинув, правда, були знищені поганями, але через декілька віків ці святі зерна возсіяли в старій Греції і перейшли до нас. Та в сучасні часи на нашій ми-

лій і нещасній Батьківщині ці святі зерна нищать комуністи, великі історичні святині позамикані нашими віковими гнобителями. Київ тепер не є столицею нашою, а Харків . Все ж не дивлячись на ті жахливі, небували в історії людства утиски, нарід наш побожний переборює всі диявольські спокуси і таємно охороняє свою віру православну.

Охороняй же і ти, Апостоле Андрію, ту ниву, яку ти насадив своїм небесним ходатайством перед Христом Богом нашим.

Охороняй наш Рідний Край від тих небезпечних ворогів наших! Зміцняй невидимою силою нас, недостойних працівників, як там в краю, так і тут на чужині, які покликані до праці на цій святій ниві твоїй во славу Христа Бога нашого, і во славу нашої Рідної Української Церкви та во славу нашої Батьківщини.

ПРО ВАРТІСТЬ РЕЛІГІЇ

Якби ми далеко не углублялись в далеку давнину, незапереченим залишається факт релігії в людському роді, а саме: релігія існує у всі часи і у всіх народів. І раніш і тепер можливо зустрінути племена і навіть народи, котрі не піднялись вище першого ступеня культури, але і на нищому щаблі своєї культури кожний нарід мав свою релігію, мав свої молитви, свої заклинання, свого бога. І вже по одному цьому факту ясно, наскільки це явище вражаюче, наскільки стале, і оскільки видатна роля його в життю кожного чоловіка. Це дуже легко помітити і належно оцінити.

Не дивлячись на те, що людина називає себе царем природи, не дивлячись на його велику цивілізацію, яку він витворив, і не дивлячись на ту велику давнину, яка відокремлює культурного чоловіка нашого часу від первісного дикуна, всеж остаточне знання всесвіту, його початків і його кінця та й перебігу життя в ньому залишається для

нього, та з певністю й залишиться загадочним, таємним, а тому він завжди шукав і все буде шукати розумом і серцем Того, хто стоїть поза всесвітом і хто керує життям в ньому.

В цьому підстава релігії, в цьому бере вона свій початок і на протязі часу удосконалюється, ушляхотнюється, підноситься.

Не може бути ніякого порівняння між первісними віруваннями дикунів і нашою високою релігією, що проповідує віру в Єдиного Бога, який є Любов і Милість.

Християнська релігія є найвища ступінь культури, найвища точка яку тільки-могла досягнути думка і сумління людини при допомозі його Творця. Всі наші знання, весь наш досвід були мертві без живих істин релігії.

І людина відчуває це і шукає в релігії спасіння. Релігія одинока дає нам надію на зрозуміння життя всесвіту і наших цілей в ньому, а через те вона має для нас таке універсальне значіння. Пригноблений горем, змучений тугою по Батьківщині, по своїм близьким, зневірений у всьому, чоловік з вірою і молитвою припадає до підніжжя Престолу Того, хто обіцяв всім пригнобленим і обтяженим заспокоєння і полегчення. В життю кожної людини іноді бувають такі хвилини, коли навкруги неї валиться все і ось в такі то хвилини вона знаходить заспокоєння і втіху, живу воду для своєї спрагненої душі лише в чистих, глибоких і невичерпаних джерелах віри.

Щасливі віруючі, щасливі релігійні! Цими словами Спаситель зазначає велику вагу релігії в життю людини.

Релігія має велику вартість як для цілого народу так і для поодинокі людини.

Релігія дуже корисна насамперед для держави. Високу вартість для держави мусів признати такий вільнодумний король як Фридрих II Пруський (1740-1786), або провідник французької революції Робеспєр. Цей останній сказав: "Коли навіть не було би Бога, то треба було би його

видумати". А Наполеон I сказав: "без релігії годі управляти народом, і навіть поганин Плутарх написав: "легше побудувати місто у повітрі, як удержати державу без релігії", а прор. Ісаія говорить до Бога: "народи і царства, що не служать Тобі — загинуть". (Іс. 60.12.)

Релігія в державі є тим, чим душа в тілі. Як тіло без душі вмирає, так гине держава без релігії. Тому всі славні володарі турбувались розповсюдити релігію в своїх державах. Так зробив Імператор Констянтин Великий, наш Великий князь український Володимир, Ярослав Мудрий і ін. І дійсно під цими володарями їхні держави, та й наша українська держава, дійшли були до найкращого розцвіту.

Підчас першої світової війни і нашої української боротьби кожний жовнір, що приймав участь в цілому ряді боїв відважно віддавав себе небезпеці. Серед тих жовнів було велике число віруючих, — але було й споре число невіруючих. Але що ми завважали, — ті невіруючі жовніри підчас страшних боїв стали віруючими. Вони і молились, і хрестились, вони носили на грудях образки, хрестики і в часи страшної небезпеки — стали релігійними. Жовніри, що приймають участь в боях, добре знають яку велику силу має молитва на війні, та молитва виходить з глибини душі, і дає особливу душевну бадьорість молящомуся. Не один жовнір може засвідчити, що його молитва зберегла від неушкодження і то в таких випадках, коли уявлялось, — що ось всьому кінець.

Підчас останньої війни не один з нас втратив на полі бою якусь дорогу особу, — сина, брата, приятеля. Щож могло в цьому горі нас потішити?

Людська втіха була для нас невістарчаючою. Одна лише в такій розпуці давала заспокоєння.

Релігія робить людину совісною, — нерелігійність — робить її легко злочинцем. Релігія вмовляє в людину аби

була уважною до виконання заповідів Божих. Хто не має релігії, той сидить як поганин “в темряві і тіні смертній”. (Іс. 9, 2). Але релігія корисна не тільки для нашого розуму, але й для нашої волі. Релігія скріплює нашу слабу волю і дає нам надлюдську силу виконувати добрі діла.

Візьмемо наприклад з діяльності наших апостолів, які проповідували поганам і то серед жахливих переслідувань і небезпеки життя, вони безкорисно працювали аби спасти своїх ближніх і повернути їх до Христової віри. Зважено далі, шпитальну діяльність лікарів, милосердних братів і сестер жалібниць, які посвячують себе догляду хорих. Вони забезпечені від усяких невгод і небезпек. Хто дає їм таку відвагу і силу? Одна тільки релігія, котра їм “як що небудь робите своїм ближнім, це робите Богу, за те дістанете від Бога вічну нагороду на небі”.

Яку силу і відвагу може дати релігія, це ми бачимо також підчас заразливих недуг, коли рідня покидала дітей, родичів, сусідів і утікала. В ці тяжкі часи відзначались священники, монахи, що доглядали та потішали хорих в їх найтяжчій хвилі.

А в теперішні часи наші українські священники на наших землях несуть єдину втіху своїм братам, які гинуть від комуністів. Самі незабезпечені, завжди голодні і обдерті, вони несуть моральну поміч своїм вірним. А пригадуєте підчас польської пацифікації як наші священники стояли в обороні своїх вірних, і не один із них за це був жорстоко покараний поляками. Звідки ж брали ці священники свою геройську відвагу? — Це була релігія взгляд на Бога, що давав їм таку силу.

Релігія для нашої душі є тим, чим пожива для тіла. Чоловік, котрий не має поживи, його мучить голод, а чоловік котрий не має релігії, його душу також мучить голод. а саме: внутрішнє незадоволення.

Поезія, наука, музика не в силі задоволити людину. Вони можуть на деякий час задоволити наш ум, але лет

душі до Бога — не зможуть заспокоїти. Отже саме багатство, наука не в силі задоволити і ошчасливити людину. Одна лише релігія може задоволити і ошчасливити.

Релігія потішує нас в нещастю, а перед усім в годину смерти. Той, хто почуває себе релігійним, тому не боязко жити навіть і серед дикунів. Нерелігійна ж людина завжди нудиться, всіма і всім незадоволена, вона не знаходить собі місця, не знає що робити.

Релігія дає спокій нашому серцю. Вона повчає нас знати, що із себе я виявляю, звідки я, куди я йду, без неї я створіння нещасне, незрозуміле. Мільони мучеників, різних угодників і великих благодійників людства жертвували своє життя ізза любови до Бога та до ближнього свого, маючи глибоку віру.

Така віра осушує сльози нещасних, вилічує самі порочні серця, і ганебного злочинця перетворює в праведника. Релігія розповсюджує скрізь істину, терпеливість, надію, спокій, радість, очищення в душах.

Всі герої добра, герої святости, герої подвигів, герої димки, суть герої релігії.

Релігія сокровище для людей кожного часу і всіх народів до кінця існування цієї землі. Релігія необхідна не тільки для простого народу, але вона необхідна і для освічених людей.

Для всіх і кожного є Бог. Йому повинні ми служити і поклонятись. У нас є душа безсмертна, про спасіння котрої ми повинні пеклуватись, бо життя її в злуці з тілом не є вічне. Прийде час розлуки з земним життям для кожного з нас, або, як звичайно кажуть, прийде смерть, до котрої ми все повинні бути готові.

За всіх і за кожного Господь наш Ісус Христос страждав і вмер на хресті і Його заповіді рівно цінні для всіх людей, якого б вони не були звання.

Дехто запитає, якже тоді релігія нас навчає розуміти таємницю існування? Все таємниця в світі, навіть і я в

собі самому. Хто з вчених зрозумів досить причину і ціль всіх явищ в природі? Хто з них вивчив і роздав всі таємниці? І ти хочеш досягнути Того, хто створив всі ці невідомі для тебе явища? Не розуміючи твору, ти бажаєш зрозуміти Творця? Ти не розумієш билінки, комахки, а бажаєш постигнути Бога і всі Його відкриття?

Як в природі тайна, так і в релігії тайна.

Три Лиця Святої Тройці Єдиносущні і нероздільні, і є Єдиний Бог. Хоч ти ще й не постиг такого височайшого таїнства, всеж таки ти повинен в це вірувати. Так і в таїнствах Втілення, ІскуПЛенія, Євхаристії іу всіх інших таїнствах віри. Всі вони для мене незбагнені, але ні одно з них не суперечить з істиною. Бог є всемогучий, і що Святе Письмо є істинне Його слово, тому необхідно вірити всім догматам християнської віри, як навчає мене вірити Свята Соборна і Апостольська Церква, котра бере за основу Святе Письмо й яка заснована самим Господом і Богом нашим Ісусом Христом.

Я знаю, що тайни в природі існують, це підказує мені моє почуття, мій розсудок. Я знаю, що таїнства віри існують, бо цьому мене запевняють свідки, Ісус Христос і Його Церква, і це підказує мені моя віра.

Серед учених осіб знаходяться такі, які осмілюються відкидати все, що є найсвятішого в світі. Вони не визнають ні Бога, ні релігії, вони доказують, що все, що ми бачимо виникло з матерії. Але, нарешті, коли доходять до питання про початок матерії, про початок усіх початків, то навіть нерелігійні люди мусять визнати, що дійсно в природі є щось вище матерії.

Знаходяться люди, котрі кажуть, що Бога нема.

Але я запитаю вас, як Бога нема, то хто ж тоді створив небо, землю, чоловіка і весь світ так чудово, так мудро? Невжеж все це зробилось само собою?

Якби хто доказав, що те помешкання в яким ви знаходитеся, що воно само собою зробилось, то кожний з вас

сказав би, що він божевільний. Як що ваше помешкання не збудувалось само собою, то тим більше всесвіт, всі чудесні творіння, котрі наповняють його, як вони могли зявитись без Творця?

Комуністи — релігії не визнають, вони доказують, що треба релігію знищити, і тоді лише люди будуть щасливі. Вони тепер уряджують п'ятилітку і думають, що на протязі цього часу цілком знищать релігію. Комуністи кажуть що релігія є дурман для народу.

Історія знає багато прикладів переслідувань, страшних утисків послідовників тої чи іншої релігійної системи, але ніколи й ніде держава не повставала проти самої ідеї релігії як основи персональної й загальної моральности, ніде і ніколи державна влада не висміювала проявів релігійного почуття. Тільки відколи встановилась тиранія комуністичної партії, державна влада в лиці її відповідних органів в нечуваний спосіб нищить релігійні установи, розстрілює або засилає на Соловки міліони людей, які винні лише в тім, що ісповідують віру в Бога і служать Йому по законам і обрядам своєї релігії. Ганьбить і осміює те, що святе для сотень міліонів людей.

Комунізм це є фальшива мрія, марна утопія. Вони обманюють себе, вони обманюють весь нарід, вони обіцяють щастя там, де його неможливо ніколи й нікому знайти.

А деж тоді щастя? запитаєте ви. Бо й у комуністів ми щастя не бачимо, та й тут в Америці ми його не бачимо.

Щастя там — де вказує мені віра християнська: зпочатку на землі, а нарешті тільки на небі. Християнство цілком згоджується з неодмінними умовами нашого земного життя. Воно пояснює нам грізне завдання страждань і смерти. Воно врозумляє нас, що в цьому життю є неминучі страждання для нас, і що всі скорботи предназначені нам судьбами Небесного Отця Нашого, аби іспитати вірність нашу та очистити нас від усіх гріхів, і тоді лише ми зможемо заслужити вічні радости в небесній вітчизні нашій.

Отже релігія необхідна для всіх, а саме: як для багатого, так і для бідного, як для міністра так і для урядовця, як для інтелігента так і для простого робітника і селянина. 'Релігія відповідає тим, — як сказав о. др. Чарлз Гілки, — котрі хочуть жити добрим життям і дбати про загальне добро. Тим людям релігія додає енергії й ентузіяму”.

Наш український нарід завжди черпав свої сили в релігійному почуттю, вірі в Бога, був в союзі зі своєю Православною Церквою і все це додавало йому в його праці енергії й ентузіяму. І ми, нащадки того великого українського народу, повинні йти слідами своїх батьків і черпати свої сили в релігійному почутті єднання з Богом і не повинні забувати нашої матері Св. Православної Церкви.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО — ЯК ХРИСТІЯНИН

В річницю смерти нашого найбільшого сина України, Тараса Шевченка, перед образом його збирається весь наш народ, до якої б партії він належав, навіть і ті що виступають проти Бога, і ті визнають його, і святкують цей день.

І дивна річ, — всі ніби визнають його, і ніби виконують його заповіді...

Большевики, соціалісти, кажуть, що Шевченко тільки їх, бо він ніби в своїх поезіях зневажав самого Бога.

Згадуючи Кобзаря України не злим тихим словом, прогляньмо уважно його твори, його листування, бо ж листи Шевченка тож є дорогіцінні документи, які найкраще можуть нам розказати, ким був їх автор. згадаймо деякі факти з його життя, щоб знайти відповідь для тих, хто сумнівається в його релігійности.

Коли Шевченко опинився на засланні, то першим проханням його було до приятелів в Україні, — прислати йому Св. Біблію й твори св. Томи Кемпійського “Про наслідування Христа”. Перебуваючи в тюрмі і переживаючи страшні муки, св. Біблія та книжка “Про наслідування Христа” були для Шевченка в дійсности великою й єдиною втіхою.

Та до Святого Письма Шевченко звернувся не лише на заслання, він звернувся до св. Біблії ще замолоду коли розпочав свої поезії. Всі свої твори він писав безумовно під впливом св. Письма. В щоденнику і в листах не раз читаємо:

“Тепер у мене на квартирі окрім Біблії нема не однісенької книжечки”.

Він знав Біблію дуже добре, а деякі голови знав напам'ять.

Шевченко був глибоко релігійною людиною. Він завжди молився, і то з особливою щирістю. В листі до княжни Варвари Репніної він пише:

“Перед благовістом до Утрени згадав я слова Розп'ятого за нас і неначе ожив: пішов до утрени і молився так радісно чисто, як може ніколи досі. Я тепер говію й сьогодні причащався св. Тайн”. В тім же листі Шевченко додає: “Молитва та Ваші щирі листи найбільше допоможуть мені нести хрест мій. Моліться! Молитва Ваша вгодна Богу вона оборонить мене од страшної нечутливости. Євангелію маю”.

Отак поет сам молиться і приятелів просить аби й вони за нього молились. В іншій листі до тої самої княжни Шевченко пише:

“Одинока розрада моя тепер — це Євангелія. Я читаю її щодня і щогодини”.

А до приятелів з тюрми пише:

оце читання зродило у мене думку описати серце матері за життям Пречистої Діви Матері Спасителя. І друга: намалювати картину розп'ятого її Сина. Молю Господа, щоб хоч коли небуть втілились в образах мої мрії”. Він власне і збирався малювати образ Розп'ятого до церкви, та власти не дали дозволу.

Шевченко любив листуватись. Листи його так би мовити є частина його творчости. В кождім майже листі є згадка про Бога і то не раз, і не два, а іноді значно більше.

Чи може писати такі листи невіруюча людина? Чи сучасні письменники, поети, провідники, чи вони згадують в своїх листах про Бога, чи пишуть з такою любовою про Нього, як ото писав Шевченко?

До якої роботи Шевченко не брався, він приступав до неї з молитвою, надіючись на Божу поміч. До приятеля свого він пише:

“А на весну помолившись Богу захожусь коло виконання намалювати в особах євангелську притчу про блудного сина”, а далі додає “якщо Бог мені допоможе здійснити мій намір. Але не доведи Боже невдач”.

Приступаючи до твору “Москалевої Криниці”, Шевченко пише до Я. Кухаренка:

“Вставши раненько, помолившись, та й заходився коло оцієї “Москалевої Криниці”. Бог поміг, — мені полегшало трохи”.

Коли ж настав час його визволення з тюрми, то він і плакав, щиро молився, а всім тим, що так тяжко покарали його і знівечили його життя, — Шевченко всім простив.

Як віруючий чоловік Шевченко звичайно вірив в позагробове життя. До свого друга А. Козачковського він писав:

Молися, якщо можеш молитись, і молячись віруй у замогильне краще життя. Віруй і віра спасе тебе”.

Особливо листи до графа Федора Толстого та до його жени (вони власне обидвое опікувались Т. Ш. і добились визволення з каторги) були натхненні, божественні. Шевченко напр. в однім листі пише до них: “Боже Всемогучий і Милосердний скороти путь і час до цього невимовного, безмежного мого щастя, і надовго й довго продовж Ваші дорогоцінні дні, на славу божественного мистецтва та на щастя й радість людей, що близькі Вашому люблячому серцю”, а далі продовжує — “Та Господь Милосердний, що помагав мені цей голий степ у всіх напрямках ізходити, не покине мене й на цій недовгій путі. Всемогучий і пре-

милосердний Господь не відмовив мені здоровля підчас моєї довголітньої й суворої проби, тепер Він — через безмірну любов Свою — посилає мені розумну і свідому”.

Мало того, що Шевченко завжди молиться за себе, він молиться і за своїх знайомих: “Молюся Богу, щоб послав здоровля”, або часто можна зустрінути в його листах такі прекрасні речення: “чим я відплачусь за добро, що для мене зробили, — молитвою, безконечною молитвою”.

Ми не помилились, коли скажемо, що Шевченко підчас молитви не раз плакав. В листі до свого друга він пише: “Звичайно, не можна і без того, щоб інколи і сльозам не дати волі, бо хто не журиться, не плаче, той ніколи і не радіє, цур йому такому!”...

Т. Шевченко не знає, що то є заздрість. Він завжди тішиться успіхами своїх знайомих поетів, письменників малярів, і в листах часто зустрічаємо такі гарні слова: “Нехай Бог йому”, або Вам, “допомагає закінчити” ту чи іншу “працю”.

Він знає і глибоко вірить, що люди і на цім грішнім світі за гріхи караються, й розглядаючи своє життя на засланні, він в листі до А. Лизогуба пише: “Описувати погану мою долю, на мою думку, і нудно і гріх. Це все одно, що нарікати на Бога, нехай собі тягнеться життя моє невеселе, яке Бог мені дав. Одне, чого я, як добра найбільшого у Бога просив би, хоч перед смертю, разочок на Вас, друзів моїх добрих, на Дніпро, на Київ, на Україну подивитись і тоді вмер би я спокійно як християнин”.

Незадовго перед своєю смертю Т. Шевченко виготовив дя дітей “Букварь”, при чому в “Букварі” додав і Катехізм для Молоді. Там він друкує Давидів 132 псалом, та уривки з інших його псалмів і додає свої короткі пояснення до молитви “Отче наш”, “Симбола Віри” та молитву Єфрема Сирина. Він сім сторінок уділив молитвам в цім Букварі. До шести тисяч примірників цього Букваря

Т. Шевченко відослав в Україну поширити їх даремно по селах і містах там де є школи і де є недільні школи.

Тепер перегляньмо коротенько його твори писані прозою: “Нещасний”, “Близнята”, “Варнак”, “Наймичка”, “Мандрівка”. В цих повістях Т. Шевченко малює селянське життя; він описує з особливою любов’ю наші церкви, Шевченко м. і любив проводити час у колах нашого духовенства, як про це свідчить Тачук, що писав про це так: “Шевченко волів церковні співи, богослуження, священників і ін. знайомство з священниками, бо всі дуже любили і шанували його, Тараса”.

Всі його головні герої в цих повістях переважно глибоко релігійні, всі вони читають Новий Завіт, Псалтир, всі ідуть до Св. Сповіді. В повісті “Варнак” Шевченко вкладає в уста героя Кирила визнання, що він духовно переродився завдяки релігії: “після сповіді й прийняття Святих Тайн я відчув, що мені краще стає. Свята велика річ — релігія для людини, особливо для такого грішника як я”... Той самий Кирило, показуючи на Біблію, каже: “Це свята божественна книга. Вона в мене єдине пристановище, покров мій і надія”, або в повісті “Нещасний”, сліпий Коля, завдяки Церкві, піднімається духово: “Церква для душі Коліної стала єдиним притулком, до якого він приходив, наче до найлюбішого друга, до найніжнішої матері. Величні, прості наші церковні мотиви зворушували й переймали цілу його істоту, а божественна мелодія і екстатичний ліризм Давидових псалмів підносили його непорочну душу понад небеса”. В повісті іншій, “Наймичка”, Шевченко виявляв свої глибокі теологічні знання в церковних відправах. М. і Шевченко студіював “Требник” Петра Могили, бо нераз на заслання згадував в щоденнику про деякі треби.

Сам Т. Шевченко очевидно часто ходив до церкви бо в “Журналі” пише, що “сьогодні до церкви він не ходив”.

Отже з цих слів яскраво видно, що наш Кобзар не нехтував церквою, а ходив до неї. Правда, він не любив “ка-

зьонної” моковської церкви й її духівництво. Все те було чуже для нього, а свою Рідну Церкву полюбив з молодих років. Бо будучи хлопчиком він завжди бував в церкві і читав все, що положено на вечірні, утрени і перед Службою Божою, і читав зворушливо, а до того мав прекрасний голос. Читаючи повісти “Нещасний” і “Наймичка”, ми бачимо, що герої цих повістей, Коля й Марко, так подібні до самого автора. Це він описав з такою любов’ю молодечі свої роки, коли він приймав жваву участь в церковних відправах.

Шевченко був прекрасним малярем і він між іншим малював образи для церков, які жертвував даремно. Ось для Гирявської церкви во ім’я Покрови він намалював святих Тараса та Михайла. Священик тої церкви о. А. Базилевич знав добре поета і говорив, що Шевченко був доброю людиною, і на його думку, душа Шевченка піде до Царства небесного.

А Шевченко був в дійсности добрим, бо і вдачу мав без міри добру та лагідну. Він не оминав ні одного жебрака і кожного обділяв грішми. Останню копійчину він оддасть було другим, коли бачить людські злидні. Знайомі Шевченкові попереджали його часто берегти гроші та бути розбірним у помочі, але Тарас Григорович казав: я й сам знаю, та нехай^я краще тричі обдурять мене, а все таки у четверте подам тому, хто справді не бачив може й шматка хліба.

В кождім вірші Кобзар наш згадує про Бога, і свого Бога називає Милосердним, Милим, Господом. Він Йому молиться майже в кождім другім вірші.

Він вірить, що за гріхи люди караються. До кн. Репніної пише із заслання:

“Ні, мабуть я тяжко згрішив перед Богом, коли так страшно караюсь”. Вірить він, що й Страшний Суд буде і кожда людина одержить по її заслугах.

Чи буде Суд? Чи буде кара?
Повинна бути! Бо сонце встане
Які ж мене, мій Боже милий,
Діла осудять на землі?
І я кривавими сльозами
Не раз постелю омочу
Перелічу і дні і літа,
Кого я де, коли любив?
Нічого в світі, нікого в світі
Неначе по лісу ховав.

В цих творах поет перевіряє себе, своє життя, свою совість і очікує останнього Суду Божого.

Але мусимо й правду сказати, Шевченко впадав іноді в зневіря, коли бачив, що діється на нещасній безталанній Україні, і він в дійсности проклинав, він навіть до самого Бога поставився не уважо.

Великі мужі, св. угодники впадали в зневірря, впадав іноді і Шевченко, і йому все це буде прощено.

Отак розглядаючи життя нашого незабутнього Пророка Тараса Шевченка та його творчість, ми бачимо, що це була праведна душа і що він був в дійсности великим християнином.

КІНЕЦЬ

